

298374

KÚNOS IGNÁC
ADAKÁLE

MESEKERTJE
TÖRÖK NÉPMESÉK

AZ ATHENAEUM KIADÁSA
1923

FényD.

KUNOS I GNAO: ADMAE MESSORER

OSZK

George S. Mackay Library

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

KÚNOS IGNÁC DR

ADAKÁLE MESEKERTJE

TÖRÖK NÉPMESÉK

FÁY DEZSÓ EREDETI RAJZAIVAL

BUDAPEST

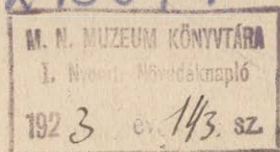
AZ ATHENAEUM IRODALMI ÉS NYOMDAI R.-T. KIADÁSA

1923

TARTALOM-MUTATÓ.

	Oldal
Előszó	3
1. A favágó. (Képpel.)	4
2. A bajvívó	11
3. Az árvácska	21
4. Allem-Kallem	27
5. A smaragd <i>Anka</i> meg a <i>sehzáde</i>	35
6. <i>Uzun-csársi</i> , a <i>dev-flú</i> . (Képpel.)	51
7. A szegény leány meséje	63
8. <i>Miszlinke</i> , <i>Pakelinke</i> , <i>Gárginke</i>	71
9. Az árvalány papucsa	80
10. A három testvér. (Képpel.)	85
11. A szatócs árvája	105
12. A kosárkötő meg a karavánja	112
13. Mese a tarfejüről. (Képpel.)	125
14. Zöldike, a tündérmadár	134
15. Az elvarázsolt nefelejts	146
16. A majom- <i>dev</i> . (Képpel.)	152
17. <i>Murád sáh</i>	164
18. A favágó meg a farkas	174
19. Csali-mese	177

298374

Elárvult kis tündérszigetje szép nagy Magyarországunknak. Duna vize folyja körül, hármass ország határolja, idegenjét idegennek, testvér népét magyaroknak. Vaskapunknak szirtjei közt, ott rejtőzik a kis sziget, magyar nevén *Uj-Orsova*, török nevén *Adakále*.

Jártamban-keltemben, mesét-mondát keres-temben, betévedtem a kertjébe, ciprusok zöld ligetjébe, *bülbül*-madár danájára, *gül*-rózsáknak virúrtára. *Bülbül*-madár szókat szóllott, még a szellő is hallgatott, úgy figyeltek a szavára, mesék elmúlt világjára. Tollba vettem nótáikat, lejegyeztem mondáikat, ráültem egy paripára, mesék bűvös táltosára. Meseország birodalmát, mind bejártam zege-zugát, *padisának szerájáig*, *dev*-ördögök barlangjáig. *Peri*-tündér fel-felszállong, varázsgalamb nagyot sikong; hős *sehzáde* (padisa fia) vándorúton, vezérjével hármass úton, keresi a szíve vágyát, *padisának szultán*-lányát.

Adakále meséiből, török mesék gyöngyeiből, kis füzetkénk ékesedjék, *Allah* neve dícsértessék.

Budapest, 1922. év július hava.

K. I.

A FAVÁGÓ.

Réges-régi időkben, élt valamikor egy éltes emberke. Ez az öreg mindennap favágni ment, azzal kereste meg a mindennapi kenyerét.

Veszi egy nap ismét a kötelét meg a baltáját és megy az erdőbe fáért. Egy forrás volt az út mentén és — Oh — leül a víz mellé, hogy megpihenjen. Erre az *Oh* szóra egy arab ugrik elő a forrásból.

— Miért hívtál ? — kérdi az arab.

— Én nem hívtam senkit — mondja a megszeppent favágó.

— Te *Oh*-ot mondtál, engem pedig *Oh*-nak hívnak.

Aztán visszamerül a forrásba, de már a másik percben megint ott áll a favágó előtt, egy edényke van a kezében.

— Apó, — mondja a favágónak — fogd ezt az edényt, de valahogy azt ne mondd neki, hogy : *kotár* edénykém. — Azzal ismét eltűnik előle.

Veszi a favágó az edénykét és indul vele útjára. Tünődik az úton, hogy vajjon mi van azzal az edénnyel és mi lenne, ha ki is mondaná azt a pár szót.

— *Kotár* edénykém — szalad ki a szájából és íme, annyi étel van abban az edénykében, hogy tízen is jóllakhatnának belőle.

— Elég is lesz már edénykém — ijedez az öreg és veszi a kötelet meg a baltát és lohol vissza hazafelé.

— Hát fát miért nem hoztál? — kérdezi a felesége, amint megérkezik az öreg.

Fogja a favágó az edénykét, ráteszi egy polcra és így szól:

— Asszony, valahogy azt ne mondd ennek, hogy: *kotár* edénykém.

Amint magára marad az asszony, veszi az edénykét a kezébe és mondja neki, hogy: *kotár* edénykém. Hát annyi benne az étel, hogy színültig. Eszik az asszony rogyásig és: elég lesz már edénykém, veszi és ismét felteszi a polcra.

Megjön estére a favágó és annyit esznek az edényből, hogy több se fér el bennök. Másnap azt mondja a favágó a feleségének:

— Asszony, hívjuk meg mára a *kádit* (bíró) meg a falubélieket mind, lakassuk jól őket.

Összegyülekeznek a sok ember és indulnak a favágóékhoz vendégségbe.

— Hát ezek mire hívtak meg bennünket, — mondják — mikor se konyha, se tűz rakva a házban.

Mindenki letelepszik a helyére és várják az ennivalót. Odamegy az asszony a polchoz, leveszi róla az edénykét és megy vele kifelé.

— Az edényben az üdvösség — gondolja magában a bíró.

Oda sűg a szomszédjának, hogy siessen a piacra és vegye meg annak az edénykének a párját.

Ezalatt mondják odakint a favágóék, hogy : *kotár* edénykém, és annyi étel terem egyszerre elő, hogy megtelik vele az asztaluk. Miközben pedig terül az asztal, jön az ember a piacbéli edénnyel. Hozzálátnak a lakmározáshoz. Esznek-isznak, amennyi csak beléjük fér, kávéznak meg csibukoznak és mikor már mindennel beteltek, megint a polcra kerül az edényke. Felkelnek és miközben hazaszedelődzködnek, veszi a bíró a maga edényét és becseréli a másikkáival.

Másnap reggel veszi a favágó az edénykét és akárhogyis : *kotár* edénykém, csak nem jön ki belőle semmi.

— Alighanem a bíró műve — gondolja az öreg és se szó, se beszéd, veszi a kötelét meg a baltáját és megyen az erdőbe fáért.

Vágja a fát, rárakja a hátára és amint visszatérőben odaér a forráshoz, már alig bírja a terhét. *Oh!* — sóhajt fel egyet és leül, hogy megpihenjen egy kissé. Nagy bosszankodva tűnik elő az arab :

— Minek szólítottál megint? — rivalt rá a favágóra.

— Nem szólítottalak én, — mondja a favágó — elfáradtam és azért sóhajtottam egyet.

— Nem tudod, hogy *Oh*-nak hívnak? — mondja az arab.

Azzal eltűnik megint és kis vártatva egy szamárkával bukkan ismét elő. Odaadja az állatkát a favágónak és a lelkére köti, hogy valahogy azt ne mondja neki : ürülj ki szamárkám. Az arab azután eltűnik, a favágó meg indul a szamarával hazafelé. Tünődik az úton, hogy mitévő legyen és alighogy ki találja mondani, hogy : ürülj ki sza-

márkám, hát látja, hogy merő egy arany a szá-
márka ürüléke.

— Elég már számárkám — örvendez az öreg
és siet haza a kincsével.

Fogja másnap a szamarát és mialatt betér a
fürdőbe, hogy megtisztálkodjék, a kapufélfához
köti az állatját.

— Jól vigyázz, — inti a fürdőmestert —
valahogy azt ne mondd az állatkámnak, hogy :
ürülj ki számárkám.

Mosolyog a fürdős ezen a beszéden és amint
kinéz, ime ott az ember szamara a kapu megett.

— Ürülj ki számárkám — tréfálkozik a für-
dős ; hát nem csupa arany az ürüléke ?

Előkerít valahonnan egy sánta kis számárkát
és kicseréli a favágóéval.

Megfürdik közben a favágó és hogy megad-
hassa a fürdőpénzt, rászólt az állatra, hogy : ürülj
ki számárkám. Még csak a fülét sem hegyezi az a
sánta kis szamár. Szemügyre veszi a favágó az
állatot, hát bizony nem az ő csodaállatja áll előtte.
Ráül nagy elkényszeredve és ballag vele hazafelé.
Másnap pedig, mint akinek kő alatt a két keze,
veszi ismét a baltát meg a kötelet és indul neki az
erdőnek. Vágja, hasogatja a fákat, felrakodik vele
és amint hazatérőben ismét megáll egy kis pihe-
nőre, kitör belőle az *oh*-ogató. Előtte az *Oh* nevű
arab és nagy mérgesen egy vasfütyköst nyújt oda
neki.

— Valahogy azt ne találd neki mondani,
hogy : fogjad fütykös — figyelmezteti az arab.

Indul hazafelé a favágó, forgatja a fütyköst,
és addig nézi, addig ókumlálja, míg kiszalad a szá-

ján, hogy : fogjad fütykös. Rá is mászott a fütykös a hátára és úgy elagyabugyálta az öreget, hogy nagy kínjában nekivágódott a földnek. Nagy nehezen feltápáskodik, baltáját, fáját ott hagyja és vánszorog azzal a fene fütykössel hazafelé.

Azt mondja otthon a feleségének :

— Megyek a *kádi*hoz és megszerzem tőle az edénykémet.

Indul a fütykösével a bíróhoz, jó napot kíván neki.

— Mi hozott hozzám öreg? — kérdi tőle a bíró.

— Ezt a fütykösömet szeretném rádbízni, — mondja a favágó — de valahogy azt ne mondd neki, hogy : fogjad fütykös.

Azzal elköszön, kimegy és meghúzódik a kapufélfánál.

Nézi a bíró a fütyköst. — Fogjad fütykös — szalad ki a szájából és úgy elütik, verik, úgy helybehagyják, hogy kiáltoz a favágó után :

— Itt az edénykéd, itt a fütykösöd, hordd el magad velök.

Besiet a favágó a bíróhoz, veszi a fütykösét meg az edényét és siet nagy örömmel a feleségéhez.

— Az edénykénk már megvan, most még csak a szamárkám van hátra.

Siet oda a fürdőbe és mialatt meg akar fürödni, rábízza a fürdősre a fütykösét.

— Valahogy azt ne mondd neki, hogy : fogjad fütykösöm — figyelmezteti az emberét.

Első dolga volt a fürdősnek, hogy : fogjad fütykösöm. Fogta is a fütykös és úgy elbánt az emberével, hogy a csontjai is megroppantak belé. Rohan a fürdős a favágó után :

— Nesze a szamarad, nesze a fütykösöd, neked törjék bele a nyakad.

Egyéb sem kellett a favágónak és mint aki elvégezte a dolgát, fütykössel meg szamárkával tért haza. Szegre akasztja a fütykösét, istállóba köti a szamarát, polcra teszi az edénykét, és ha megéhezik, ott az edény, ha pénzre van szüksége, ott a szamárka és ha rossz szándékkal tér be valaki hozzá, ott a fütykös. Holtig élnek nagy bőségben.

OSZK

Országos Széchenyi Könyvtár

Volt egyszer egy bátor bajvívó, nem akadt, aki szembe szállt volna vele. Fegyverrel, tőrrel, meg jatagánnal járt-kelt mindenfelé. Éjszaka idején azonban úgy félt ez a bátor, hogy nem mert ki lépni a házából.

Egy majomtáncoltató járt egyszer a helységben, és épp a *csársiba* (piacra) készült a hősünk, mikor meglátja a majmot. Bámulta a táncát, az ugrámozását, hogy szinte nyitva felejtette a száját. Úgy elbáméskodott azon a majmon, hogy egyébre sem gondolt és csak akkor hökkent meg egy nagyot, mikor egyszerre csak beállott a sötétség.

— Mi tévő legyek most ? — gondolja magában és nagy szepegve indulgat hazafelé. Otthon eközben megunta a felesége a várást és hogy nem jött meg az ura, bezárja a kaput és még jól el is reteszeli.

Megérkezik nagykesőn a bajvívó, de nem tud bejutni a házába. Bekopogtat az egyik szomszédjához, bezörget a másikhoz, be van a kapu zárva mindenütt. Amint tűnődik nagy zavarában és félelmében, világosság dereng feléje a távolból.

— Hátha lakik arra valaki — gondolja magában és szedi a lábait, hogy biztonságba jusson valahogy. Odaér ahhoz a világossághoz, hát egy

kocsmá volt előtte és amint benyit, egy csomó embert pillant meg benne. Odamegy hozzájuk és kérdezi tőlük, hogy befogadják-e vendégnek.

— Szívesen látunk, — mondják neki — de egy *dev* (ördög) vetődik erre éjszakánként és elvisz egyet közülünk. Ma éjjel is el fog ide jönni, még rád kerülhet a sor.

— Hát csak hadd jöjjön — mondja a bajvívó és megtelepszik a kocsmában.

Kérdezi az ottlevőktől, hogy miért nem járnak túl annak a *dev*nek az eszén ?

— Az ellen nincs segítség, — mondják az emberek — egyszerre csak itt terem és elragad egyőnket.

Azt mondja erre a bajvívó :

— Végét vetem én ennek a dolognak, kiszabadultok ebből a bajból mindnyájan.

Azzal feláll, egy nagy gödröt ás és mondja az embereknek, hogy túróval tömjék tele azt a gödröt. Megy a sok ember, hozzák otthonról a sok túrót és tele tömik vele a nagy nyílást. A bajvívó meg elföldeli és azzal visszaülnek a helyökre, mintha mi sem történt volna.

Egyszerre csak olyan egy szélvihar, olyan üvöltés támad, hogy ég-föld megremeg bele. A *dev* érkezett meg közéjük. Úgy megijed a sok ember, hogy féltükben sorra hasadozik az ajkuk.

— Hol a mai porcióm ? — kiáltja a *dev*.

Rámutatnak a bajvívóra, hogy íme, itt a sora, viheti ha akarja. És már nyúl is a *dev* a bajvívó után. Megszólal a hősünk :

— Nem addig van a, *dev* pajtás. Ha te olyan híres bajvívó vagy, én is afféle volnék. Birkóz-

zunk egyet és ha te győzől le, azt tehetsz velem, amit akarsz ; ha pedig én győzlek le, megfogadod, hogy be nem teszed ide többé a lábod.

Kötélnek áll a fertelem és kérdezi, hogy milyen is legyen az a birkózás.

— Ha csakugyan olyan rengeteg az a te erőd, — mondja a bajnok — tudsz-e te olyat dobbantani a földre, hogy a víz is kibuggyanjon belőle ?

Fogja a *dev* és olyat dobbant a lábával a földre, hogy térdig süppedt bele a homokba.

— Látod, — mondja a bajvívó — nyoma sincs a víznek.

— Rajtad a sor, — feleli a *dev* — hogy ki tudod-e nyomni a vizet a földből ?

— Ki hát — bizonykodik a bajvívó és azzal nekigyürkőzik, oda áll a gödörre és olyat rúg a földön, hogy övig süppedt be a gödörbe. Csakúgy buggyant ki a sok víz a túróból.

Ijedez a *dev* a nagy erő láttára, de mert nagy volt az éhomja, azt mondja a bajvívónak :

— Jól van, téged nem bántalak, beérem egy másikkal is.

— Nem így egyyeztünk meg, — mondja a bajvívó — inkább még egyszer birkózzunk meg. Ha kifogsz rajtam, én leszek az eledeled.

Kérdezi a *dev*, hogy mi legyen a második birkózás.

Azt feleli a bajvívó :

— Ha ember vagy a talpadon, fogd ezt a kovát és szoríts ki vizet belőle.

Veszi a *dev* a kovát és olyat szorít rajta, hogy izzé-porrá törik a kő, de víznek persze sehol semmi nyoma. Most a bajvívóra kerül a sor. Fogja ő is a

követ a markába, egy darab sajtot csusztat oda mellé és amint szorít egyet rajta, csakúgy csurog ki a víz a sajtból. Nagyot szeppen a *dev* a bajvívó ereje láttára.

— Negyvenen vagyunk testvérek, — szepegi — én vagyok a legfiatalabbik. Ha akarod, odaviszlek a testvéreimhez és ott élhetsz el közöttünk.

— Jól van, — mondja a bajvívó — de gyalogszerrel nem megyek. Ráülök a hátadra és úgy indulunk útnak.

Tartja a *dev* a hátát, a bajvívó ráugrik és indulnak hazafelé a többi negyven *dev*hez. Amint mennek, mendegélnek, látja a *dev*, hogy olyan könnyű az az ember a hátán, akár egy tollacska.

— Pajtás, — szólal meg a *dev* — mégis csak erősebb lehetek én náladnál, biz én megeszlek.

Azt feleli rá a bajvívó :

— Kímélni akartalak, azért nem nehezédtem rád. Ha éreztetni akarnám veled az erőmet, el se bírnál a hátadon.

Nem hisz neki a *dev* és biztatja, hogy nehezédjék rá a hátára, ahogy csak bírja. Előveszi a bajvívó a bicskáját és amint beleszúr vele a *dev* agyába, kiáltoz az ördögfajzatja, hogy elég lesz már, nem bírja tovább a terhét.

— Nem megmondtam, — feddi a bajvívó — hogy nem bírod ki az erőmet.

Megkönnyebbül a *dev* és amint tovább mennek-mendegélnek, megint csak könnyünek találja a terhét.

— Pajtás, — szólal meg ismét — mégis könnyű ez a te tested ; biz én megeszlek.

— Ostoba, — kiált rá a bajvívó — hisz ha rádnehezedek, úgy összeroppansz alattam, hogy no. Akarod, hogy rádnehezedjek ?

— Hát csak nehezedj — mondja a *dev*-ördög. Veszi ismét a bajnok a bicskáját és olyat döf bele a tarkójába, hogy felordít a *dev* :

— Elég, elég, ne nehezedj úgy a tarkómra, mert tüstént leejtelek.

— Mondtam, úgy-e, hogy nem bírod el a súlyomat — feleli a bajnok és amint ismét útrakelnek, rövidesen megérkeznek a *devék*hez.

— Egy bajvívót hoztam nektek, — mondja a bátyjainak — olyan nagy az ereje, hogy mind a negyvenünkkel felveszi a harcot.

Legott elbeszéli nekik, hogy mi mindent nem cselekedett meg ez az ember.

— Miért hoztad a nyakunkra ? — förmednek rá a *devek*. — Hisz ha olyan erős ez az ember, akkor étellel se győzzük a gyomrát.

Odalépnek a bajvívóhoz és azt mondják neki :

— Ha megéheztél, levághatunk vagy egy pár ökröt.

Látja a bajvívó, hogy megfélemlédtek a *devek* és odaszól nekik csak úgy félvállról, hogy gyorsan hát elő azokkal az ökrökkel.

Még jobban ijedeznek a *devek*, sietnek elfelé az erdőbe és negyven ökröt vágnak le a pajtásuknak. Egy nagy gödröt ás eközben az emberünk, befedi szalmával és amint hoznak oda neki egy ökörcombot, rájok förmed, hogy ne tréfálkozzanak vele avval az egy combocskával. Sietnek a *devek* a másik combért és miközben futkároznak érte, a gödörbe dobálja az előbbi combot. Miko-

rára ismét megjönnek, rémüldözve látják, hogy már elfogyasztotta az egyiket.

Veszi a bajvívó a másik combot és meneszti őket a többiért. Amire visszajönnek vele, a második comb is a gödörbe kerül. Mind a negyvenet elhozzák neki, a gödörbe kerül valamennyije és amikor végzett a sok állattal, rájuk szól, hogy nem volt még neki elég az ételből. Összesúgnak a *devek*, hogy honnan kerítsék elő azt a sok ételt. Rimánkodóra veszik a dolgot :

— Bocsáss meg pajtás, hogy ezúttal nem adhatunk többet, de kifogytunk az ételből.

Nem szólt a bajvívó egy szót se, mindenki néz a maga dolga után.

Kifogytak egy nap a *devek* a vízből. Előszedik a sajtárokat, mindegyike vagy negyvenet rakott a hátára és mennek a forráshoz vízért.

— Vegyél te is vagy negyvenet a hátadra — mondják az emberünknek — és merítsd tele a forrásból.

Látja a bajnok, hogy nem negyvenet, de egyet se bírna el. Ezt mondja a *devek*nek :

— Vagy hatszáz csomó kötéltre volna szükségem.

— Minek az a sok kötél ? — kérdezik tőle.

— Tán csak nem cipelek egész nap vizet — méltatlankodik a bajvívó. — Veszem a kötelet, rákötöm a forrásra és idehozom az egészet vízestül, mindenestül. Többet nem kell majd futkároznotok a vízért.

Egymásra néz a negyven *dev*.

— Nem lesz abból jó dolog, ha az egész for-

rást idehossa a nyakunkra. Ha megharagszik valamiért, még beledobálhat bennünket.

— Csak hagyjad, — mondják a bajvívónak — mára elég a vizünk.

Azzal nyugalomra térnek és csibukoznak meg kávézgatnak.

Időteltével a fából fogynak ki a *devek*. Egy-más után mennek az erdőre és cipelik a rengeteg fákat hazafelé. Odaszólnak az emberünknek, hogy rajta a sor, cipeljen fákat ő is.

— Jól van, — mondja az ember — hozzatok elébb vagy ezer rőfnyi istrángot és vagy tízezer fontnyi ásót.

— Minek a neked? — kérdezik tőle.

— Annak, hogy ne futkározzak annyit a fáért — feleli a bajvívó. — Összekötöm az istránggal az erdőt és a vállamra kapom az egészet. Legalább nem kell egyenként elhozogatni őket.

Megint csak összenéz a sok *dev*, még jobban megrémülnek és gondolkozóba esnek:

Ha odaadjuk neki azt a sok istrángot, megyen és az egész erdőt idehossa majd a nyakunkra. Még agyon zúzhat vele bennünket. Inkább hagyjuk az egészet és cipeljük magunk a sok fát haza.

Telik-múlik az idő, itt a nyár és érik már a cseresznye is. Azt mondja az egyik *dev* az emberünknek:

— Megérett a cseresznye a kertben, menjünk, kóstolgassunk belőle.

Megy a bajvívó a *dev*vel. Megfogja a *dev* az egyik cseresznyefának a tetejét, lehúzza és úgy eszegetik róla a gyümölcsöt. Kezében tartja az emberünk az ágat és amint elereszti a *dev* a magáét,

visszapattan az ág, magával rántja a bajvívót és a fa másik oldalára vetődik át. Egy nyúl pihent egy csalit alatt, épp arra zuhant rá az emberünk. Megkapja a bajvívó a nyulat és felkiált örömeiben :

— Ha a túlsó oldalra zuhanok, elfutottál volna előlem, úgy-e, nyulacska. Úgy intéztem a dolgot, hogy épp a kezem ügyébe kerülj.

Amint megpillantotta a *dev* az átvágódott pajtását, kárörvendve kiáltozza :

— Könnyű legény vagy te mégis, hogy egy ágacska is át tudott dobni. Biz én megeszlek.

Félvállról feleli neki a bajvívó :

— Nem értesz te ahhoz pajtás. Azért könnyítettem én magamon és azért nem nehezedtem rá az ágra, hogy megfoghassam azt a nyulat.

— Nem hiszem én, — mondja a *dev* — biz én megeszlek.

Látja a bajvívó, hogy baj lehet a dologból.

— Birkózzunk hát egyet, — mondja az emberünk — ha legyőzöl, ám megehetsz.

Egymásnak esik a két birkozó és amint fogja a hősünk a *dev* derekát, felnéz egyet az égre, lenéz egyet a földre, azután meg ránéz egyet a *devre*.

— Mit nézel ? — kérdezi a *dev*.

— Azt nézem, — mondja az emberünk — hogy hogyan fogjalak jól meg. Ha felfelé hajítalak, az édig fogsz felrepülni, onnan visszazuhansz és úgy hasadozol szét, mint az éretlen tökdinnye. Ha lefelé hajítalak, úgy belesüppedsz a földbe, hogy meg se állasz a hetedik rétegjéig. Azután meg rád néztem, láttam, hogy fiatal vagy és megessett rajtad a szívem.

Meghökken a *dev* ezen a beszéden és rimánkodik a hősünknek, hogy könyörüljön meg rajta.

— Most az egyszer még — mondja a bajnok és indul a házába pihenőre.

Szalad a *dev* a többiekhez és elbeszéli nekik a dolgát.

— Olyan erő lakozik abban az emberben, — magyarázza nekik — hogy fel az égig és le a föld legmélyéig akart engem hajítani. Ha megteszi, egy részecském sem maradt volna épségben.

Mindannyian megrókönyödnek és ugyancsak szidják a legkisebb öccsüket.

— Te hoztad a nyakunkra, te szabadíts meg tőle, különben mindnyájan belepusztulunk az erejébe.

Ráfanyalodik a kis *dev* és odasompolyog a bajvívóhoz :

— Pajtás, — kérdezi tőle — neked talán feleséged, gyereked nincs is.

— Hogyne volna — feleli a bajvívó.

— Hát akkor miért nem akarod őket meglátogatni? — kérdezi a *dev*.

— Hogyne akarnám! — hangzott a válasz.

— Elviszlek én, ha akarod — ajánlkozik a *dev*.

— Nem addig van a — mondja a bajvívó. — Ha egy pár zsák aranyat, meg egy lovat ha adtok, akkor talán hazatérek.

Szalad a *dev* a többiekhez és már töltik neki a zsákokat és hozzák az aranyakat és a lovat is. Rápattan az ember a lóra, felrakatja rá a zsákokat és indulnak a *dev*vel hazafelé.

Nem tellett belé sok idő és már otthon van a bajvívó. Kopogtat a kapuján, kinyitják neki és bemegy a házába feleségéhez, gyermekeihez. A lovat az istállóba köti, az aranyakat elrakja, a *dev*-től pedig elbúcsúzkodik. Vesz a pénzen egy szép nagy *konakot* (palotát) és éli a világát, míg csak világ a világ.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

Volt egyszer egy ember, senki egyebe nem volt, mint egy árvácska leánya. Megúnta az ember az özvegységet és egy özvegy asszonyt vesz el egy nap feleségül. Ennek az asszonynak is volt egy lánya. Irigykedett az asszony az ura árvájára, mert szebb is volt, jobb is volt a magáénál és egyre azon töprenkedett, hogy miképp tehetné el láb alól. Betegnek tettei magát az asszony és ágynak esik.

— Mi az *basám*, — kérdezi az ura — mi lelt, hogy lefeküdtél ?

— Magam se tudom, hogy mi a bajom, — hazudja az asszony — nem bír el a lábam és fáj minden tagom.

Szedi az ember a sok ezerjő füvet, megitatja a feleségével, csak nem javul az állapota. Azt mondja egy nap az urának :

Egy *dervis* jelent meg éjjel az álmomban és így szólt hozzám :

— Ha fel akarsz épülni a bajodból, mondd az uradnak, hogy vegye a lányát, vigye egy hegy tetjére és hagyja ott. Ha ezt meg nem cselekszitek, akkor hiába minden.

Hiába mondja az ember, hogy édes gyermeke az a lány, hogy nem zavarhatja el a házából. Nem használ se szó, se beszéd, se kérés, se rimánkodás,

— Vagy a lányod, vagy én, — marad az asszony válasza.

Rászánja magát az ember, hogy fájo szívvel bár, de kiteszi a lányát. Veszi másnap a baltáját és készülődik a hegyek közé. Azt mondja a lányának :

— Menjünk lányom a hegyek közé, én majd fát vágok, te meg addig virágokat, füveket fogsz szedegetni.

Elindulnak és amint felérnek egy hegy tetejébe, így szól a lányához :

— Itt volnánk, szedegesd össze a virágokat.

Ezzel elmegy és árván hagyja az árvácskáját. Szedegeti a lány a sok szép virágot és idő telik, idő múlik, nem jön érte az apja. Gyanút fog a lány, hogy készakarva történt a dolog és nagy bánatában sírva fakad szegényke.

Rásötétedett a lányra és nagy félelmében mit tegyen, felmászik egy fára és elalszik rajta. Fáradt is volt az egész napi munkától. Reggelre felébred és étlen-szomjan, úgy ahogy van, elindul a hegyek közül.

Keveset megy, sokat megy, hegyen jön, síkon megy, betéved egy csalitosba és nagy fáradtan úgy összeroggyan benne, hogy szinte oda az emberi ábrázatja. Keresi a kiutat és addig csetlik-botlik, míg egyszerre csak egy barlang nyílik meg előtte. Amint belép a barlangba, hogy megpihessen benne, egy *dev*-asszonyt lát meg a sarokban. Kenyeret gyúrt éppen és jobb melle a bal vállára, bal melle meg a jobb vállára volt átcsapva. Vacog a lány foga a nagy félelemtől és nem tudja, hogy mihez kezdjen most már. Ha eléje kerül, *Allah*

(Isten) tudja, hogy mi baj érheti ; ha pedig elmenekül, akkor meg üldözőbe találja venni.

— Ej, — gondolja a lány — legyen meg *Allah* akarata.

Odabátorkodik a *dev*-asszony elé, anyácskámnak szólítja és a két emlőjéből, akárcsak a gyereke lenne, édesdeden szopogatni kezd.

— Ember ivadéka, — mondja a *dev*-asszony — ha anyácskádnak nem szólítottál volna és ha a tejemet meg nem ízlelted volna, egy falatra nyeltelek volna le.

Rimánkodóra fogja a lány a dolgot.

— Anyácskám vagy, én meg a lányocskád, segíts meg az én nagy bajomban.

Azzal elsírja neki a sorsát és a mostohája nagy gonoszságát. Megkönyörül rajta a *dev*-asszony és gyermekévé fogadja. Jóllakatja, estére kelve lefekteti és mikor másnapra felébrednek, a barlang mélyébe vezeti a lányt. Csak úgy hemzsegett ott a sok kígyó, aprócska volt még valamennyije.

— Íme, — mutatja a *dev*-asszony — ezek a kígyócskák mind az én gyermekeim. Ne félj, nem bántanak, csak jól viseld a gondjukat.

Ott maradt a lányka a kígyócskák közt. Vizet forral nekik, egy kis korpát szór bele és azzal táplálja őket. Egész nap ott üldögél mellettök, szeretgeti, símogatja őket, a nyakukat meg kék gyöngyökkel díszítgeti.

Ahogy beesteledik, jön a *dev*-asszony és alig-hogy megpillantják a kígyócskák, örömben ficáncolnak és nagy vígacskán sziszegetnek. A *dev*-asszony megsímogatja az árvácska leányát, nagyon meg van vele elégedve.

Jócska idő telt el azóta, hogy a lányka a kígyócskák gondozója. Azt mondja egy nap neki a *dev*-asszony :

— Leánykám, hűségesen szolgáltál ; szólj, mi a kívánságod, mivel jutalmazlak meg ?

Azt feleli a lány, hogy az édesapját szeretné látni.

— Jól van, — mondja a *dev* és azzal egy ládát arannyal tölt meg, egy ládát meg mindenféle drágakővel, rárakja egy arany szekérre, felülteti rá az árvácskát és így szól hozzá :

— Íme lányom, apád házába mész ezzel a szekérral és ha haza érsz, vitesd a ládákat egy szobába és csak apáddal együtt szedjétek ki belőle, ami benne van.

Elbúcsúzkodnak, a lányka kezét csókol a *dev*-asszonynak és indul hazafelé. Nagy az öröme az apjának, amint megpillantja lányát ; megöleli, megcsókolja, beviszik a ládákat egy szobába, kinyitják, hát csupa arany meg drágakő van benne. Elmondja a lányka, hogy hogyan és miként esett meg a dolog.

Nem nagy idő kellett hozzá és már tudta a mostoha a szerencsét. Fúrja az irígység és így okoskodik magában :

— A hegyek közé dobattam, hogy farkas falja a fajzatját. Elment és íme szerencsésen ütött az órája. Én bizony kitétetem a saját lányomat is, hátha utóléri a szerencséje.

Azzal siet az urához és nagy mogorván ráparancsol, hogy vigye csak oda az ő lányát is, ahol az a másik volt. Hiába szabadkozik, hiába ellenkezik az ura, nem tágít az asszony a szándékától.

Am legyen, — gondolta az ember és viszik a másik lányt is a hegyek közé, hadd szedegesse a virágokat az is. Szedegeti a lány a virágokat és hogy nem jön el érte a mostoha apja, nyakába veszi a világot és indul arra felé, amerre a *dev-asszony*nak a tanyázó helye. Megriad az ördög-anyótól, szop egy-kettőt az emlőjéből és odakerül a kígyócskákhoz, hogy gondjukat viselje, akár a másik.

Amint magára marad az állatkákkal, azon hidegen nyújtja oda nekik a vizet. Utálja őket, undorodik tőlük és egy jó szó nem sok, annyi sincs hozzájuk. Est időre megjön a *dev-asszony* és siet a kígyócskáihoz, hogy nincs-e baj a háznál. Aj, hogy panaszkodnak, hogy siránkoznak az állatokcskák.

— Hidegen kapjuk az ételünket, szidnak meg mocskolnak bennünket, — panaszkodik a sok kis jószág.

Nem szól a *dev-asszony* egy szót se.

Azon mód eteti őket a lány másnap is, harmadnap is ; még jobban panaszkodnak, még keservebben siránkoznak a kígyócskák. Negyednapra így szól a *dev-asszony* a lányhoz :

— Lányom, nem kell többé a szolgálátod. Szólj, mi a kívánságod ?

Azt akarja a lány, hogy haza mehessen az anyjához és hogy aranyat meg drágaköveket kapjon ő is.

— Jól van, — mondja a *dev-asszony*, megtölt egy nagy ládát kígyókkal, szekerre rakatja a ládát is, a lányt is és meneszti őket haza felé.

Várja az anyja a lányát, összeölelkeznek, ösz-

szecsókolóznak és viszik a ládát egy szobába, hogy valahogy meg ne lássa az ember.

— Vajjon mi van benne? — kíváncsiskodik az asszony és amint kinyitják a ládát, hát uram *Allah*, csak úgy siklik ki belőle a töméntelen sok kígyó. Megmarják az anyját, megmarják a lányát, ott ölte meg őket a kígyók mérge.

Megjön eközben az ember és szólítja a feleségét. Szólítja egyszer, szólítja többször, se hang, se nesz a szobájukból. Benyit hozzájuk, hát ott fekszik mindakettő a földön. Nem nagyon rágja a bánat, mert több volt velök a gondja, mint az öröme. Hívatja az *imámot* (papot) meg a *müezzint* (egyházfit) és elföldelteti őket. Békesség ezután az élete és annyi tengersok a pénze, hogy holtuk napjáig se bírják elfogyasztani.

Hárman voltak együtt, az ember, az asszony meg a legény fiok. Széles e világon csak egy szamarok volt, azzal keresték meg mindennapi kenyeröket. Megbetegszik egy nap az ember, elérkezett az ideje és meghalt. Eltemetik az öreget és sírnak egy nap, rínak két nap, ennivalóról meg nem gondoskodik senki. Harmadnap veszi a legény a szamarat, megy vele a vásárra, ide is futkos, oda is futkos és mire ráesteledik, harminc *parára* (fillérre) rúgott a keresete. Vesz rajta ennivalót és viszi haza az anyjának.

Örvendez az asszony, hogy mennyit keresett a fia.

— Meglásd, idővel még többet fogsz keresni — biztatja a fiát.

Másnap megint megy a legény a vásárra és addig hajszolódik a szamarával, míg negyven *para* lett a keresete. Veszen tíz *paráért* ennivalót, a többit meg viszi haza az anyjának.

— Hány *parát* kerestél? — kérdi már messziről az anyja.

— Negyvenet — feleli nagy büszkén a fiú.

Másnap már ötven *para* keresettel lihegett haza felé.

— Anyám, — kiáltja jó messziről — ötven

parát kérestem. Siess a padiséhoz és mondd meg neki, hogy feleségül venném a lányát.

— Oh gyermekem, — feleli az anyja — kevés még az az ötven *para*, hogy *szultán*-kisasszony lehessen a feleséged.

— Miért volna kevés? Hisz napról-napra többet keresek. Te csak menj el lánynézőbe, a többi az én dolgom.

Másnap megint megy a szamarával a vásárra és amint megkereste a hatvan *paráját*, nyargalvást siet haza.

— Anyám, — kiáltja messziről — hatvan *para* a mai keresetem. Vagy elmész még ma a padiséhoz, vagy nem keresek többé egy árva *parát* se.

Mit csináljon szegény feje. Veszi a felöltőjét és megy egyenesen a padisa udvarába. Koldusnak nézik az ajtónállók és egy pár *parát* akarnak neki oda dobni.

— Nem pénzért jöttem én, — szabódik az asszony — a padiséval volna egy kis dolgom.

Beengedik az ajtónállók. Belép a palotába és aki csak találkozik vele az udvarban, mind koldusnak nézi és pénzt akarnak neki adni. Az asszony nem fogadja el, hogy neki a *szultán*-asszonnal van megbeszélni valója. Beengedik a padisa feleségéhez, aki kérdezi tőle, hogy mi a kívánsága.

— *Szultánom*, — mondja az asszony — van nekem egy legényfiam, annak meg egy szamara. Mindennap kimegy vele a vásárra és megkeresi a negyven, ötven, hatvan *paráját*. Azért küldött ide a fiam, hogy feleségül venné a *szultán*-kisasszonyt.

Azt feleli a *szultán*-asszony, hogy ő odaadja

a lányát, de előbb a padisának is kellene tán szólni. Hivatja az urát és elmondja neki az esetet.

— Nem bánom, — feleli a padisa — odaadom a lányomat a fiadnak, de csak úgy, ha megtanulja az *allem-kallemet*. Negyven nap a terminusa. Ha megtanulja addig, az ő szerencséje; ha nem, a fejét vágatom le.

Sírva-siránkozva érkezik haza az asszony.

— Nem megmondtam, hogy minek neked a padisa lánya. Ha az *allem-kallemet* megtanulod, akkor azt mondja, hogy odaadja a lányát, de ha nem, akkor a fejed bánja meg.

Csitítja a fiú az anyját.

— Szaporán csak anyó, szedjük össze a cók-mókunkat, rakjuk rá a szamarunkra és arra menjünk, amerre a szemünk lát.

Zsörtölődve szedegeti össze az asszony azt a kevéske holmit, egy-két darab ágybelit, egy csorba fazekat, egy korsót, két fakanalat és rárakják a szamarukra.

Addig mennek, mendegélnek, míg egy nagy hegyhez nem jutnak. Az aljánál letelepednek és úgy várják a várandókat. Alighogy valamicskét megpihennek, íme nyargal feléjük egy *dev*.

— Mit kerestek errefelé? — kérdezi tőlük.

Ijedtökben szinte kicserepedett szegényeknek az ajkuk és nagy hebegve elbeszéli a sorsukat. Azt mondja a *dev* az asszonynak:

— Bízd rám a fiadat, én megtanítom az *allem-kallemre*. Mire a negyven nap letelik, idejössz érte és visszkapod a fiadat.

Átadja az asszony a fiát és ballag a szamarával hazafelé.

Veszi elő a *dev* a fiút és amint egyet üt a tarkójára, almává válik a fiú és bedugja a zsebébe. Otthon a palotájában előveszi a *dev* az almát, ráüt egyet, megint legénnyé változik vissza és betuszkolja egy terembe. Megy aztán a *dev* a dolga után. A legény eközben fogja magát és unalmában nyakába veszi a *dev* palotáját. Amint jár-kél a kertben, egy leányzó arca ragyog ím feléje; olyan szép, akár a hold tizennegyedje.

— Testvérkém, — kiáltja feléje a leányka — hát te is a körme közé kerültél ennek a gonosz *dev*nek ?

— Csak az *allem-kallemet* jöttem ide megtanulni — mondja a fiú.

— Hányan jöttek már ide, — feleli a lány — akik *allem-kallemet* akartak tanulni, mind megölte az a szörnyeteg. Ime, ezt a tornyot is a kertben az ő koponyájukból rakatta össze. Élve innen még nem szabadult ki senki.

Folynak a legény könnyei az ő keserves bánatában. Megesik rajta a lányka szíve és így szól hozzá :

— Ha megfogadod a tanácsomat, talán még kiszabadulhatsz innen. Holnap, ha majd megjön a *dev*, mindenképpen birkózni fog veled. Ha nem hagyod magad legyűretni, rögtönösen megöl. Amint megkezdí veled a birkózást, bukj le a földre és bármennyire korhol is érte, te csak maradj alul és meg ne moccanj a helyedről. Arra a játékra pedig majd én foglak megtanítani.

A legény visszatér aztán a szobájába és másnapra kelve megjön a *dev* és megy a fiúval bir-

közni. Alighogy hozzálátnak a birkózáshoz, a földre vágódik a fiú és bármennyire üti, rugja is a legényt, hogy talpra álljon, meg se mozdul a helyéről. Egész estig tart a nagy erőlködés. Amint rájok esteledett, megint betuszkolja a fiút a szobájába, a *dev* pedig lát a dolga után.

Másnap ellátogat a fiú a leányhoz. Mondja neki a lány, hogy ha szembeszállt volna a *dev*vel, megölte volna. Kezdi aztán a fiút tanítani és megmagyarázta neki az *allem-kallem* titkát. Lelkére köti aztán a fiúnak :

— Reggel ha majd megint birkózásra kerül a sor, vigyázz, hogy ezúttal se kerülj vele szembe.

Megkezdődik másnap a birkózás és bárhogy üti-veri a *dev* a fiút, csak nem mozdul a fektéből. Másnap aztán megint felkeresi a legény a kertbeli leányzót és folytatják az *allem-kallem*et. Negyven napig tart a birkózás, negyven napig a tanulás. A negyven nap leteltével mondja a *dev* a fiúnak, hogy nem neki való az az *allem-kallem* és azzal fogja, viszi a fiút az anyjához.

Mi az az *allem-kallem*? Amint mennek hazafelé az anyjával, egyszerre csak nyúllá változik át a fiú, de olyanná, hogy minden egyes szőreszálának gyémánt a ragyogása. Szinte kápráztatja a szemet. Szalad a nyúl, hol az asszony előtt, hol az asszony után, hol a bal lába mellett, hol a jobb-lába megett. Keresi az asszony a fiát, de nem látja sehol.

— Hol vagy fiacskám, — kiáltoz az asszony — fogd meg csak ezt a nyulat.

A fiú közben visszaváltozik emberré.

— Merre jártál? — szólt rá az anyja — nyulat foghattál volna, itt szaladgált előttem ni. Most már ütheted a nyomát.

Mennek ismét, mendegélnek és *allem-kallem*, egyszerre csak paripává változik át a fiú. Olyanná ám, hogy a szőreszálának meg a patájának gyémánt a ragyogása. Szinte kápráztatja a szemet. Kiáltoz az asszony a fia után és amikor kis várta-tva emberi formájában kerül megint elő, rári-vall az anyja, hogy most meg egy paripát mulasztott el, pedig hogy elkelt volna a vásáron. Csak mosolyog a fiú az anyja beszédjén.

Hosszú beszédnek rövid a sommázata. Haza érkezik az asszony a fiával és másnapi virradatra egy őzike van a legényfia helyén. De olyan ám, hogy arany a szarva, gyémánt a patája. Megszólal az őz-fiú és azt mondja az anyjának, hogy vigye a vásárra, majd csak elkél valahogy. Összeszalad a sok ember, hogy ilyen csodát még nem láttak. Kinek van annyi pénze, hogy ezt az őzet megvehesse, ha csak a padisának nem. Eljut az őzike híre a padisa udvarába is és megy egy szolga a vásárra. Egy fazék aranyat adott az őzikeért. Veszik a lovászok, istállóba kötik a kis őzikeét, fűvet ráknak eléje és amint enni kezd belőle, egyszerre csak kisebbé lesz az állat, kisebbé, kisebbé, míg egészen el nem tűnik. Csak az istráng maradt meg belőle, nem segíthet a dolgon még a padisa hatalma se.

Eközben a legény, mert megint emberi ábrázatot öltött, haza megy és azon a fazék aranyon egy palotát építtet magának. Mikorára elkészültek vele, megint *allemet* játszhatnékja támad a

legénynek és olyan paripává változik, hogy a szőreszála mindegyikén ott ragyog egy gyémántdarab.

— Izibe vigyél a vásárra, — szól az anyjának — de valahogy velem együtt a gyeplőt is el ne add.

Veszi az asszony a paripa-fiát, viszi a vásárra, de olyan nagy ám az ára, hogy nem akad vevője. Megint csak a padisa küldi oda a lovászát, hogy nézze meg azt a csodaparipát.

Hogy, hogy nem, megtudta eközben a *dev*, hogy emberkézbe került a játéka, az *allem-kallem*. Zúgó zivatarrá változik az ördög, beront az istállóba, ahol a paripa-fiút őrizték és már-már ragadja meg a kötőféket, amint észbekap a paripa, nagy hirtelenjében galambbá válik és prrr... elrepül. Sólyommá lesz a zivataros ördög és akár a villám futása, utána a galambnak. Odarepül a galamb a padisa palotájába, a *szultán*-kisasszony ablakába. Nyílik az ablak, a galamb berepül és mint rózsa nyiladozik a *szultán*-lányka előtt.

— Be szép rózsa — örvendez a lány és amint kezébe veszi a virágot és szagolgatni kezdi, elődübörög a *dev*, neki egyenesen a palotának és olyan hatalmasat ráz rajta, hogy a fundamentuma is megingott bele.

— Dobd el azt a rózsát — kiáltozzák a megremült *szultán*-kisasszony felé.

Leejti a rózsát és daraszemek szóródnak szét a földön. Kakassá válik a *dev* és villámgyorsan szedegeti a daraszemeket. A lány lába alá került egy szem, nem vette észre a kakasördög. Sakállá elevenedik ez a daraszem, ráveti magát a kakásra és diríb-darabokra tépi. Így játszódott le az az *allem-kallem*.

Mint győztes legény megy az ifjú a padisa elé.

— Íme padisa uram, — mondja — megtanultam az *allem-kallemet*, te is váltsd valóra az ígéretedet és add hozzám a lányodat.

A padisa örömmel állja a szavát, a *sejislám* (főpap) köti meg a házasságot és negyven napig, negyven éjig, boldogak a világ végéig.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

A SMARAGD ANKA MEG A SEHZÁDE.

Régen volt, tán igaz se volt, volt egyszer egy padisa, ennek a padisának meg három fia. Szép egy nagy almafája volt a padisa kertjének, évenként csak három alma nőtt rajta. Enni sohasem ehettek ez almákból, úgy akarta a *kiszmét* (sors). Így szól egy nap a padisa a fiaihoz :

— Fiaim, ki szakítana le közületek egy almát arról a fáról ? Mégis csak különös, hogy idáig még csak meg se kóstolhattam őket. Nagy legények vagytok már, utána nézhetnétek ennek a dolognak.

Megszólal a legidősebbik fiú :

— *Sáh* apám, én majd vigyázok arra a fára és elhozom neked a gyümölcsét.

Bólint egyet a padisa, a *sehzáde* (királyfi) pedig veszi az íjját-nyílát és megy be vele a kertbe. Bevárja az éjszakát, mert csak éjszaka virágzott a fa, bokrok közé búvik és amint itt az éjfél, olyan szélvész, olyan zivatar támad, hogy a palota is megremeg belé. Kapja a legény a papucsait, szalad az apjához és elmondja neki a dolgot. Nem mert a fához nyúlni.

Megtudja a középső *sehzáde*, most ő vállalkozik a munkára. Veszi ő is az íjját-nyílát, bemegy a kertbe és amint megjött az éjfél, hát olyan orkán,

olyan villámlás, hogy ész nélkül rohan vissza a legény. Ő se hozhatta el az almát.

A legkisebbik *sehzádéra* kerül a sor. Bemegy a kertbe, elrejtőzködik és éjfélkor olyan mennydörögés, olyan ítéletidő, hogy a föld is megremeg belé. Megijed az ifjú, de nem szalad el és amint állja az égi háborút, egyszerre csak egy kétfejű sárkány törtet elő. Egyenesen neki a fának, hogy leszakítsa az almákat. Abban a pillanatban kilövi a legény a nyílát és eltalálja vele a sárkány egyik fejét. Nagyot hördül a szörnyeteg és inal elfelé a kertből. A legény leszakítja az almát, odaviszi az apjának és azt mondja a két idősebbiknek :

— Menjünk a sárkány után, pusztítsuk el a másik fejét is.

Kapják magukat és addig követik a sárkány nyomát, míg egy avatag nagy kúthoz nem érnek. Azt mondja a legnagyobbik :

— Köszetek meg, hadd szállok le a kútba.

Összekötik az öveiket és kötelet csinálnak belőle. Rákötik a bátyjok derekára és úgy eresztik le a kútba. Felordít a legény, pedig még fele útján se lehetett, hogy égeti a nagy tűz, égeti a nagy tűz. Visszahúzzák a bátyjokat.

Megpróbálkozik a középső legény, épp úgy járt, mint a bátyja, azt is vissza kellett húzni. Megszólal a legkisebbik :

— Most én rajtam a sor, engem eresszettek le. Akárhogy kiáltozok is, nehogy visszahúzzatok.

Rákötik a kötelet a derekára és engedik le a kútba. Kiáltoz a legény, hogy égeti a nagy tűz, de rá se hederít a két idősebbik. Amint leér a kút fenekére, leoldja magáról a kötelet és nézdegél jobb-

felé is, balfelé is. Egy nagy ajtót pillant meg maga előtt. Benyit, hát ott fekszik előtte a nagy sárkány. Kirántja a kardját és egy csapásra lenyisszantja vele a sárkány jobbik fejét.

Szabad volt az út a kis *sehzáde* előtt. Benyit egy terembe, három szép lány ült benne, egyike szebb volt a másikánál. Amint megpillantják a *sehzádet*, rémülten kiáltanak feléje :

— Hogy jutottál ide legényke ? Ha meglát a sárkány, egy falatra is kevés leszel neki.

— Hiába ijesztgettek vele, — mondja az ifjú, — elláttam én már annak a dolgát.

Aj, megörülnek a jó híreknek a lányok. Ott ült a három lány egymás mellett. Az egyik előtt egy arany rokka és magamagától fonogatott, a másik előtt egy arany szövőszék és magamagától szövögetett, a harmadik előtt meg egy arany tyukocska és arany csibéivel egy arany tepsiből gyöngyszemeket csipegettek. Így szól a *sehzáde* a lányokhoz :

— Leánykák, akartok-e feljutni a föld színére?

— Hogyne akarnánk — mondják.

Összerakja a legény a lányok három drága holmiját és vezeti őket a kút fenekéhez. Először a legnagyobbiknak köti a derekára a kötelet és felkiált a kút aljáról:

— Húzzad legidősebb bátyám, a szerencsédet húzod fel.

Felhúzzák a kötélén a lányt. Azután a középső lányra kerül a sor.

— Húzzad középső bátyám, ez meg a te szerencséd.

Ezt is felhúzzák a kútból. Amint harmadszorra

is lebocsátják a kötelet, megszólal a legkisebbik lányka :

— *Sehzáde*, előbb te húzzad fel magad a kútból.

— Miért ? — kérdezi a legényke.

— Azért, — mondja a lány — mert ha meglátanak engem, megirigyelnek tőled a testvéreid és félek, hogy nem húznak fel téged a kútból.

Hallani se akar róla a *sehzáde*.

— Csak menj te fel elsőnek, — mondja neki — majd feljutok valahogy én is.

Nincs nyugvása a leánynak és így szól a legényhez :

— Ha mégis itt találnának hagyni a kútban, fogd ezt a három hajszálamat ; hasznát fogod venni, ha bajba kerülsz. Ha majd a testvéreid húznak a kútból felfelé, elvágják a kötelet és visszazuhansz a kútba. Két kos fog itt rád várni, az egyik fehér, a másik meg fekete lesz, azokra fogsz zuhanni. Ha a fekete kosra esel, alásülyedsz a hetedik rétegjére a földnek. Azon légy, hogy a fehér kosra essél, azzal tán feljuthatsz a föld szintjére. Addig amíg téged viszont nem látunk, egyikünk se fog férjhez menni.

A *sehzáde* ráköti a kötelet a lányka derekára és felkiált a testvéreihez, hogy : ez a lány meg az én szerencsém. Felhúzzák a lányt és amint megpillantják, irigység szállja meg a szívöket :

— Lám, a legszebbjét magának választotta ki; hát csak maradjon lent a kútban, — mondja a két idősebbik és dobják a kötelet lefelé.

Magára köti a *sehzáde* a kötelet és amint húzzák felfelé, a fele uton szakad a kötél és gurul a

sehzáde, gurul, rázuhan a fekete kosra, azon meg a földnek a hetedik rétegjére. Meg se állt odáig.

Magához tér időmultán a legény és amint tétován szétnézeget, egy házat pillant meg messziről. Odamegy, bekopogtat és egy öreg asszony nyit neki ajtót.

— Édes anyácskám, — rimánkodik a legény — adj erre az éjszakára szállást.

— Fiacskám, — mondja az öreg asszony — hogy tudtál idekerülni, mikor még se *dzsinn* (szellem), se *peri* (tündér) se juthat el idáig?

Csak rimánkodik neki a legény, anyácskájának szólítja, fiacskájának vallja magát és addig kéri, kérlelgeti, míg beengedi a házába és nagy fáradtan lefekszik. Éjfél felé megszomjazik és vizet kér az öreg asszonytól.

— Fiacskám, — mondja az asszony — itt mi nálunk csak egyszer egy esztendőben ha vízhez jutunk. Egy sárkány telepedett meg a városunkban és elállta a forrásunkat. Minden esztendőben egyszer, egy lány a követelése és csak addig folyhat a víz, míg a lányt megeszi. Ma telik le az egyik esztendeje, hát bizony elfogyott a vizünk. Holnap lesz a napja, a padisa leányára kerül a sor.

Nem szól a *sehzáde* semmit. Reggel felkél, arra felé indul, amerről a sárkányt várják és elbúvik a közelben egy helyre. Az emberek meg szedegetik elő az edényeiket, fazekaikat és egy helyre gyülekeznek össze. Hozzák a padisa leányát is és ott hagyják a sárkány barlangja előtt.

Egy hétfejű sárkány ront elő a barlangból és már nekitörne a lánynak, amikor előugrik a *seh-*

záde és kardja egy suhintására oda a sárkánynak mind a hét feje. Odáig a szultán-lány a nagy csodálkozástól és észre se vette a legény, a sárkány vérébe mártja a kezét és befreccsenti vele a *sehzáde* hátát.

Lejjebb már várják a véres zavaros vizet, hát ámulva látják, hogy tiszta víz csurog a forrásból akár a kristály. Szaladnak a barlang felé és íme vérében fetreng a sárkány, a leánynak meg semmi baja. Öröm rohanva futnak a padisához, hogy élet-eleven a lánya.

— Ki az életed megmentője? — kérdezi a boldog apa.

— Majd megvállik holnap, — feleli a lány. — Híradót küldj reggel a városba, hogy minden élő lélek a palota előtt gyülekezzen össze.

Bejárja a hírvivő a várost és másnapra már együtt a város apraja-nagyja, öregje-fiatalja. Sorra vonulnak el a lány előtt és amint megpillantja közöttük a *sehzádét*, fogják és viszik a padisa elé.

— Te mentetted meg a lányomat? — kérdi tőle a padisa.

— Nem, — mondja a *sehzáde* — nem én voltam.

— Bizony te voltál, — mondja a lány — ott a sárkány vére a hátadon.

Megnézik, hát csakugyan rajta a sárkány vére nyoma.

— Fiam, — mondja a padisa — tiéd a lányom meg a fele birodalmam.

— Idegenből jöttem, — feleli a *sehzáde* — a hazámba szeretnék visszatérni. Más kívánságom nincs is.

— Ha úgy akarod, ám legyen. Kívánj tőlem valamit, hadd menjen teljesedőbe — mondja a padisa.

— Én csak azt kívánom, — feleli a legény — hogy juttass vissza a föld színére.

— Kérj akármit, — mondja a padisa — csak ezt ne. Nem áll módomban a dolog.

A *sehzáde* nem kíván semmit és nagy sajnálkozva útnak engedik a legényt. Pedig, de szívesen marasztották.

Megy, mendegél a *sehzáde*, se kávé nem iszik, se nem csibukozik, addig jár, addig kél, míg el nem tikkad a fáradságtól. Egy nagy fa volt előtte, annak az árnyékában akar meghúzódni. A mesebeli madárnak, a smaragd *Ankának* volt azon a fán a fészke. Ott guggoltak a fiókái a fészekben és várták az anyjukat, a nagy *Ankát*.

Egy sárkány leselkedett volt a madárkákra és miközben pihen a *sehzáde* a fa alatt, íme már közeledik is a nagy bestia. Minden évben felfalta volt a madárkákat, ezúttal is azt akarta megcselekedni. Még idejében vette észre a *sehzáde*, talpra ugrik és egy csapásra úgy ketté szeli a sárkányt, mintha sose lett volna másképp. Aztán megint visszafekszik és édesdeden elalszik.

Akár a zivatar zúgása, úgy suhog elő a smaragd *Anka*.

— Beste lelke, — kiáltja, amint megpillantja az alvó *sehzádét* — hát te volnál az, aki évenként pusztítgatod a fiókáimat ?

És már-már nekirohan, hogy megöli az alvó ifjút, amint élesekét sipongatnak a madárkák :

— *Allah* szerelmére ne bánts, hisz ő mentette meg életünket a sárkánytól.

Megpillantja az *Anka* a sárkány véres tetejét, amire kiterpeszti két hatalmas nagy szárnyát és az alvó legény fölé tartja, hogy beárnyékozza a pihenőt. Mikorára felébred a *sehzáde*, árnyék alatt látja magát.

— Halandó ivadéka, — mondja az *Anka* — megmentetted a madárkáimat, kérhetsz tőlem, amit csak a szíved-szád kíván.

— A föld színére szeretnék feljutni, — volt a legény kívánsága.

— Feljuthatsz, — mondja az *Anka* — csak-hogy gyengécske vagyok mostanában. Ha tudsz valahonnan vagy negyven kos, meg negyven tömlő vizet előkeríteni; ha a kosokat jobboldalamra, a tömlőket pedig baloldalamra akasztod, te pedig ráülsz a hátamra és ha *gak*-ot mondok, kossal etetsz, ha *gik*-et mondok, vízzel itatsz, akkor feljuttathatlak a földre.

Siet a *sehzáde* vissza a padisához és kéri tőle a negyven kos, meg a negyven tömlő vizet. Legott megvan a parancs és székéren a kívánt holmi. Viszik oda az *Ankához*, rárakják a két oldalára, a hátán meg a *sehzáde* helyezkedik el. Repül a madár a nagy terhével és *gak*-ot ha mond egy kos, *gik*-et ha mond egy tömlő víz, napokon át eteti, itatja. Mikor már-már közeledőben a földhöz, csak egy kos volt még meg a negyvenből. *Gak*-ot mond az *Anka* és ahogy nyújtja a legény az állatot, hogy-hogy nem, kiejti a kezéből. Hamar a combjából vág le a *sehzáde* egy darabot és azt nyújtja oda a kos

helyett. Észreveszi az emberhúst a madár, nem nyeli le, hanem a nyelve alatt tartogatja.

Felérnek a földre és amint leszáll a legény az *Anka* hátáról, hát csak lerogy a nagy fájdalomtól. Sietteti a madár, hogy álljon a talpára, mert sietős az útja.

— Te csak menj, — mondja a *sehzáde* — előbb pihenek egyet, aztán majd útra kelek én is.

Látja az *Anka*, hogy jártányi ereje sincs már a legénynek. Veszi a húsdarabot a nyelve alól, visszateszi a legény lábára, benyálazza és íme még nagyobb az ereje, mint annak előtte volt. Búcsút mondanak egymásnak és indul az egyik jobbra, a másik meg balra.

Megy a *sehzáde* vissza a hazájába, betér útközben egy mézárszékbe, pacalt vesz, ráilleszti a fejére és tarfiú lesz belőle. Elmegy aztán egy aranyműveshez és inasnak kínálkozik hozzá.

— Hordd el magad te tarfejű, — mordul rá a mester — mire vehetném én hasznodat ?

Addig kérleli a tarfiú, míg megkönyörül rajta a mester és szolgálatába fogadja.

Időközben, mialatt a *sehzáde* kiviaskodta a sorsát, a két bátyja is hazaérkezett, velök együtt a kútbéli három leányzó.

— Hol az öcsétek ? — kérdi tőlük a padisa.

— Eltűnt előlünk, — mondják — nem tudjuk, hogy merre felé tévedhetett.

Sopánkodik a padisa és fájlalja a legkisebbik magzatját. Majd csak előkerül, ha *Allah* is úgy akarja.

Előáll egy nap a két testvér és kéri az apjokat, hogy feleségül vennék a három lány kettejét.

Hivatja a padisa a lányokat és mondja nekik a két fia szándékát.

— Addig, amíg a legifjabbik *sehzáde* elő nem kerül, — mondja a három lány — egyikőnk se fog férjhez menni. Hét esztendeig fogunk rá várakozni és ha ezalatt meg nem érkezik, a te parancsod szerint járunk el.

Rááll a padisa az alkura. Gyorsan múlik el a mesebeli idő és amint letelik a hét esztendő, hivatja a padisa a lányokat. Így szól a legidősebbik lány :

— Ha egy arany rokkát csináltatsz nekem, hogy magától fonogasson, akkor hozzá megyek a fiadhoz.

Hivatja a padisa az aranyművest és megrendeli nála az arany rokkát.

— Negyven nap alatt elkészülj vele, különben a fejed bánja meg, — adja ki a parancsot.

— Búsan ballag haza az aranyműves és sírva fakad a műhelyében.

— Miért sírsz gazdám ? — kérdezi a tarfiú.

— Mi közöd hozzá ? — rivall rá a mester — úgyse segíthetsz a bajomon.

Könyörög az inas, hogy csak mondja el a bánatját, hátha megtalálhatják a módját.

Elmondja a mester a padisa parancsát és ha azt a rokkát meg is tudná csinálni, de hogyan fonjon az magától?

— Emiatt ugyan ne bánkódj — mondja az inas. — Bízd rám a dolgot és negyven nap alatt kész leszek vele.

— Pusztulj előlem, te hajtalan, — rivall rá a gazdája — gúnyt űzöl tán belőlem ?

— *Allahra* esküszöm, gazdám, hogy megcsinálom — erősködik a tarfiú.

Mintha vizet csepegtetnének a szívére, megcsillapodik egy kissé a mester.

— Hogy fogsz hozzá? — kérdi az inasától.

— Egy zsák mogyoróra lesz szükségem, meg egy hordó korpaciberére. Negyven napig felém se nézz, a negyvenegyediken eljöhetsz az arany rokkáért.

Előteremti a mester a mogyorót meg a ciberét és otthagyja a műhelyt, hadd dolgozzék benne a fiú. Néhány nap multán mégis csak arra felé néz, látja, hogy zárva az ajtó. Bekukucskál egy hasadékon, hát ott az inas a mogyoró előtt, mellette a cibere, kezében a kalapács és *tirililli tak-tak, tirililli tak-tak*, egyre csak nótázik, mogyorót tör és ciberét iszik hozzá. Méregbe gurul a mester, hogy még hozzá se kezdett a munkához.

— Mit csinálsz ott bent, te mihaszna? — kiált rá nagy mérgesen az inasra.

Még a kopasznak állott feljebb, hogy mit zavarják a munkájában. Hagyjanak neki békét.

A vége az lett, hogy letelt a negyven nap. Kisepri az inas a műhelyt, kinyitja az ajtót, előveszi az arany rokkát és odaállítja maga elé az asztalra. Jön az aranyműves és bezzeg nagy az öröme meg az álmélgodása.

— Ime, — mondja a kopaszfejű — vidd el ezt a rokkát és annyi aranyat kérj tőle, amennyit ez a rokka nyom.

Veszi a mester a rokkát és viszi a palotába a padisához, onnan meg a lányok kezeibe kerül a *hárembe*.

— Lányok, — kiáltja a legidősebbik — a földre jutott a *sehzádné*. Egyikőnknek itt van már a holmija.

Az aranyműves megkapja a sok aranyat és szalad vele haza a műhelybe.

— Jer, neked is hadd adok belőle — mondja az inasának.

— Nekem ugyan nem kell, — mondja a tarfejű — legyen csak mind a tied.

A palotában ezalatt megülik a lagzit, egy pár lesz a két legidősebbikből.

A középső *sehzáde* is megszeretne házasodni.

— Nem addig, — mondja a második lány — míg egy olyan arany szövőszéket nem csináltatsz nekem, amely magamagától szövögessen.

Megint hivatja a padisa az aranyművest és megrendeli nála a szövőszéket. Ha negyven napig el nem készül vele, a fejével fog érte lakolni. Búsul a mester a műhelyében, azt se tudja, hogy kezdjen a munkához.

— Mi a baj, gazdám? — kérdezi az inasa.

Elmondja a mestere az újabbik gondját, a szövőszék dolgát.

— Sose aggódj, — vigasztalja a kopasz — majd csak meglesz az is. Hanem két zsák mogyoróra meg két hordó ciberére lesz ezúttal szűkségem.

Szalad a mester a *csársiba* és hozza a mogyorót meg a ciberés hordókat. Megint bezárkózik a tarfejű a műhelybe és hozzálát újra a nótázáshoz, a mogyorótöréshez meg a ciberézéshez.

Hosszú szónak rövid a vége. Amint letelik a negyven nap, ott az arany szövőszék az asztalon.

Csak úgy ragyog az aranytól és egyre csak szövöget. Jön a mester és nagy boldogan siet vele a palotába a padisa színe elé. Örvendez a padisa, még jobban örülnek a lányok, hogy már most csakugyan a földön az ő *sehzádjok*. Megkapja a pénzét az aranyműves, a középső lány meg a középső *sehzáde* is egymáséi lesznek.

Most már a legkisebbik lányra kerül a sor. Kérdezteti a padisa, hogy kihez akarna férjhezmenni.

— Oh, padisa uram, — feleli a lány — előbb egy olyan arany tyúkocskát készíttess nekem, hogy arany csibével arany tepsiből gyöngyszemeket csipegessen. Ha ez meglesz, akkor kikiáltatod a városban, hogy minden halandó fia sétáljon el a palota előtt. Majd csak akad közöttük, aki kedvemre való lesz.

A padisa megint csak az aranyművest hivatja és elmondja neki a kívánságát. Az aranyműves szintén csak az inasához szalad és elmondja neki a legújabbik baját.

— Meglesz, — mondja a tarfiú — de három zsák mogyoró, meg három hordó cibere az ára.

Nyomban előkerül a kívánsága és megint bezáródik a műhely. A negyvenedik nap elteltével már ott kodácsol az arany tyúk, ott csipog a sok arany csibe és ott szemelgetik a gyöngyszemeket az arany tepsiből. Veszi az aranyműves és szalad a csoda-tyúkjával a palotába.

— Valahogy pénzt ne fogadj el érte, — kiáltja utána a tarfiú.

Oda van a boldogságtól a legkisebbik lány. Kihirdetik másnap a városban, hogy mindenki, aki

épkézláb, sétáljon el a palota előtt. Gyülekezik a rengeteg ember és várják a történeendőket.

Szól az aranyműves a tarfiúnak, hogy próbáljon ő is szerencsét.

— Nincs ott nekem keresni valóm, — mondja az inas — majd, hogy még kárt tegyenek bennem.

Azzal kapja magát a tarfiú, bezárja a műhelyt, kísétál a rétre és ahol senki se látja, előhúzza a három hajszálat és amint meggyújtja az egyiket, egy arabarcú ember terem előtte.

— Miért hivattál? — kérdezi a tarfiútól.

— Fehér lóra meg fehér ruhára volna szükségem — feleli a legény.

Az arab eltűnik és már hozza a kívánt holmit. Felöltözik a tarfiú, leszedi a pacalt a fejről, ráül a lovára és odavágtat a palota elé. Tolong a sok ember a térségen és amint vonulnak elfelé a *szeraáj* előtt, a tarfiú is nekiereszti a gyeplőt és a többiek mellett elvágtat ő is.

Azonnal ráismer a leányzó és dobja feléje az arany golyóbist. A nagy lármában, a nagy futkosásban hazasiet a tarfiú, nagy gyorsan levetkeződik és ismét fejére teszi a pacalt. Jön nagy lélegzetszakadva az aranyműves :

— Kár, hogy el nem jöttél, te kopaszfejű. Fehér ruhában, fehér lovon vágtatott egy legény, annak repült oda az arany golyóbis.

— Jó, hogy el nem mentem, — mondja a tarfiú — még az én fejemet érte volna az a micsoda.

Másnap megint gyülekezik a nagy sokadalom. A tarfiú ismét kísétál a rétre és a legkisebbik lánynak a második hajszálat gyújtja meg ezúttal.

Megint előtte az arab és kérdezi a parancsot.

— Veres lóra, meg veres ruhára volna szükségem — feleli az ifjú.

— Meglesz, — mondja az arab és rövidesen már meg is van.

Rászáll a legény a lóra, odavágtat a palota elé és megint csak őt éri az arany golyóbis.

Visszavágtat a tarfiú, leveti a ruháját és megint fején a pacal, úgy találja otthon az aranyműves.

— Sokat mulasztottál, — feddi a gazdája — most meg veres ruhában, veres lovon volt az a legény. Kár, hogy nem láttad.

— Bánom is én — dörmögte a tarfiú.

Harmadszorra is együtt a sok ember, harmadszorra megy ki a rétre a tarfiú. Az utolsó hajszálat égeti el ezúttal.

— Mit parancsolsz *efendim* (uram) ? — kérdezi az arab.

— Zöld lóra, meg zöld ruhára volna szükségem — mondja a tarfiú.

Már ott van előtte a holmi. Akárcsak a mesevilágban, úgy vágtat a térségre a *sehzáde*. Ellovagol a palota előtt és harmadszorra is őt éri a golyóbis.

— Harmadszorra is meg lett — kiáltja a sok ember, megragadják a legényt és viszik a palotába a padisa elé. Megtörténik az eljegyzés és a negyvennap, negyvenéji lakodalmazás. A negyvenedik nap elmegy a *sehzáde* a padisához és elmondja a történeteket.

Elképzelhetetlen a padisa nagy öröme, hogy előkerült a legifjabb szülöttje. Hivatja a két báty-

ját, azok is ráismernek az öccsükre. Kérik, kérik, hogy bocsássa meg az ő nagy bűnüket.

— Ti rosszat cselekedtetek velem, én nem akarok nektek ártani — mondja a *sehzáde*.

Megtetszik a padisának a fia beszéde, leszáll a trónjáról és a fiát ülteti oda. Padisa lett az egyszeri tarfiúból és holtig boldogok valamenyenien. Nekünk is jusson ki belőle.

Volt egyszer egy öreg ember, három lánnyal áldotta volt meg *Allah*. Az volt az öregnek a dolga, hogy reggelenként elment a *csársiba* (piacra), lent vásárolt, a leányok meg miegymást esináltak belőle és eladogatták.

Megtörtént egyszer az öreggel, hogy többet költött egy nap a kelleténél és nem tellett fonalra. Gondolkozik, hogy mitévő legyen és abban állapodik meg, hogy annak adja oda az egyik lányát, aki fonalat hoz neki érte.

Egy *dev*-fiú lakott abban az országban, *Uzun-csársi* volt a neve. Megtudta a *dev*-fiú az öregnek a fogadalmát, lent kerít magának és bekopogtat vele az öreg ember házába. Kinyílik az ajtó és kérdezi az öreg a *dev*-et, hogy mi járatban van errefelé. Mutatja a *dev* a fonalat és kéri érte az egyik lányát. Eszébe jut az öregnek a dolog, átveszi a fonalat és odaadja érte a legidősebbik lányát. Hátára kapja a leányt és — húnyd be a szemed, nyisd ki a szemed — azon veszi magát a lány észre, hogy egy irdatlan nagy palotába került. A *dev* ott hagyta a palotában, magára maradt a lány.

— Vajjon hol is vagyok én? — gondolja a lányka és amint kinézeget az ablakon, egy temetőt pillant meg a közelben.

Ott áll a *dev*-fiú egy sír mellett, még azon frissében volt megásva. Egy holttestet húz ki belőle, felvágja gyomrát, kiveszi belőle a májat, ráesavarja a kezére és siet vele vissza. Megijed a lány e borzalom láttára. Megérkezik a *dev*-fiú és odanyújtja a májat a lánynak :

— Fogd ezt a májat, — mondja — menj, süsd meg magadnak és edd meg.

Irtózva veszi a lány a kezébe és amikor senki se látja, odadobja a szemétdombra. Jön estére a *dev*-fiú és kérdi a lánytól, hogy megette-e a májat.

— Meg — feleli a lány.

— Hol vagy májacskám ? — kérdezi a *dev*-fiú.

— A szemétdombon vagyok — feleli kintről egy hang.

Fogja a *dev*-fiú a lányzót, elviszi és a fülénél fogva odaszegezi egy szobának a falára.

Telik, múlik az idő. Egyszer megint elindul a *dev*-fiú és ismét bekopogtat az öreg ember házába.

— Mit kívánsz ? — kérdi tőle az öreg.

— A hugát szeretné a lányod látni, ezért küldött, hogy elvigyem hozzá — válaszolt a *dev*-fiú.

— Jól van — mondja az öreg, hozza a másik lányát és odaadja a *dev*-nek.

Ennek is — húnyd be a szemed, nyisd ki a szemed — és ott teremnek a *dev* palotájában. Magányosan üldögél a lányka és amint kinéz ő is az ablakon, látja a *dev*-et, hogy hogyan húz elő egy holttestet egy sírból, hogyan vágja ki a gyomrából a májat és hogy hogyan kerül vele haza. Odaadja a májat a lánynak és mondja neki, hogy süsse meg

magának és egye meg vacsorára. Megundorodik a lány a májtól és odadobja a konyhába a szemét-seprő mellé. Jön estére a *dev*-fiú és kérdezi a lánytól:

— Megetted-e a májat ?

— Meg — feleli a lány.

— Hol vagy májacs-kám ? — kérdezi a *dev*.

— Itt vagyok a seprő mellett — válaszolnak a konyha felől.

— Ennek se fogom hasznát vehetni, — mondja a *dev*, viszi a lányt, a hol a nénje van és odaszegezi őt is a testvére mellé.

Hogy el ne húzzuk a mondanivalónkat, megint csak útra kerekedik a *dev*-fiú és ismét bekopogtat az öregnél. Most már a legfiatalabbik lány kell neki. Az utolsó gyermekét is odaadja az öreg és — hunyd be a szemed, nyisd ki a szemed — ott a lány a *dev* palotájában.

A lány is kinéz az ablakon és látja a *dev*-fiú dolgát a holttesttel, meg a májjal. Átveszi a májdarabot ő is, hogy megsüsse magának, de biz odadobja egy macskának, hogy az egye meg helyette. Meg is eszi a macska legott. Kérdezi estére a *dev*-fiú:

— No, lányka, megetted a májat ?

— Meg én — feleli a lány.

— Hol vagy májacs-kám ? — kérdezi a *dev*-fiú.

Megevődött a máj, hát nem is szólalhatott meg többé. Megörül a *dev*, hogy megvan végre akit oly soká keresett. Odamegy a lányhoz és így szól hozzá :

— Régóta nem aludtam már. Ül le, hadd haj-

tom a fejem a térdedre, aludni szeretnék egyet. Negyven óra az én álomom, valahogy fel ne ébressz elébb.

Azzal lefekszik és nyomban el is alszik. Nagy a ravaszság a fiatalságban. Amint látja a lány, hogy ugyancsak alszik a *dev*, szemügyre veszi az alvót és nézegeti, vizsgálgatja. Egyszerre csak látja, hogy vagy negyven kulcs van a *dev*-fiú hajfürtjeiben. Nagy lassacskán előszedegeti őket, a *dev* fejét lefekteti a földre és sompolyog a kulcsokkal kifelé.

Negyven szobája volt a *dev*-fiú palotájának, ezeknek a szobáknak voltak nála a kulcsai. Egyenként nyitogatja ki őket, mindegyike csak úgy duzzadozott a sok drágaságtól meg ékszerektől és amint a negyvenedik szobába is benyit, hát ott a két nénje meg egy szegény ácsmester. Ott lógtak a falon mind a hárman.

— Szegény nénécskéim, — siránkozik a lányka, odaszalad hozzájuk, kihúzza a szeget a fülökből, megeteti, megitatja őket és kérdezi tőlök, hogy jutottak idáig. Elmondják a lányok, hogy mit művelt velök az a *dev*-fiú.

— Most már ne féljeteK, — biztatja őket a hűgok — majd csak megszabadítalak benneteket valahogy.

Azzal betuszkolja őket, mindegyiket egy másik szobába, az ácsot meg otthagya, rázárja az ajtót és megy vissza a kulcsokkal a *dev* mellé. Odateszi őket a fürtjei közé.

Letelik eközben a *dev* álma, a negyven órai pihenő. Egyet nyújtózkodik a legény, kinyitja a szemeit és — óh bó jót aludtam, — talpra ugrik.

Kisiet és már vissza is jön a sok étellel, itallal, édessel meg sóssal, megterítenek és hozzálátnak a lakmározáshoz. Így ment az élet nap-nap után. Reggel a *dev* eltávozik, estére megjön, hozza a sok ételt, italt, ruhákat a lánynak, meg sok drágakövet és élük világukat pompában, kényelemben.

Megint sok idő telik ki a világból. Azt mondja egy nap a lányka :

— Rég nem láttam már a szüleimet : se te nem mentél el, se engem el nem engedted hozzájok.

Azt feleli rá a *dev*-fiú :

— Minek fáradoznál ilyen nagy úttal ? Inkább én megyek majd el helyetted. Nesze, vedd ezeket a kulcsokat, nyiss be velök egy-két szobába, tölts meg egy ládát arannyal, ezüsttel meg gyémánttal és viszem az apádékhoz ajándéknak.

Veszi a lány a kulcsokat meg a ládát és megy oda, ahol a nagyobbik testvére van elzárva. Beteszi a nénjét a ládába, aranyat meg gyémántokat rak mellé, rázárja a fedelet és viszi vissza a *dev*hez.

— Íme, vidd ezt a ládát az apáméknak, add át nekik és hogy tiszteltetem őket. Vigyázz, hogy útközben le ne ejtsd valahogy a válladról. Én innen utánad figyelek és ha látom, hogy leengeded a válladról, megtudom belőle, hogy nem szeretsz többé.

Esküdjözik, fogadkozik a *dev*, hogy dehogy is engedi le a válláról. Azzal kapja a ládát és — jaj be nehéz másnak, jaj be könnyű nekem — és míg egyet huny a szemén és egyet nyit a szemén, már ott is van a ládával az öreg embernél.

— Tiszteltet a lányotok, — mondja az öre-

geknek — ezt a ládát küldi nektek, ajándék van benne.

És azzal siet is már vissza a maga palotájába.

— Vajjon mit küldhetett a lányunk? — gondolják az öregek és amint kinyitják a nagy ládát, hát íme a legidősebbik lányuk búvik ki belőle.

— Mit keresel ebben a ládában? — képpednek el a szülei.

A lány elmondja a történeteket és megannyian örülnek, hogy megmenekült a sok szenvedéstől. Örülnek a sok aranynak meg ezüstnek is és vége a nagy szegénységnek.

Hagyjuk itt az öregeket és nézzünk vissza a *dev*-fiú palotájába. Megint jócska idő múlik el azóta. Azt mondja egyszer a lány a *dev*nek:

— Rég nem jártál a szüleimnél, azt se tudom, hogy élnek-e szegények. Én itt raboskodom melletted, a szüleim bánkódnak utánam, te meg annyit se teszel meg, hogy megvigasztalnád őket.

Nagyon szerette a *dev*-fiú a lányzót és mindent megtett neki, amit csak a szeme-szája kívánt.

— Am legyen, — mondja a *dev* — elnézek hozzájok, ajándékot is viszek nekik. Végy egy ládát és annyi kincset rakhatsz belé, amennyit csak akarsz.

És adja oda a kulcsot, hogy intézkedhessék vele. A leányka ezúttal a másik testvérére gondol, azt helyezi el a ládába, gyémántokat meg drágaköveket is rak belé, aztán becsukja a fedelét és átadja a *dev*nek.

— Íme, vedd és add át az öregeknek, vigyázz,

hogy útközben le ne csússzék a hátadról — inti a *devet*.

Kapja a *dev*-fiú a ládát és nem sok egy pillanattal, már ott is van vele az öregeknél. Kinyitják a ládát, hát nagy örömeikre meg boldogságukra, a másik lányuk kerül ki belőle. Hát még az a sok arany meg drágakő!

Egymagára maradt a legkisebb lány, szeretne szabadulni ő is. Megkaparintja egy nap a kulcsokat és kinyitja azt a negyvenedik szobát. Még mindig ott az ácsmester, lógott szegény a falon. Könyörög a lánynak, hogy Allah szerelmére, szabadítsa ki innen valahogy.

— Kiszabadítlak, — mondja a lány — ha olyan egy ládát készítesz nekem, amilyent majd megmondok.

Örömmel vállalkozik rá az ácsmester.

Kihúzza a lány a szegeket, leemeli az ácsot a falról és olyan ládát akar vele csináltatni, hogy víz belé ne szívároghasson és hogy belülről nyílják meg, belülről záródjék. Hozzálát az ács a munkához és egy-két nap alatt elkészül vele. Így szól a lány az ácsához :

— Én most bemászok ebbe a ládába és magamra zárom, te pedig fogod a ládát és belédobod a tengerbe. Most pedig siess és ha majd bent leszek a vízben, menekülj amerre a szemed lát, hogy meg ne ragadjon ismét az a *dev*-fiú.

Veszi az ácsmester a leányt, belehelyezi a ládába, belülről a lány magára zárja és belekerül a tengerbe. Elindul az ács is, mintha sose lett volna ottan.

Estére kelve, siet a *dev* hazafelé és látja, hogy

eltűnt a leány. Siet a szobába, ahol az ácsot meg a lányokat tartotta volt, hát se ács, se leányok. Olyan varázsereje volt ennek a *devnek*, hogy egy nap alatt az egész világot be tudta járni. Kisiet a palotájából, egyet szaglász az ács után, utóléri és darabokra tépi. Szaglász aztán a lány után, bejárja a földet, hogy megtalálja, de mert tengeren úszott aládájában, nem jött rá a nyomára.

Lássuk, hogy mi történik a lánnyal. Egyik hullám a másik után, úgy sodródik az a láda, akár egy kis fadarab. Messze tengereken, messze országokon túl egy padisa uralkodott volt, egy kioszkja volt neki a víz közelében. Arrafelé hajtják a hullámok a ládát és úgy odaütődik ahhoz a kioszkhoz, hogy az egész ház megrendült belé. Küldi a padisa a *csausjait* (őreit), hogy nézzenek szét, mi ütődött bele a házába. Veszik a *csausok* a horgait, kihalásszák a ládát és viszik a padisa elé.

— Nyissátok ki — parancsolja a padisa — és ha lélektelen van benne, a tiétek; ha pedig lélek, az enyém.

Nyitogatnák erről is, feszegetnék arról is, de sehogy se találják meg a nyitját. Baltát vesznek aztán elő és amint széthasogatják vele a ládát, nagy csodálkozásukra a lányt pillantják meg benne. Olyan tündöklő, olyan szép volt az a lány, hogy ott megszerette a padisa és eltökélte magában, hogy feleségül veszi. Azt mondja a lány a padisának :

— Ne akarj engem, oh padisa uram, feleségül venni, mert olyan erős, hatalmas az én elleniségem, hogy ha megtudja, hogy itt vagyok, izzéporrá zúz engem is, téged is. Inkább készítesd el

ennek a ládának a párját, helyezz el bele és dobass ismét a tengerbe.

Annyira belekábult volt a padisa a lánynak a szépségébe, hogy ügyet se vetett a kérésére.

Ki nyúlhat ahhoz, akár csak egy ujjal is, aki az én palotámban tartózkodik? — mondja a padisa.

— *Szultánom*, — feleli a lány — az én ellenségemmel szemben még te is tehetetlen vagy. Egy nap alatt járja az be a világot, nem foghatja őt meg halandó ivadéka.

Azzal elbeszéli, hogy mint folyt le eddigi élete és hogy került a *dev*-fiú hatalmába.

— Úgy meg vagy rémülve, — mondja a padisa — hogy a szemeid is csukva vannak miatta. Míg én élek, ha az egész világ is az ellenséged, bántódás téged nem érhet.

Közben a *dev*ék birodalmában újra szaglász egyet a *dev*-fiú és megérzi, hogy szárazföldön a leány.

— Végre! — kiált fel nagy örömmel és indul egyenesen arra felé, amerre a padisának érezte meg a lakóhelyét.

Azt a kioszkot egy híd kötötte volt össze a szárazfölddel. Fegyveres emberek állottak őrt rajta, a hídfőnél pedig az egyik oldalán egy oroszlán, a másik oldalán meg egy tigris állott, hogy élő lélek át ne kelhessen rajta. Megjön a *dev*-fiú és látja, hogy azon a hídon bizony nem mehet keresztül még ő se. Előveszi a varázsló erejét, egyet lehel a fegyveresek felé, egyet-egyet az oroszlánra meg a tigrisre és íme, mély álomba merül tőle

valamennyije. Átsiet a *dev*-fiú a hídon, bemegegy a palotába és megragadja a leányt.

— Szívemből szerettelek, — mondja neki — te pedig elmenekültél előlem. Tűzön sütlek meg és úgy fallak fel darabonként.

Látja a leány, hogy ütött az órája és mielőtt meghalna, imádkozni szeretne egyet. Azzal feláll, kezét, lábát, arcát megmossa, belekezd az imádságba és amint két kezét összetéve, az ég felé tekint, két galamb száll le a magasból, reá a palota egyik erkélyére. Megszólal a két galamb és azt mondja az egyik :

— Ha ez a lány itt értene a nyelvünkön, könnyen megszabadulhatna attól a *dev*-fiútól.

— Mit kellene tennie ? — kérdezi a másik.

— Egy kő van ennek a kioszknak a kapujánál, — mondja a galamb — az alatt a kő alatt meg két palack. Ha a kezébe kaphatná azt a két palackot és széttörné, attól felébredne mindenki, az a sok fegyveres, meg az a két állat is.

Azzal prrr... és elrepül a két galamb.

Megértette a leány a két galambot, a *dev*-fiúnál tanulta volt meg. Felugrik, odasiet ahhoz a kőhöz, kirántja alóla a két palackot és széttöri. Nyomban felébred az álmából mindenki, az a sok fegyveres is, meg az a két állat is. Közben pedig éleszti a *dev*-fiú a tüzet, hogy azon süsse meg a leányt. Alig hogy annyi ideje volt a leánynak, hogy felszaladhatott a padiséhez és megmondhatta neki, hogy itt az ellenségök.

Kiadja a padisa a parancsot, hogy résen legyenek a fegyveresek. Szabadon ereszti az oroszánt meg a tigris is. A *dev*-fiú meg cipeli a fát,

hogy jól égjen a tüze és hogy jól megsüthesse azt a lányt. Amint odaér a fával a hídfőhöz, neki az oroslán egyfelől, neki a tigris másfelől, neki a sok fegyveres egyszerre, egy ép kis csontocska se marad a *dev*-fiúból.

Boldog pár lett a gazdag padisából meg a szegény ember leányából. Elhozatja apját, anyját, a két nénjét és mindhalálig boldogságban élnek.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

A SZEGÉNY LEÁNY MESÉJE.

Két szomszéd élt egyszer egy városban. Úgy éltek egymás mellett, mintha testvérek lettek volna, pedig az egyik nagyon szegény, a másik meg nagyon gazdag volt. Amint egyszer tanyáztatnak, beszélgetnek, azt mondja a gazdag ember a szegénynek :

— Szomszéd, ha neked lánygyermeked, nekem meg fiúgyermekem lesz, egy párt csinálunk belőlük. Örömmel áll rá a szóra a szegény ember.

Idő telik, idő múlik és *Allah* akaratjából a gazdagnak fia, a szegénynek meg lánya születik. Nagy az öröm a két házban és még pólyában volt a két gyermek, mikor a gazdag szomszéd egy gyémánt fülbevalót ad szegény szomszédja lánykájának. Akárcsak eljegyezték volna egymásnak.

Gyorsan múlik a mesebeli idő, gyorsan nőnek a gyerekek is. Tizenöt évesek lettek a gyerekek, a lányka csodaszépnek virult ki. Közeledik a lagzi, készülődnek rá mind a ketten.

Megtudják a legény pajtásai a dolgot és így szólnak hozzá :

— Pajtás, nem szégyelled magad, hogy gazdag ember létére szegény lányt választott az apád ?

Tünődik a fiú és addig-addig, hogy kezd a lánytól elhidegedni. Odamegy az apjához és azt mondja neki :

— Apám uram, nem kell nekem az a szegény lány.

Nagyon szerette az apja a fiát és rábízta, hogy olyat vegyen el, akit a szíve választ magának. Megmondja a lány apjának is, hogy meggondolta a fia a dolgot és kéri a gyémánt fülbevalókat vissza. Mit tehet a szegény ember? Hazamegy a fülbevalókért és hozza a szomszédjának vissza.

Nagy a bánata a szegény lánynak, sajnálta a szép fülbevalókat is. Vigasztalja az apja :

— Sose búsulj lányom, külömb mátkát ad még neked *Allah*. Holnap reggel amint kilépek az utcára, annak ígérlek oda, akit elsőnek pillantok meg.

Megnyugszik a lány a sors akaratjában.

Hogy ne húzzuk-vonjuk a szónkat, aznap este lefeküsznek, másnap reggel felkelnek és mosakodás után megy a szegény ember a *dzsámiba* (templomba), reggeli imádságára. Egy *dervissel* találkozik az utcán és köszönnek egymásnak, amint az illendőség tartja.

-- Apó, — mondja a *dervis* — tegnap este mintha mondtál volna valamit a lánynak. Emlékszel rá?

Észbe kap az ember, hogy tán a jó szerencséje jött meg és így szól a *dervishez* :

— *Dervis-baba*, Allah parancsára hozzád adnám a lányomat. Akarod-e?

— Nagyon szívesen — feleli a *dervis* és azzal benyúl a zsebébe, kivesz egy marok aranyat és odaadja a szegény embernek :

— Menj — mondja — és vásárolj be a szükségeseket. Az esteli imádság után ott leszek nálatok.

Veszi az ember az aranyakat, bemegy a *dzsámiba* (templomba), megimádkozik, azután betér egy aranyműveshez és olyan gyémánt fülbevalókat vásárol nála, hogy ugyancsak. Menyasszonyi ruhát is vesz a lányának és siet vele haza a lányához :

— Na, gyermek, — szól a lányhoz — *dervis* lesz az urad. Ezt a fülbevalót meg ezt a szép ruhát is ő küldte ; öltözködj fel, mert estére itt lesz.

Megörül a lány a gyémántos ékszernek, beteszi a fülébe, a szép ruhát is felveszi és úgy várja a vőlegényét.

Az estéli imádság után nyílik az ajtó, megjelenik a *dervis* és benyit a menyasszonya szobájába. A leány fogadja, kezet csókol neki és leülnek szépen egymás mellé. Így szól a *dervis* a leányhoz:

— Homlokomnak halvány holdja, szívemnek szerelmes napja, jójj, kaftánom hadd takarjon.

Azzal felemeli a *dervis* a kaftánját és betakarítja vele a menyasszonyát. Másnap azt mondja a *dervis* a lánynak :

— Lányom, fogd ezt a marék aranyat, vásárold be rajta a szükségeseket, estére megint itt leszek.

Azzal odaadja a pénzt és megy a dolga után. A lány odaadja a sok aranyat az apjának, összevásárolják, amire szükségük van és élnek bőségben, kényelemben. Estére megint megjön a *dervis* és :

— Homlokomnak halvány holdja, szívemnek szerelmes napja, jójj, kaftánom hadd takarjon. — Megint ott alszik a *dervis* kaftánja alatt.

Reggelre megint jön a sok arany, telik a pénzből mindenre.

Hosszú volna előszámlálni a napokat, mind egyformán végződnek. Annyi pénzök van már a szegényeknek, hogy lebontatják a viskójukat és egy *konakot* (palotát) építtetnek a helyére. Kérdezik egymástól az emberek, hogy honnan az a tenger sok pénz. A gazdag ember fiának meg azt mondják a pajtásai :

— Látod, rossz útra tért a volt menyasszonyod, jó hogy feleségül nem vetted.

Időközben ennek a legénynek is megjött a házasodhatnékja. Fogja magát az apja, kikeresi a leggazdagabb embernek a lányát, eljegyzik és a lagzi ünnepére hívják is a vendégeket. Így szól a legény az anyjához :

— Anyám, szeretném, ha a szomszédék lányát is meghívnátok.

Se szó, se beszéd, meghívják a lányt, vagyis a *dervis*-asszonyt.

— Eljövök, — mondja a menyecske — de előbb az uram engedelmé kell hozzá.

Megjön estére a *dervis* és mondja neki a felesége, hogy lakodalomra hívják, elmehet-e ?

— Elmehetsz, — mondja a *dervis* — majd kocsit küldök érted, meg két rablánykát, hogy kíséroid legyenek. Csak egy órát maradj ott vendégnek, a két szolgád ott kuporogjon előtted a földön, úgy várjanak a parancsaidra. Ha letelik az idő, csak intesz nekik, kikísérnek és beültetnek a kocsidba. Amint felkelsz a helyedről, ez az olvasód elszakad és szerteszét gurulnak majd a gyöngyszemek. Te csak hagyd hogy elkapkodják őket, ne törődj vele semmit.

Azzal odaad a feleségének egy olvasót, hogy

minden egyes darabja egy-egy gyöngyszem. Még jóformán el sem ment a *dervis*, már ott a kapunál a kocsi. Két rablányka száll ki belőle, ruhát hoznak magukkal díszeset, aranyosat; felöltöztetik úrnőjüket, beültetik a kocsiba és úgy mennek a lakodalmas házba. Kézenfogva vezeti fel a két rabnője, leültetik a menyasszony szobájába és lekuporodnak előtte a földre, úgy lesik úrnőjük parancsát. Mindenki csak a *dervis*-asszony szépségét bámulja.

Amint letelik az egy óra, int egyet a rabnőknek és úgy ahogy a *dervis* ura meghagyta volt, vezetteti magát a szobából kifelé. Amint felkelt az ültő helyéből, elszakad az olvasója és a gyöngyszemek csak úgy peregnek szét a földön.

— *Efendim* (úrnőm), — kiáltják a vendégek — elszakadt az olvasód, hadd szedjük őket össze.

— Ha elszakadt, hát elszakadt, aki akarja, szedegetheti össze magának — szól menetközben az asszony.

Hogy kapdossák a drága gyöngyszemeket a földről.

A vőlegény eközben egy szekrényben bujt el, hogy megnézhesse az ő volt menyasszonyát. Amint megpillantotta az asszony nagy szépségét, jaj de megbánta, hogy cserbenhagyta volt. Szalad az anyjához, hogy ő nem házasodik, hogy neki csak a volt menyasszonya kell. Reggelre meg siet a törvény elé és előadja a panaszát, hogy neki már gyermekkora óta van egy menyasszonya, azt akarja elvenni, mert jussa van hozzá. Hivatja a bírót a *dervis*-asszonyt.

— *Dervis*-uram engedelve nélkül egy lépést se tesz — mondja az asszony.

Amint megérkezik estére a *dervis*, elmondja neki az asszony, hogy törvény elé idézték.

— Elmehetsz, — mondja a *dervis* — majd kocsit küldök ide holnapra. Ha megérkezel a törvény elé, ki ne szállj valahogy a kocsiból és ha fenyegetőzni kezdenek, ezt a cédulát mutasd oda nekik.

Azzal átad neki egy kis írásfélét. Reggelre kelve már várja a kocsi, beleül és megy a törvény elé, de nem száll ki a kocsijából. Jön a törvény őre és rászól az asszonyra, hogy menjen fel a bíró elé, már várja a perbefogója. Egy szót se szól az asszony, csak nyújtja a *dervis* céduláját. Amint bepillant az ember az írásba, ijedtében majd hogy ki nem cserepesedik az ajka.

— Távozhatsz asszonyom, — hebegi — nem perel itt téged senki.

Azzal az egyik jobbra, a másik balra.

Látja a legény, hogy nem juttatják a dolgát dülőre, kapja magát és megy a perével a *vezér* elé. Hivatja a *vezér* a *dervis*-asszonyt.

— *Dervis*-uram engedelme nélkül egy lépést se teszek — feleli.

Amint megérkezik estére a *dervis*, mondja neki az asszony, hogy a *vezér* elé idézték.

— Elmehetsz, — mondja az ura — majd kocsit küldök érted holnapra. Ha megérkezel a *vezér* kapujához, ott se szállj ki a kocsidból és várd meg, míg megfenyegetnek. Akkor aztán nyújtsd oda ezt az írást.

Azzal odaad a kezébe egy cédulácskát.

Alighogy eltávozik hazulról a *dervis*, már ott

a díszes kocsi a ház előtt. Beleül és odahajtat a vezér kapujához, de nem száll ki a kocsiból.

Emberek jönnek le érte, azok szavára se megy fel. Fenyegetőznek, hogy így meg úgy, amire odanyújtja nekik az asszony az ura írását. Amint belepillantanak a cédulába, hát csak megremegnek valamennyien :

— Menj békével, nem perel itt téged senki. Azzal indul vissza az asszony a kocsijával.

— Ejha, — gondolkozik a legény — se a bíró nem akarja a peremet, se a vezér. Nem marad más hátra, a *padisa* elé viszem a dolgot.

Azzal megy a *szerájba* és a *padisa* kezébe teszi le a perét.

— Jól van, — mondja a *padisa* — holnapra majd elintézzük a dolgodat.

Üzentet az asszonynak is, hogy másnap jelenjék meg a *szerájban*.

— Megkérdezem az uramat — feleli az asszony — és ha elenged, elmegyek.

Amint megjön estére a *dervis*, elmondja neki, hogy a *padisa* elé viszik a perét. Elmehet-e a *szerájba* ?

— Ha hívtak, menj — mondja a *dervis* — és ha a kocsival odaérkezel a *szeráj* elé, menj egyenesen és bátran a *padisa* elé.

Másnap kocsira ül és megy a *szerájba* a *padisához*. Az őrtállók fogadják és kísérik felfelé, hogy várja már a perbefogója. Bevezetik az asszonyt a *padisa* szobájába. A *padisát* magát nem látták, egy kárpit takarta el az ottlevők elől.

Előáll a panasztévő és előadja a *padisának*, hogy a volt menyasszonya nem akar hozzámenni,

pedig ő mindenképen csak a régi mátkáját akarja. Azt feleli rá a *dervis*-asszony :

— Igaz, voltam a mátkád, de nem kellettem, mert szegény voltam. Egy *dervis*nek lettem a felesége, tudni se akarok többé másról.

Kérdi a *padisa* a leánytól :

— Tudod-e, hogy miféle *dervis* az urad ?

— Tudni nem tudom, — feleli az asszony — de ha meglátom, legott ráismerek.

Kiadja a *padisa* a parancsot, hogy aki *dervis* csak van a helységben, az mind kerüljön elő. Előjönnek valamennyien, egyikét se ismeri az asszony.

Miközben nézegetik, mustrálgatják őket, egyszerre csak ketté nyílik a kárpit és megpillantja az asszony a *padisát*.

— Imhol az én *dervis*-uram — kiáltja az asszony és rohan egyenest a *padisa* karjaiba.

Mindent megértenek most már, a *dervis* mi voltát is, az írásait is.

Leszáll a *padisa* a trónról, a legénynek egy palotabéli rableányt ad oda feleségül, ő pedig újból jegyet vált és negyven napig, negyven éjig csakúgy folyik a nagy lagzi. Elérték, amit el akartak érni, várjuk meg mink is a magunkét.

MISZLINKE, PAKELINKE,
GÁRGINKE.

Volt egyszer egy öreg, az öregnek meg három fia. Nagybeteg lett egy nap az öreg és hamarosan meg is halt. Egy *hánt* (fogadót) hagyott volt fiaira és mert télidő volt, abban telepedtek meg. Tüzet raktak a *hán*ban és körülötte a három testvér. A legfiatalabbik azt mondja a két idősebbiknek :

— Mi itt ülünk a melegben, odakint meg fagyoskodnak az emberek. Szétnézek, hogy van-e kint valaki és behívom, hogy melegedjék meg nálunk.

Rászól a két idősebbik :

— Te csak a magad dolgával törődj, még bajt hozol a nyakunkra. Nem kell nekünk idegen fia.

Nem szól a legkisebbik semmit, hanem kimegy és szétnéz. Egy árva lélek se volt a környéken. Belekiált a pusztaságba, hogy aki fagyoskodik, jöjjön be hozzájuk a tűz mellé. Egy félszemű *dev* lakozott volt a közelükben, csakúgy didergett a nagy hidegtől. Meghallotta a hívást, hát bement hozzájuk. Leült a tűz mellé és mikor felmelegedett egy kissé, így szól a három testvérhez :

— Éhes vagyok, adjatok valami ennivalót.

— Szívesen, — mondják — kell-e kenyér ?

— Kenyérrel nem élek, — mondja a *dev*.

— hús az én eledelem.

— Jól van, — mondják — levágunk egy ökröt és megsütjük.

— Ökörhúst se eszem — mondja a *dev*.

— Hát majd egy juhot hozunk — mondja a három testvér.

— Azt se eszem — feleli a *dev*.

— Akkor hát pulykát öletünk, libát öletünk, kacsát öletünk vagy akár csirkét — mondják a fiúk.

— Nem kell nekem pulyka vagy tyúkféle.

— Hát mit akarnál enni? — kérdezik tőle.

— Emberhúst — feleli a *dev*.

— Honnan szedjük mi emberhúst? — kérdik a testvérek.

— Hát tik mik vagytok? — mondja a *dev*.

— Egyikőtökkel beérem — mondja és már meg is ragadja a legidősebbiket, nyársra húzza, odatartja a tűz fölé, megsüti és szőröstül-bőröstül felfalja.

Étel után megpihen és kis idő múlva megint megszólal:

— Éhes vagyok, adjatok valamit ennem.

— Mit adjunk? — kérdik tőle. — Marhát vágassunk le vagy pedig egy ürüt?

— Nem szeretem én az effélét — mondja a *dev*.

— Hát mit adjunk? Tán csak nem akarsz bennünket is megenni?

— Egyikőtöket még megeszlek — mondja és már ragadja a középsőt, felnyársalja és ráteszi a tűzre, hogy süljön.

Elnyomja eközben az álom. Odaadja a fiúnak a nyársat és azt mondja neki:

— Te csak forgasd, addig én alszom egyet.

Remegett a szegény fiú, hát csak forgatgatta a nyársat. Ránéz a *devre*, biz az oly mélyen alszik, hogy szinte szuszog bele. Egyet gondol a fiú, lerántja a bátyját a nyársról, fogja a nyársat és úgy beledöfi a *devnek* a szemébe, hogy a nyeléig hatolt bele. Azzal siet kifelé és veszi a világot a nyakába. Később, amint ébredesz a *dev* és dörgölgeti a szemét, kezébe kerül az a nyársdarab.

— Ejnye, — mondja — szilánk ment a szemembe.

Kihúzza a szeméből a nyársat és néz a fiú után.

— Elmenekültél, úgy-e? No majd megtalálalak én — mondja és siet ő is, hogy utólérje a fiút.

Szalad a legényke hegyen át, völgyön át, míg egy házikóhoz nem ér el. Kopogtat, egy öregasszony nyit neki ajtót.

— Anyácskám, — rimánkodik a legény — adj szállást egy éjtszakára. Egy *dev* elől menekülök, megesz, ha utólér.

— Jer, fiacskám — mondja az öregasszony és viszi be vendégét a házába.

Ott tölti az éjtszakát és reggelre kelve azt mondja az asszonynak :

— Sietek, mert ha utólér az a *dev*, szét-darabol.

— Nem bánom, menj, — mondja az asszony — de egy kutyát adok melléd, hogy majd segítségére legyen.

Ott a kutya mellette, akkora, mint egy egér. Veszi a kutyát és indulnak megint világgá. Mennek, mendegélnek és mikor rájok esteledik, olyat nőtt a kutya, akár egy agár. Mennek reggelig,

olyan nagy lett a kutya, mint egy öszvér. Még tovább mennek, hát egy ökör se nagyobb a kutyájánál. *Miszlinkének* hívták a kutyát. Estefelé is azért állottak meg, mert egy házikó volt előttük. Bekopogtat a legény, megint egy öregasszony nyit neki ajtót.

— Anyácskám, — rimánkodik a legény — egy *dev* elől menekülök, ízzé-porrá tör, ha megfog.

— Jer, fiacskám, — feleli az asszony — pihend ki magad nálam.

Másnap reggel megint szedelőzködik és mielőtt útra kelne, azt mondja neki az asszony :

— Vedd ezt a kutyát, hasznát fogod még venni.

Ott mellette a kutya, akkora, mint egy egér. Veszi a legény a kutyát és indul vele útjára. Mire rájok esteledett, agárnyivá nőtt a kutya, reggelre már öszvérnnyire dagadt, estére olyan lett, mint egy elefánt. Ezt a kutyát meg *Pakelinkének* hívták.

Harmadszorra is egy kis házikóra bukkantak a vadonban, megint egy öregasszony áll az ajtóban. Vendégének marad éjtszakára és másnap reggel igyekszik, hogy tova siessen a *dev* elől.

— Fiacskám, — mondja neki az asszony — egy kutyát kapsz tőlem, kiségit majd egyszer a bajból.

Ez a kutya is akár egy egér. Másnapra olyan lett, mint egy öszvér, még egy fél nap és elefántnyivá nőtte ki magát. *Gárginke* volt ennek a kutyának a neve. Három kutyájával úgy vándorolt a legény tovább. Addig mentek, míg el nem fáradtak és míg egy házikóra nem bukkantak az erdőség-

ben. Megpihentek egy éjtszakára és másnap reggel ismét indulóban vannak. Egy tűt kap a legény ajándékba.

— Ha ráteszed a vízre, híd lesz belőle és átkelhetsz rajta. A tűt aztán megint csak magadhoz vedd — mondják neki.

Elteszi a tűt és útra kel vele. Mentében, mendégéltében hátra tekint egyszer, hát ott a *dev* a nyomában. Megijed a legény és ugyancsak szedegeti a lábait. Addig szalad, addig menekül, míg egyszerre csak előtte a nagy tenger. Előveszi a tűjét, ráteszi a vízre és ott egy nagy vashíd. Átsiet a hídon, elér a partra és besiet a községbe, annak is egy kávéházába. Leül és várja a szerencsáját. Azt mondja neki a kávé :

— Nőtlen ember itt nem lakhatik, meg kell hogy házasodjál.

— Én nem bánom, — mondja a legény — a többi a te dolgod.

Egy *dev* lakott volt ott a környéken, annak a testvérhúgát vétették el vele. Megvolt a lakodalom és megtelepedett köztük. A kutyái ott maradtak mellette.

Egyre keresi eközben a *dev* és hogy megérkezik ebbe a községbe, odaszáll a húgához. Látja, hogy asszony lett belőle.

— Hát neked ki-miféle az urad? — kérdezi a húgától. Elmondja neki az asszony az esetet.

— Húgom, — szól a *dev* — ezt az embert keresem én; a világot bujdosztam be utána, most végre megtaláltam. Hogy kezdjek hozzá, hogy felfalhasam?

— Aligha falhatod fel, — mondja az asszony

— olyan három nagy kutyája van, mint egy-egy elefánt, éjjel-napal vigyáznak rá, hogy a közelébe se férközhessék senki.

Azt mondja neki a *dev* :

— Az éjjel elbujok a liszteskamrába, alvás közben majd csak a közelébe kerülhetek.

Bemegy a *dev* a kamrába és meghúzza magát egy sarokban. Estére a legény is megjön a kutyáival, vadászni volt velük. Megvacsorázik és lefekvés közben így szól a kutyáihoz :

— *Miszlinke*, hová fogsz lefeküdni ?

— A fejed mellé — mondja a kutya.

— *Pakelinke*, hol fogsz aludni ?

— A lábad mellett — mondja a másik.

— Hát te *Gárginke* ? — kérdezi a harmadiktól.

— A liszteskamrában — feleli a harmadik.

Hallja ezt a beszédet a legény felesége, a *dev* húga.

— Majd még a liszt közé feküdjék az a kutya, hogy bepizkítsa — akadékoskodik az ura előtt.

— Hallgass, — rivall rá az ura — ott fekszik le, ahol a kedve szottyán. Semmi közöd hozzá.

Ellenkezik az asszony, de megfenyegeti az ura, hogy megéteti a kutyákkal, ha el nem hallgat. Lefekszik a legény, az egyik kutya a fejénél, a másik a lábánál, a harmadik bemegy a kamrába és épp a *dev*re terpeszkedik rá. Fészkelődik a nagy kutya alatt és ahogy egyet moccan, morogni kezd a nagy állat. Csakúgy ropog a *dev* csontja a kutya alatt és alig várja a reggelt, hogy kiszabaduljon a hambárból.

Siet oda a hűgához :

— Miféle egy állat az a kutya, hogy majd összetörte a csontjaimat? Mihez kezdjek, hogy fel-falhassam azt az embert?

Látja a *dev*, hogy sok hamu gyült össze a konyhában és legott megbeszéli, hogy éjtszakára majd oda fog lefeküdni. Ha majd aztán elaluszna a kutyák, ellátja annak az embernek a dolgát.

Megjön estére a legény, estebédjét elfogyasztja és lefekvés előtt megint kérdezi a kutyáitól:

— *Miszlinke*, hová fogsz lefeküdni?

— A lábad mellé — mondja a kutya.

— *Pakelinke*, hol fogsz aludni?

— A fejed mellett — mondja a másik.

— Hát te *Gárginke*?

— A konyhában, a hamun — feleli a harmadik.

Megint akadékoskodik az asszony.

— Nem sajnálod azt a szegény állatot, hogy arra a piszkos hamura fekdjék rá?

— Ne törődj vele, — szól rá az ura — ha oda akar, hát oda fekdjék le.

Lefeküsznek aztán mindnyájan és ott nyomja a nagy állat a *devet* a konyha hamuja alatt. *Moc-canni* se mer a *dev*, úgy fél az elefántnyi kutyától.

Másnap felkelnek és lát mindenki a dolga után. A *dev* is előkerül a hamu alól és azt mondja a hűgának:

— Más valamit kell kieszelnünk, hogy végére járjak annak az embernek. Hogy vagy te azokkal a kutyákkal?

— Nem bántanak, mert már ismernek — mondja az asszony.

— Akkor — mondja a *dev* — csináltassunk

egy vasházat és eresszük belé valahogy azokat a kutyákat, hogy ki ne jöhessenek belőle. A gazdájukkal majd csak elbánok.

Mese az egész, hát elkészül a ház ; vasból van a mindensége, vaskarók is vannak benne. A kutyákat beleédesgetik és vasláncokkal kötik őket a vaskarókhoz.

Megy a *dev* az ember után, hogy most már bízvást felfalhatja. Ott ül a legény a kávéházban és nagy a rémülete, amint neszét veszi a *dev* közeledtének. A kutyái se voltak ott mellette. Kérdik a pajtásai, hogy mitől ijedez annyira. Elmondja nekik a legény, hogy rábukkant a *dev* és azért jár erre, hogy felfalja. Sietve menekül el a községből és egy nyárfára kúszik fel, hogy elrejtőzzék a világ elől. Nyomában a *dev* mindenütt és amint megpillantja a legényt, gyökerestül akarja a nyárfát kidönteni.

— *Dev* testvér, — szólal meg a legény — a kezed közé kerültem, azt tehetsz velem, amit akarsz. Egy kérésem volna hozzád, hogy csak három verset kiálthassak el a halálom előtt.

— No rajta, — mondja neki a *dev* — megengedem.

— *Miszlinke*, — kiáltja el magát a legény a fa tetejéről.

Meghallja a kutyája és odaszól a másik kettőhöz, hogy : Menjünk, hív a gazdánk.

— Mi is hallottuk volna — mondja a másik kettő.

— *Pakelinke*, — kiáltja a legény a második verset.

A másik kutya is hegyezi a fülét és mondja, hogy ő is hallja a gazdája hangját.

— *Gárginke*, — hangzik el a harmadik vers.

— Bajban a gazdánk, menjünk, — üvölti a három kutya, széttépik a láncot, széttörik a vasajtót és villám módjára repülnek kifelé, egyenesen oda a nyárfa tövéhez.

— Tépjétek szét ezt a *devet*, — kiáltja le a kutyáinak — csak a máját hagyjátok meg.

Rárohan a *devre* a három nagy kutya és úgy szerteszt marcangolják, hogy a máját kivéve, egy ép porcikája se maradt. Leszáll aztán a legény a fáról, veszi a májat és megy a kutyáival hazafelé. Szólítja a feleségét, odaadja neki a májat és így szól hozzá :

— Tüstént megeszed ezt a májat, a bátyádnak a mája.

— Minek enném meg ? — kérdezi az asszony.

— Azért, mert összebeszéltek, — rivall rá az ura — és a végemre akartatok járni. Most rajtad a sor. Rajta oroszlánjaim, — kiáltja oda a kutyáinak.

Rajta a *dev*-fajzaton a három állat és szerte darabolják a testét. Aztán veszi a kutyáit és megy velük haza a saját országába. Asszonynak való keres magának, megházasodik és boldogan éli az életét.

AZ ÁRVALÁNY PAPUCSA.

Volt egyszer egy lányka, még az iskolánál tartott. Történt egy napon, hogy a tanítójuk egy-egy gombolyag pamutot osztogatott szét a lányok közt. Fehérre kellett hogy mossák.

— Amelyikőtök három napig el nem készül vele és szép fehérén ide nekem el nem hozza, annak fekete üszővé legyen az anyja — mondja ki a *hodzsa* (tanító) az átkot.

Mennek haza a lányok a pamuttal és hozzálátanak a fehérítéséhez. Harmadnapra mind elkészült vele, odavitték a *hodzsájuk*nak, csak a mi leánykánk késett el vele. Nem készült el vele időre. Amint hazamegy az iskolából, hát egy fekete üsző áll az anyja helyén. Sír-rí szegény lányka, azt se tudja, mihez kezdjen. Az apja meg, mit tehetett egyebet, veszi az üszőt, beköti az istállóba és abrakot szór a jászlába.

A leányka sírdogál, az apja meg más asszony után néz. Rátalál egy arravalóra és házasságot köt vele. Ennek az asszonynak is volt egy lánya, együtt nevelkedtek a házban. Rossz szemmel nézett az asszony az ura lányára, korholta, mocskolta és minden dolgot csak vele végeztetett el. Szegényke be-betért az istállóba és ott sírdogált az anyja mellett, a fekete üsző lábánál. Azt az üszőt se szenvedette a mostohája, azon volt, hogy levágatja az urával.

Megtudja a lány a mostohája szándékát és szalad az istállóba, hogy elsírja a keservét. Egyszerre csak megszólal az üsző :

— Leánykám, ha majd levágnak és megeszik a húsomat, azon légy, hogy összeszedd a csontjaimat. Temesd el egy rózsafa alá és amikor csak baj ér, jőjj el a csontjaimhoz és panaszold ki magad. Majd csak megvigasztalódom valahogy.

Jön másnap az apja, levágja az üszőt és megfüstölteti a húrát. A lányka meg összeszedi a csontokat és elássa egy rózsafa alá. Megnyugodott az apja is, a lány is, csak a mostohája gonoszkodott a házban. Nem volt tőle maradása.

Lakodalmat ültek a faluban, a mostoháék is hivatalosak voltak rá. Felcifrálkodik a mostoha, a lányát is öltözteti, díszítgeti. Az üsző lánya is el szeretne menni, de hallani se akar róla a mostohája. Elkergeti az istállóba és még ütést, verést is kap szegény feje. Elmegy az asszony a lányával, a mi lánykánk meg ott sírdogál az istálló körül.

Eszébe jut az anyja szava és odasiet a rózsafa alá, hogy elpanaszolja a sorsát meg a keserűségét :

— Mit tegyek, — sírdogál — hogy eltűrjem a bajomat. Szegény anyám, ha látná, ő se élné túl.

Ahogy ott sírdogál és kesereg, egyszerre csak egy *peri* száll ki a csontsíróból :

— Ne sírj, lánykám, — szólal meg — hozok én neked olyan egy rend ruhát, hogy egy szultán-kisasszony is felvehetné. — Azzal eltűnik és alig egy gondolat, már megint ott áll a lányka előtt, piros ruha, meg minden ami hozzávaló, azt nyújtja oda neki.

— Vedd fel ezt a ruhát, — mondja a *peri* — a

kapu előtt egy hintó, abba beleülsz és elmész vele a lakodalmas házba. Fogd ezt a pénzt meg az ajándéknak valókat, hogy szétosztogathasd a vendégek közt.

Egy marék aranyat ad oda a lánynak, egy csomó elajándékozni valót és azzal eltűnik.

Alig hisz a lányka a szemének. Felveszi azt a szép piros ruhát meg a hozzávalókat és a pénzzel meg az ajándékokkal megy a kapu elé, hogy kinézzen rajta. Ott áll előtte egy gyönyörűséges kocsi. Piros a festékje, aranyos a cifrája, dereses a két lova és párnázott az ülőkéje. Beleül a lányka és úgy mennek a lakodalmas házba. Nagy az ámulat a vendégek közt.

— Ki tudja, melyik *bejnek* vagy *pasának* a felesége — mondják, felvezetik és főhelyre ültetik le. Odavannak a nagy szépségétől meg a ruhája ragyogásától.

Ül a lányka a vendégek közt, a lakodalmasoknak ajándékokat, a muzsikusoknak pénzt osztogat és amikor felkél, hogy eltávozzék, majd elnyeli a sok vendég a szemével. Szaladnak hozzá a hírrel, hogy várja a kapunál a kocsija. Lemegy és amint be akar szállani, hogy, hogy nem, a fél papucsa lecsúszott a lábáról, még csak észre se vette valahogy. Elindul vele a kocsi, hazaviszi és ahogy megérkezik, megint előtte a *peri*. Leveszi róla a ruháját és így szól a lánykához :

— Meg ne mondd a mostohádnak, hogy hol jártál, hanem kezd el a sírást, ahol abbahagytad volt.

Nemsokára az asszony is megjön a lányával

és dicsekesznek a szegényke előtt, hogy még inkább fájjon a szíve :

— Be szép volt azon a lakodalmon, hát még az a csodaszép lányzó a piros ruhájával meg az aranyos kocsijával. Ajándékokat osztogatott, te bezzeg nem láttál semmit.

— Szegény anyám, — sírdogál a lányka — ha élt volna, tán én is láthattam volna.

Mi lett a lányka papucsával? Épp egy *bej*-fiú sétált volt arrafelé, amikor lecsúszott a lány papucsá. Felkapja a *bej* és így sóhajt magában :

— Milyen szép ez a papucs, hát még milyen lehet a hordozója.

Menten beleszeretett a lányba, pedig csak a papucsát látta idáig. Siet a *bej* az anyjához és így szól hozzá :

— Az a lány kell nekem, akié ez a papucs — és kéri az anyját, hogy keresse a nyomát.

Veszi az asszony a papucsot és kezdi a járást utcáról-utcára, házról-házra és ahol csak lány van a háznál, minddel felpróbáltatja a papucsot. Egynek se illett rá a lábára. Eljutott egy nap abba a házba is, ahol a fekete üszőnek lakott a lánya.

Megtudta a mostoha, hogy a *bej* anyja lányt keres a fiának és hogy az lesz a menyasszony, aki nek ráillik a papucs a lábára. Veszi a lányát és felcicomázza, a mostoháját pedig egy teknő alá bujtatja. Jön kisvártatva a *bej*-asszony és rápróbálja a papucsot a lány lábára. Nehezen ment, de mégis csak felhúzhatta.

— Íme, — mondja a mostoha — egészen ráillik a lányomra, hisz ő veszítette el az utcán.

Egy kakas kapirgált az udvaron és miközben

kelleti a mostoha a lányát, ráugrik a teknőre és elkezd, hogy :

— Kokoriko, teknő alatt a papucs gazdája, teknő alatt a papucs gazdája.

Meglátja a *bej*-asszony a kakast és kérdi, hogy mit kukorékol úgy az a kakas, talán van valaki a teknő alatt.

Kergeti a mostoha a kakasát :

— Így szokott ez a kakas, — mondja — ingerkedik a vendégeinkkel.

Nem hisz neki a *bej*-asszony, hanem odamegy és amint felborítja a teknőt, egy lány van alatta, akár csak egy *huri* (paradicsombeli tündér).

Talpra állítja a lánykát és rá is felpróbálja a papucsot. Hát mintha csak ráöntötték volna.

— Íme, — örvendez az anya — ezt a lánykát kerestem én, ez való az én fiamnak.

Aztán odamegy a lány apjához és *Allah* parancsából megkéri a lányát. Jó szívvvel áll rá az apja és egy áldott napon megvan az eljegyzés. Egymásé lett az egypár és holtomiglan-holtodiglan együtt vannak a bánatban, együtt vannak az örömben.

A HÁROM TESTVÉR.

Volt, hol nem volt, volt egyszer egy kereskedő. Három fia volt ennek a kereskedőnek, a legfiatalab-
bikat szerette a legjobban. Irígykedett is rá a két
nagyobbik fiú, de nem szóltak egy szót se.

Megbetegszik egy nap a kereskedő és hivatja
a *kádit* (bíró) meg a *muftit* (papot), hogy még
idejekorán rendelkezessék a vagyonával. Nehány
nap multán meghalt a kereskedő. Azt mondja a két
nagyobbik fiú a legkisebbiknek :

— Apánk jobban szeretett téged mint bennün-
ket és a legtöbb vagyonát terád testálta. Illő, hogy
megoszad velünk a vagyonodat.

Rájok se hederít a legkisebbik és kezdődik a
torzsalkodás meg a perlekedés. Közben pedig pré-
dálja a két nagyobbik a nagy vagyont és egy szép
nap úgy elfogy az a sok pénz, akár a kámfor. Oda-
mennek az anyjokhoz és attól követelnek pénzt.
Szép szóval nem ad, hát erőszakkal meg ütleggel
veszik el tőle és még ki is kergetik a házából.

Sírva siet a szegény asszony a legkisebbik fiá-
nak a házába. Elpanaszolja neki, hogy mit művel-
tek vele a testvérei.

— Sebaj, — vigasztalta a fia — itt ez a há-
zikó, ennyi még megmaradt a vagyonunkból. A
többit elherdálták, se nekik nincs már pénzök, se
nekem nem maradt. Halászatok, abból tengetem
életemet.

Egy nagy tó volt a közelükben, abból halászatott ki egy-két halat, eladogatta és kenyeret vett rajta.

A két testvér eközben azt a pénzt is elverte, amit az anyjoktól vettek volt el és hogy hébe-hóba mégis csak jóllakhassanak, ismét az anyjukhoz fordultak. Olyankor mentek oda, amikor az öccsük halászni volt. Egy nap mégis csak összetalálkoztak. Köszönti őket az öccsük, mintha misem történt volna és mondja nekik, hogy maradjanak a házában; amiye van, azt szívesen megosztja velök. Csak ez kellett a két léha legénynek. Elhelyezkednek az öccsüknél, esznek-isznak és feléje se néznek a dolognak.

Ismét halászni megy egy nap a legkisebbik. Az úton egy kereskedőféle lovagol feléje.

— Halász öcsém, — szól le a lováról — nagy szolgálatot tehetnél nekem, meglenne belőle a hasznod.

— Szívesen teszem, ha megtehetem — mondja a halász.

Egy istrángot vesz elő a tarisznyájából és azt mondja a legénynek :

— Ezzel az istránggal kösd össze a kezeimet és dobj bele a tóba. Ha a két kezemet nyújtom ki a vízből, ragadj meg és húzz ki belőle. Ha a lábaimat nyújtom ki a vízből, tudd meg, hogy belefulladtam. Hagyj benn a vízben, a lovamat meg vidd el a csársiba, száz aranyat kapsz érte egy kereskedőtől.

Megköti a halász a kereskedő két kezét és bedobja az embert a tóba. Egy darabig várakozik és amikor látja, hogy lábak nyúlnak elő a vízből, elviszi a vízbefúltnak a lovát és megkapja érte a

száz aranyat. Siet a pénzzel a piacra és összevásárolgat, amire szükség van a háznál.

Másnap megint elmegy a tóhoz, egy másik ember várakozik ott rá. Ugyanazt cselekszi meg evvel is, amit a tegnappal és megint száz arany jár ki neki érte. Azt is a tóba kellett dobnia, annak is a lába bujt elő a vízből.

Harmadnap is elindul, hogy halásszon egy-két halat; megint ott egy ember, a harmadik, azt is be kellett dobnia a vízbe. Várakozik egy darabig, ezúttal két kéz nyúlik ki a vízből. Megragadja és amint húzogatja kifelé, hát két hallal a kezében, úgy kerül elő az ember. Egy szekrénykébe teszi a két halat, odaadja a halásznak és azt mondja neki:

— Tudod-e, hogy miféle halak ezek?

— Nem én — feleli a halász.

Azt mondja az az ember:

— Két *dev*-ördög ez a két hal. Sokat bajlód-tam, sokat fáradoztam, míg kézre kerítettem őket. Jól ide figyelj a szavamra. Ha majd elindulunk innen és egy esztendőre valót megyünk, egy barlanghoz fogunk eljutni. Abban a barlangban kincs is van, meg egy talizmános kard, tükör meg gyűrű. Aki megkaparintja azt a három holmit, egy egész sereget verhet meg azzal a karddal. Aki az ujjára húzza a gyűrűt, annak egy *dev* jelenik meg előtte és mindent megcsinál, amit csak parancsolnak neki. Aki pedig abba a tükörbe pillanthat, az egész világot meg tudja benne látni. Énnél a két *dev*nél — folytatja az ember — van annak a barlangnak a kulcsa és azért fogtam én meg azt a két *dev*-halat, hogy kinyithassuk annak a barlangnak a kapuját.

— Eljössz-e velem az útra? — kérdezi az ember.

— Elmennék, de anyám van, testvéreim vannak, mi lesz velök, ha itt hagyom őket? — mondja a halász.

— Azon nem múlik — feleli az ember és ezer aranyat ad oda a halásznak, hogy vigye haza és lássa el vele az otthon levőket.

Elbúcsúzkodik másnap az anyjától és megy vissza az emberhez, hogy útra keljen vele. Felül az ember a lovára, a halászt maga mellé ülteti és indulnak a nagy útra. Dél felé járt már az idő, megéhezett volt a halász.

— Megéheztem, apó — mondja az embernek. — Volna valami ennivalód?

Leszáll az ember a lóról, egy fa árnyékába leheveredik, előveszi a tarisznyáját, belenyúl és egy tál levest húz ki belőle. Odateszi a halász elé. Úgy gőzölög a leves, mintha csak most került volna le a tűzről. Eszik is a fiú, csodálkozik is és alighogy lenyeli, már ott párolog előtte a báránysült. Utána a sok édes meg a sós étel; esznek, isznak és köszönik *Allah* nagy kegyességét. Nézi a halász a tarisznyát és kérdezi a másiktól:

— Tán kukták vannak abban a szeredásban, hogy csak úgy dül ki belőle az a sok frissen főtt.

Azt feleli az ember:

— Talizmánja van ennek a tarisznyámnak, azt húzok ki belőle, amit csak akarok. Ha ezren volnánk itt együtt, mind el tudnám étel-itallal látni.

Pihennek még egyet, aztán felszállnak és megint odébb egy házzal.

Mennek-mendegélnek, míg meg nem érkeznek

egy helységbe. Egy *konak* előtt állt meg a lovuk és amint kinyílik a kapuja, egy lány jön ki belőle. Leszállanak és eltűnik a ló előlük. *Dzsinn* fajtája volt a lovuk, egy havi utat egy nap alatt tett meg. Bemennek a *konak*ba, leülnek egy *kioszk*ba és amint megitták a kávéjokat, azt mondja az ember a lánynak :

— *Szelvináz*, hozd ki a két batyumat az almáriomból.

Előhozza a lány a két batyut. Kinyitja az ember az egyikét és egy rend ruhát húz ki belőle, olyat, hogy arany volt a hímzése. Ráadja a halászra.

— Vajjon miféle *padisa* lehet ez az ember ? — tünődik a halászunk.

Húsz napot töltöttek abban a *konak*ban ; ma az egyik ruhát vették fel, holnap a másikat, a szerdásból meg azt ettek, ittak, amit a szívök-szájok kívánt. Jön a huszonegyedik napon az ember és azt mondja :

— Ma még sok mindent kell elvégeznünk ; hamar, cihelődjünk az útra.

Útra kelnek és amint mennek-mendegélnek, eljutnak egy nagy folyóhoz. Leheverednek a partjára, hogy pihenjenek egyet. Előveszi az ember a halas szekrénykét, rálehel és íme egy hang hallatszik ki belőle, hogy :

— Uram, könyörülj meg rajtunk.

Kinyílik aztán a szekrényke és kezök-lábok összekötözve, két ember száll ki belőle.

— Irgalom ! — kiáltják — parancsolj és szót fogadunk neked.

— Azt akarom, — parancsolja az ember —

hogy kinyíljék az a barlang. Ha ki nem nyitjátok, tűzhalállal haltok meg.

Siet a két ember, hogy kinyissák a kaput. A varázsló pedig, mert az volt a mi emberünk, így szól a halászhoz :

— Én most hozzákezek a varázsláshoz, jól odavigyázz, hogy mi fog történni. Amint megkezdem, látni fogod, hogy kiapad a víz ebből a folyóból és a medrében egy arany kaput fogsz megpillantani. Odamész a kapuhoz és bezörgetsz rajta.

— Ki kopogtat ? — kérdezi majd bentről valaki. Azt feleled rá, hogy az egyiptusi halász. Erre a szóra kinyílik a kapu és belépsz rajta. Odabent egy ember áll majd elibéd, kivont kard a kezében és azt mondja neked :

— Ha csakugyan te vagy az a halász, tartsd a nyakad, hadd vágom le. — Meg ne ijedj, hanem csak tartsd oda. Akkor ölne meg, ha nem tartanád oda. Az első kapun át eljutsz egy másodikhoz, azon is kopogtass egyet. Amint kinyílik előtted, egy lovas áll majd eléd, lándzsa a kezében és kérdezi tőled :

— Ide se ember nem jön, se szellem nem jön, mi itt a keresnivalód ?

— És azzal rohan feléd, hogy leszúrjon. Te csak tartsd a melled, hogy ám szúrjon belé ha tud. Feléd fog szúrni, de nem lesz tőle semmi bajod. Eljutsz aztán a harmadik kapuhoz, ott meg egy írdatlan nagy oroszlán állja majd az utadat. Kitérte a száját és úgy rohan neked. Te csak dugd a kezed a torkába, ne félj, nem fog beléd harapni. A negyedik kapunál egy nyilas ember vesz majd célba, attól se kell megijedned. Az ötödik kapunál egy arab áll majd eléd és — ki vagy ? — kérdezi tőled.

Te megint csak azt mondd, hogy az egyiptusi halász vagy.

— Ha az vagy, akkor nyisd hát ki a hatodik kaput — fogja az arab mondani.

— Azonnal menj és nyisd ki és amint két nagy sárkány törtet majd feléd, tartsd elibök a két karodat. Ha nem így cselekszel, tüstént le fognak nyelni. Odaérsz aztán a hetedik kapuhoz és amint benyitsz rajta, az anyádat fogod ott megpillantani.

— Oh drága gyermekem, — fog szólni — rég nem láttalak, jer, hadd csókoljalak meg.

— Azonban vigyázz, hogy valahogy a közelébe ne kerülj, mert nem a te anyád az, csak a boszorkányos mássa. Kiálts rá arra az asszonyra, hogy tüstént vesse le a ruháját és akárhogy könyörög is, ne hallgass a szavára. Egy kard lóg ott a falon, akaszd le és fenyegezd meg vele, hogy megöled, ha le nem veti a ruháját. Hozzáfog aztán a vetkőzéshez és amint az utolsó ruhadarab is lekerül róla, ott rogy össze a beste lelke élettelenül. Ha megesik rajta a szíved és nem úgy bánasz el vele ahogy én mondom, ő öl meg téged.

— Egy kárpitot látsz majd abban a szobában. A kárpit megett egy holttest fekszik, annak a barlangnak a gazdája. A halott fejénél egy tükör van, a lábánál egy kard, a kezén meg egy gyűrű. Ragadd magadhoz mind a hármat és egyébbre se legyen gondod, mint hogy siess ide vissza. Csak arra vigyázz, hogy meg ne ijedj, akármit hallasz, meg látsz is.

Kezdődik aztán a varázslat. És íme egyszerre csak látja a halász, hogy apad a víz a folyóban és amint egészen kiszikkad belőle, íme előtűnik a

nagy arany kapu. Odamegy és bekopogtat rajta. Kinyílik és alighogy belép rajta, egy arab állja az útját.

— Tartsd ide a nyakad, — kiáltja — hadd vágom ketté.

És már emeli a nagy kardját, hogy lesujtson vele.

Nyújtja a halász a nyakát és amint suhint az arab, ott esik össze előtte. Nyomban kiszállt a lélek belőle. Benyit aztán a második kapun és ahogy a varázslótól hallotta volt, mindenütt ott a talizmán és mind ott pusztul el előtte. Benyit végül a hetedik kapuba és íme akárcsak a tulajdon anyját látná maga előtt.

— Drága szülöttem, — kiáltoz a boszorkány — be rég nem láttalak ! Jer, hadd csókoljalak meg.

Észbe kap a legény, lekapja a kardot a falról és rákiált az asszonyra, hogy tüstént vesse le a ruháját, különben kipusztítja a világból. Kezdi az asszony a vetkőzödést és mikor már csak az alsója van rajta, megint rákezd a sopánkodást, hogy íme milyen nehezen nevelte a gyermekét és azt a szégyent hozza a fejére, hogy pőrére akarja vetkőztetni. És addig beszél, addig rimáncodik, hogy megsajnálja a halász. Hátha mégis az anyja.

— Jó, hát maradjon az az egy ruha rajtad — mondja az asszonynak.

Összezsapja az asszony a két tenyerét és toroka szakadtából kiáltozza :

— Üssétek, verjétek, elhibázta a dolgát.

Négyfelől rohan rá a sok emberállat és úgy összevissza ütik, verik, hogy elveszti az eszméletét. Aztán fogják, kidobják és mind becsapódik

utána a hét kapu. Szalad a kuruzsló és kiemeli a halászt a mederből. Éppen idejében, mert íme jön a víz és megtelik vele a folyó.

Magához tér a halász és elmondja a gazdájának, hogy hogy történt meg vele a dolog.

— Megmondtam úgy-e, hogy el ne hibázd azzal a vénasszonnyal, — mondja a kuruzsló — még jó, hogy agyon nem ütöttek.

Visszatérnek aztán a *konakba* és egy esztendő kell ismét eltölteniök, hogy megint előlről kezdhessek el. Letelik az esztendő és ismét odamennek a folyóhoz.

— Ha még egyszer elhibázod, — inti a kuruzsló — okvetlenül bele fogsz pusztulni.

Megint elkezdődik a varázslás, ismét kiszárad a víz és indul a halász a kapu felé, hogy bekopogtasson rajta. Hogy rövidre szabjuk a beszédet, a hat kapun át a hetedikhez jut el a legény. Bezörget és megint előtte az anyja mássa.

— Jer drága gyermekem, — sipítja az asszony — egy esztendeje már, hogy nem láttalak. Merre jártál azóta ?

Lerántja a halász a kardot és odakiált az asszonynak :

— Átkozott boszorkánya, kicsibe múlt, hogy agyon nem verettél a multkor. Rántsd le azt a ruhát, különben a fejedet hasítom ketté.

Rimánkodik az asszony, próbálkozik, de nem hederít rá a legény és amint az utolsó ruhadarabját is leveti, azon élettelen rogy össze a boszorkány. Ott a halász előtt a rengeteg sok kincs, az ékszer meg a töméntelen drágakő. Mintha észre se venné, megy a kárpit felé

és amint félrehúzza, ott a holttest a szobában. Fejénél a tükör, lábánál a kard, az ujján meg a gyűrű. Kapja a három talizmánt és siet velök vissza a kapu felé. Muzsikaszó hangzik a barlangban, nagy zenebona támad és innen is sikongják a fülébe, onnan is :

— Aldott légy a talizmánjaiddal, szerencse szálljon a fejedre.

Addig áldják, addig köszöntgetik, míg az utolsó kapu is be nem záródik megette. Odaérkezik a varázslóhoz és átadja neki a három talizmánt. Aztán visszatérnek a *konak*ba és egy-két napot megpihennek. Kérdezi a harmadik napon a halásztól :

— No fiam, sokat fáradoztál értem, szólj, mi a kívánságod ?

— Nem kívánok én egyebet, — mondja a legény — csak azt a szeredást, ha nekem adnád.

Odaadja a varázsló a tarisznyát és a lelkére köti, hogy másra rá ne bízsa valahogy, mert elszedik tőle. Aranyat is ad neki, élelmiszereket is, ráülteti egy *dev* hátára és — hűnyd be a szemed, nyisd ki a szemed — meneszti vissza az országába.

Nem sok idő tellett bele és ott állt a háza előtt. Kit pillant meg elsőnek ? Szegény öreg anyja üldögel a kapu előtt és koldulgat az arra menőktől. Odarohan az anyjához, kezét csókol neki és kérdi tőle, hogy miért kéreget, hiszen ezer aranyat hagyott volt a testvéreinél.

— Jaj, gyermekem, — mondja az anyja — mind elherdálták a testvéreid és úgy itt hagytak, hogy a híröket se hallom. Koldulással tengetem az életemet, hogy éhen ne kelljen pusztulnom.

Bemennek a házba és kéri az asszony a fiát, hogy valami ennivalófélét szeretne, mert nem volt még ma falat a szájában. Veszi a legény az aranyait meg az ékszereit és egy ládikóba rejti el őket. Előszedi aztán a szeredását, belenyúl és húzza kifelé belőle az ürücombót, a sok édességet, hogy se szeri, se száma. Jóllakásig ettek és hálálkodnak *Allahnak* érte.

Egy-két nap múlt el ismét azóta. Megneszeli a két testvére, hogy megjött az öccsük. Nosza, sietnek hazafelé, megölelik a testvéröket, anyjuknak kezét csókolnak és így rimáncodnak hozzá :

— Bocsásd meg a mi bűnünket, de nem tehetünk róla, hogy odaveszett a sok pénzünk. Anyyink se maradt, hogy csak egyszer is jóllakhatnánk belőle.

Vigasztalja őket az öccsük :

— Ne búsuljatok testvéreim, hoztam én anynyit, hogy mind megélhetünk belőle.

Megjött eközben az étkezés ideje. Veszi az öccsük a szeredást és egymás után húzza ki belőle a sok finom ennivalót. Esznek, isznak és csak nézik azt a tarisznyát, hogy mi minden nem fér el benne. Nem kell nekik a munka ezután se, hisz van ennivalójuk jó bőven.

Megint jócskát halad a mesebeli idő. Együtt ül egyszer a két idősebbik és így szólal meg az egyik :

— Mégis csak szégyen, gyalázat, hogy az öcsénknek esszük a kenyerét. Nézzünk utána és kerítsünk mi is egy ilyen tarisznyát, hogy rá ne szoruljunk többé a testvérünkre.

— Ugyan, — mondja a másik — hátha nincs

is ilyen tarisznyának párja. Nincs más hátra, mint hogy szabaduljunk az öcsénktől. Miénk lesz akkor a tarisznya is, meg a sok arany és ékszer is.

— Jó lesz biz'a — mondják és várják a dolgok sorját.

Lesétálnak egy nap a *Dunához* és teherhajót pillantanak meg rajta. Éppen azon vannak, hogy útra keljen a hajó. Odasiet a két legény a kapitányhoz és azt kérdezik tőle :

— Egy rabszolgánk volna eladó, olcsón adjuk. Nem vennéd meg ?

Azt feleli a kapitány, hogy megveszi.

— Mennyiért adjátok ? — kérdezi.

— Másfél aranyért odaadjuk — mondják.

— Jól van, hozzátok ide — mondja a kapitány.

— A maga jószántából nem hozhatjuk — felelik. — Ott nőtt fel közöttünk, nem szívesen válik meg tőlünk. Jöjj le hozzánk vendégségbe és éjjél körül, ha már elaludt, megfogjuk és idehozzuk a hajóra.

Rááll a kapitány, ellátogat a legényekhez ; esznek, isznak, hisz van a szeredásban bőven és úgy tesznek, mintha le akarnának feküdni ők is. Bevárják az éjjélt és amint fekszik a halász az ágyában, odasompolyognak hozzá, a szájába rongyot dugnak, egy-kettőt a fejére vernek, hogy elkábuljon és cipelik át a hajóra. Odaadja a másfél aranyat a kapitány, azután feszül a vitorla és repül a hajó messze földre, végtelenbe.

Hadd utazzék az utas, mi lássunk a mesénk után. Lefekszik aznap a két testvér és amint másnap reggel felkelnek, látja az anyjuk, hogy nincs a legkisebbik fia sehol. Sírva fakad nagy keser-

vében, hogy mi történhetett az ő szerette magzatjával.

— Ne sírj anyó, — mondják a fiai — tán azért ment el, hogy megint egy barlangot nyisson ki. Meglátod, hogy miket hoz onnan neked.

Nekilát aztán a két testvér és addig keresik, addig kutatják, míg megtalálják a sok kincset meg a szeredást.

— Ebadta lelke, — mondják az anyjuknak — elrejtetted a mi örökségünket, úgy-e ?

Azzal fogják, elverik a szegény asszonyt és egy kamarába zárják be. Osztzkodni akarnak aztán, hogy kinek jusson a kincs, kinek meg a szeredás. Úgy összemarakodnak a prédán, hogy a *vezér* is megsokallotta a szomszédságukban. Elmegy a *vezér* a padisához és hírül adja neki a nagy veszekedést meg az okát. Küldi a padisa az embe-reit, a sok kincs meg a tarisznya a kincses kamarába kerül, a két testvér pedig áristomba.

De lássuk, hogy mi történt a legényünkkel. Felébred másnap a halász és amint szétnéz, látja, hogy vizen van és hajón megy.

— Tán álmot látok — gondolja magában és ugyancsak dörzsöli a két szemét.

— Ez bizony valóság — mondja, azzal felkel és odamegy a kapitányhoz.

— Tegnap este még otthon voltam, — mondja — hogy jutottam a hajódra ?

Azt feleli neki a kapitány :

— A gazdáidtól vásároltalak meg, most az én rabszolgám vagy.

Úgy nekibúsul a szegény ifjú, hogy a könnyei is megeredek. Segíteni nem segíthetett magán,

végezte a rabmunkát. Épp egy esztendeje már, hogy egyre a hajón raboskodott. *Mekkába* készül a kapitány és mondja a legénynek, hogy készülődjék, őt is elviszi magával. Megérkeznek egy nap *Mekkába* és amint sétálgat a szent kő körül, egyszerre csak a régi gazdája, a varázslómester toppan eléje. Leborul a legény, átöleli a térdeit és sírva panaszolja el neki a sorsát. Megesik rajta a varázsló szíve és így szól hozzá :

— Ne félj semmit, megszabadítalak én a rab-ságból.

Még aznap útra keltek és a varázslata erejével estére már ott is voltak a varázslómester országában. Vagy három-négy napon át vendégeskednek, az ötödik nap lehúzza a varázsló a gyűrűjét és odaadja a legénynek :

— Ezzel a gyűrűvel hatalom van a kezében. Ha valamire szükséged lesz, csak forgasd meg az ujjadon és egy *arab* fog előtted megjelenni, hogy teljesítse a kívánságodat.

Kezet csókol a legény a varázslónak, felhúzza a gyűrűt és amint forgat egyet rajta, már előtte az *arab* :

— Mit parancsolsz gazdácskám ? — kérdi.

Azt parancsolja az *arab*nak, hogy vigye haza az országába. A vállára kapja az *arab* a legényt és — hűnyd be a szemed, nyisd ki a szemed — már otthon is van a helységben. Leszáll az *arabról* és az egyik jobbra tűnik el, a legény meg a háza felé indul. Szegény anyja megint csak ott koldulgatott a kapufélfa előtt.

Hosszú beszédnek is csak egy a vége. Mindent megtud a legény az anyjától, hogy oda a kincs meg

a tarisznya és hogy áristomban vannak a testvérei.

Előveszi a gyűrűjét és előtte az *arab*, hogy :

— Mit parancsolsz, gazdácskám ?

Azt mondja a legény :

— Hozd elő a testvéreimet a börtönből, aztán meg menj a padisa palotájába és hozd elő a kincses kamrájából, amit csak találsz benne.

Leszáll az arab a földre és a börtönben búvik ki belőle. Megragadja a két testvért és viszi őket egyenesen az öccsük elé. Úgy meg volt a két testvér rémülve, hogy azt se tudták, merre az eszük. Csak annyit láttak, hogy ott állnak a testvérök előtt. Restellik a dolgot és sírva könyörögnek neki :

— Csak most az egyszer bocsáss még meg nekünk, nem lesz ránk több panaszod.

Megbocsátott nekik az öccsük.

Időközben az *arab* is megjött és hozza a tarisznyát meg a tenger sok kincsét. A padisa kincses kamrájában egy fia arany se maradt, mind elhozta az *arab*. Veszi a legény a szeredását, belenyúl és annyi étel-ital kerül elő belőle, hogy ugyancsak.

Amint rájuk esteledik, megint forgat egyet a gyűrűjén és azt parancsolja az *arab*nak :

— Olyan egy palotát teremts ide a kunyhóm mellé, hogy a padisáé csak viskó legyen mellette. Holnap reggelig meglegyen ám.

Köszön az *arab* egy *szelámot* (üdvözlét) és eltűnik. Másnapra, amint felébrednek, hát ott a fényes nagy palota, szinte káprázik az ember szeme tőle. Fogja a legény az anyját meg a testvé-

reit és betérnek a palotába. Megint szólítják elő az *arabot*.

— A palotát azt jól megépítetted, nincs szóm ellene. Még csak az kell hozzá, hogy negyven rabfiú, negyven rableány, meg negyven fekete rabnő legyen benne. Egyik szebb legyen ám a másikánál.

— Meglesz — mondja az arab és nem telik bele nagy idő és ott a sok kiszolgáló. Elhelyezi őket a gazdájok és lát mindegyike a maga dolga után.

Nézzünk át egy kissé a padisáék udvarába is. Kincses kamrájába megy egy nap a padisa, hát rémülve látja, hogy hült helye a sok kincsnek, hogy az egér is beverné a fejét, ha elesnék benne. Kiáltja a *laláját* (házgondozóját) :

— *Lala* lelkem, megraboltak, megloptak bennünket. Ha egykettőre meg nem tudod, a fejed vágatom le.

Odáig van a *lala* és hiába kutatják, hiába fűrészlik, nincs, ami nyomra vezetné őket. Futvást jön eközben a *vezér* és így szól a padisához :

— Olyasvalamit láttam, oh uram, az éjjel, hogy még álmomban sem a párját. Egy palota épült itt a közelben, még pedig ezen az egy éjtszakán, hogy a te palotád elbujhat mellette.

Még jobban elsodálkozott a padisa. Futvást jön íme a porkoláb is, hogy megszökött a két rab és nyoma sincs az útjoknak. Pedig se ajtón nem mentek, se ablakon át.

Nagyot bök a padisa a homlokára :

— Most már értem — mondja. — Az építtette azt a palotát, aki a kincseimet rabolta el.

Szól a parancs és ötven ember indul a palotába, hogy elővezessék a gazdáját. Megy a sok

fegyveres és amint odaérnek, látják, hogy a márványkapu előtt egy aranszék, rajta egy ember.

— Merre a gazdád ? — kérdezik tőle.

Végignéz rajtuk az ember és meg se mukkan a kérdésökre. Bosszankodnak az emberek és kiáltják egymásnak, hogy : Üssünk egyet rajta. De amint nekimennének, feláll az ember a székéről, botot ragad a kezébe és nekimegy annak az ötvennek. Úgy megijed az a sok ember, hogy visszaszaladnak a padisához és előadják neki a dolgot. Kétszáz embert küld erre a padisa ; a kétszáz ember is megfutamodik attól az egytől. Harmadszorra már ötszázat küld, de biz azok is futva kerülnek vissza.

— Így nem boldogulunk — mondja a padisa, gondol egyet és így szól a *vezéréhez* :

— Ezer emberrel menj az ellen a palota ellen, fogjad össze valamennyijét és hozd ide őket elibém.

Azt feleli a *vezér* :

— Padisa uram, ötszázan mentek az imént és nem tudtak boldogulni. Még ha ezren leszünk is, akkor se megyünk többre. Legjobb lesz, ha magam megyek, szép szóval tán többre jutunk.

Azt mondja neki a padisa, hogy ám cselekedjék belátása szerint. Egy *teszpihet* (olvasót) vesz a *vezér* a kezébe, kaftánt ölt magára darócat és indul a palotába. *Szelámmal* üdvözli azt az ajtónálló embert. Viszonozza az ember az üdvözlését és kérdezi :

— Mi jóban jársz, *dervis*-apó ?

— A gazdáddal szeretnék beszélni — feleli a *vezér*.

Beizen az ajtónálló a palotába és jön kisvártatva a felelet, hogy szívesen látják odabentről. Benyit a *vezér* a palotába, hát olyan káprázatos a pompa, olyan ragyogó a fényesség, hogy soha olyat. Bevezetik egy nagy terembe, hát ott egy nagy aranytrónus, benne a palota ura, körülötte a sok rabszolga, negyven rabfiú jobbfelől, negyven rableány balfelől, negyven fekete rabnő meg a falak hosszában.

— *Allah* hozott *vezér*, mi járatban vagy? — kérdezi a ház ura.

— Uram, — feleli a *vezér* — látni szeretne a mi padisa urunk; azért küldött hozzád, hogy vendégének hívjalak.

Feleli a legény:

— Ha látni akar a padisa urad, mondd neki, hogy szívesen látom a palotámban.

Aztán hozat egy kaftánt, csak úgy ragyogott a sok ékességtől, ráadatja a *vezérre* és küldi vissza az urához. Megjön a *vezér* és előadja a palotabeli üzenetet. Nem sokat tétovázik a padisa, hanem lóra kap és több *vezérének* a kíséretében elindul a palota felé. Amint megérkeznek, jobbfelől is fegyveresek, balfelől is fegyveresek, kardjaikkal köszöntik a padisát. *Szelámot* kiáltanak feléje. Bemennek a fogadóterembe, hát ott a legényünk az aranytrónusán. Ilyen szókkal fogadja a padisát:

— Milyen egy padisa vagy te, hogy alattvalóidnak elrablod a vagyonát, ártatlanokat pedig börtönbe vettetsz. Ha a padisa is ilyeneket művel, mit várhatunk az alattvalóitól?

Megérti a padisa a célzást és így felel neki:

— Hibáztam, uram, belátom, hogy nem volt igazam, bocsásd meg a mulasztásomat.

— Ám legyen, — mondja a legény — beláttad a tévedésedet, megbocsát érte *Allah*.

Azzal helyet mutat neki meg a kíséretének és hozzák a kávékat meg a füstölnivalókat. Egy-egy kaftánt adat aztán vendégeinek, díszeset, aranyosat és engedi őket hazafelé.

Másnap küldi a padisa a *vezérét* és vendégségbe hívja az új palota urát. Elindul a legény, jobbán a sok rabszolga, balján a sok rabszolga és úgy érkezik meg a padisa udvarába. Fogadja a sok fegyveres, felhangzik a *szelám* és úgy lépnek a padisa termeibe. Szép szóval meg barátsággal fogadja a padisa, együtt esznek, együtt isznak és amint estidőre hazafelé készülődnek, meglátja a legény a padisa lányát. Ezer lélekkel szerette meg egyszerre. Hazaér a palotájába és úgy nő, úgy dagad a szerelme, hogy éjjele nem éjjel, nappala nem nappal, se nem eszik, se nem alszik, szinte ágyinak esik a nagy vágyódástól.

Kérdi egy nap a *vezérje*, hogy mi nyomja a lelkét. Elmondja a legény a baját, szívének az ő nagy szerelmét és küldi lánykérőbe, hogy beszéljen a padiséval.

Száz szónak is egy a vége, a szultánlány lett a felesége. Negyven nap volt a lakodalom, az éjtszakája ráadás volt.

Öreg ember volt már a padisa, megjött az utolsó órája és eltemették egy nap. Padisa lett a halászfű és olyan a kincses kamrája, hogy ha éhinség volt az országában, csak a szeredását kellett előkeresnie. Áldották is az emlékezetét.

A SZATÓCS ÁRVÁJA.

Volt, hol nem volt, volt egyszer egy szatócs. Annyi vagyona, pénze volt ennek az embernek, hogy senki se tudta, mennyi. Széles e világon csak a vagyona volt, meg egy fia. Megbetegszik egy nap a szatócs és hiába a sok orvos meg *hodzsa*, hiába a sok orvosság meg kenőcs, egyre rosszabbodik az állapotja. Megjön a végzete és meghal, a fiára maradt az a nagy vagyon. Tizenöt-tizenhat éves volt a legényke, dorbézolók társaságába került és nem telt bele hat hónap, annyi se maradt a vagyonból, hogy vagy tíz *para* árú kenyeret vehetett volna rajta. Utea szélére került, még a ruhája is leron-gyolódott róla.

Amint tél-túl csavarog az utcákon, egy tíz-*parást* pillant meg a földön. Ötért kenyeret vesz és megeszi, másik ötért meg egy kötelet vásárol és megy vele a *csársiba*. Hátha valami munkája akad, gondolja magában. Egész nap jár-kél, senki, aki ráhederítene. Egyet gondol a legény és hogy világ csúfjára ne kerüljön, fogja magát és indul a köté-lével világgá. Heteken át megy, hónapokon át megy, megérkezik egy nap egy községbe. Bemegy a *csársiba*, hát épp kiáltja egy ember :

— Ezer aranyat annak, aki elvégzi a dolgunkat.

— Éppen nekem való lesz — gondolja és oda-

siet ahhoz az emberhez, hogy elvégez ő mindent, ha olyan nagy munka is.

Egy kereskedőhöz viszi a legényt az az ember.

— Fiam, — mondja neki a kereskedő — hét napi útra kellene elmennünk, jössz-e velem ?

— Megyek, miért ne mennék ? — feleli a legény.

Száz aranyat kap foglalóra és másnap reggel lóra ülnek, útra kelnek. Hét napig mennek, a hetedikén egy irdatlan nagy hegy előtt állanak meg. Leszállnak a lóról, a kereskedő levágja az egyik lovat, a gyomrát felhasítja, a belét kiszedi és azt mondja a legénynek :

— Itt a többi kilencszáz arany. Az lesz érte a dolgod, hogy bemész ebbe a lóba, aztán leszáll a hegyről egy nagy madár, megragadja a lovat és a hegy tetejére repül fel veletek. A hegyen kiszállasz a lóból és a madár legott elrepül előletek. Kődarabok vannak azon a hegyen, olyanok mint a kovakő, ledobálsz őket és én felszedem.

Arra nem gondolt a legény, hogy hogyan kerül majd le a hegyről.

Kisvártatva ihol a madár és repül a lóval, meg benne a legénnyel és ahogy fent vannak a hegyen, kiszáll a legény a lóból, a madár meg elrepül. Szétnéz a legény, hát csak hever a sziklákon a sok drágakő. Összeszed amennyit csak szedhet és ledobálja őket a földre. A kereskedő meg összeszedi és tele tarsollyal hagy oda mindent, hegyet és legényt is.

Azon veszi magát a legény észre, hogy cserbenhagyta az a kereskedő. Gondolkozik, hogy hogyan kerülhetne le arról a nagy hegyről. Sehogy se ta-

lál rá módot. Hét nap, hét éjtszaka jár-kél a hegyen; leül, ha elfárad, sír, ha éheznek, meg szomjazik, csak nem találja meg a kiútját.

— Nézek felfelé, hátha rábukkanok az útra — gondolja magában és még feljebb igyekszik fel a hegyre. Még a körmével is kapaszkodik és negyven napon át egyre csak azt cselekszi. Fű volt az eledele, kődarab a vánkosa. Addig-addig, míg felért a hegy legtetejére. Egy nagy síkság terült el előtte, a szélén egy *szera*j magaslott eléje.

— *Allah* dicsértessék — fohászkodott a legény — életnek látni a nyomát.

Most már sietősebb az útja, hogy elérje azt a *szera*jt. Odaér, bekandikál, hát sehol senki. Benyit a kapun, csupa díszesség, csupa fényesség. Kertek megett lugasok, lugasok megett virágos ligetek. Egy bezárt kapuhoz vezet az útja, sehogy se nyílik meg előtte. Meghúzódik a közelében és amint ráesteledik, egy öreg ember jön előfelé. Leszáll a lováról, kinyitja azt a kaput és amint belép rajta, eltűnik mellőle a ló. Utána megy a legény az öregnek és világosság dereng eléje. Folytatja az útját arra felé és egy szép, díszes nagy szobában pillantja meg az öreget, szemközt vele egy lányka ül, olyan szép, akár a teli hold. Megszólal a lány :

— Apó, meddig leszek én itt a világ elől elzárva? Könyörülj meg rajtam, emberek közé szeretnék kerülni. Hisz egy egész örökkévalóság, hogy itt töltöm a napjaimat.

— Lánykám, — feleli az öreg — hát tehetek én róla, hogy nem találtam meg az *irt* a szemeimre, és hogy nem vihetlek el addig innen? Jól tudod,

hogy talizmánok vannak ebben a *szera*jban és én vagyok az őrizője. Innen én el nem mozdulhatok, halandó meg nem téved erre felé. Hogyha ide vetődnék valaki, szívesen rábíználak és még talán orvosság is előkerülne a szemeimre. Egy fű nő ott lent a községekben, szemgyógyító fű a neve, annak a virágja gyógyíthatná meg a szememet.

Végighallgatta a legény ezt a beszélgetést. És szinte kitört belőle az öröm, mert épp abból a virágból hozott volt magával valamicskét, hátha szükség lenne rá útjában. A kapu előtt tölti el az éjtszakáját és annak örül, hogy ütött a szabadulás órája.

Reggelre kifelé indul az öreg, hogy megnézzze a talizmánjait és amint kilép a kapun, belebotlik a legénybe.

— Halandó, — szólal meg az öreg — erre se *peri* nem jár, se *dzsinn* nem jár, ember fia meg el se juthat idáig. Hogy kerültél mégis erre a környékre ?

Azt feleli rá a legény, hogy vigye be a *szera*-jába, ott majd elmond neki mindent. Egy szobába vezeti a legényt, és ott aztán, hogy szépítse kissé a dolgát, előadja :

— Szultánom, egy gazdag tőzsér volt az én apám és nagy örökséget hagyott volt rám. Gyerekésszel az egész nagy vagyonomat elherdáltam és egy árva *para* nélkül maradtam. Megbántam a tettemet, de már nem segíthettem többé rajta. Egy éjtszaka, amint nagybúsan üldögélek, álom nyomta el szemeimet és egy *dervis* apó jelenik meg az álomban. — Kelj fel fiam, — mondja — és szedj össze egy kis szemgyógyító virágot. Egy barátom

van nekem valamerre, — ezt a helyet magyarázta meg nekem — annak a szemeire kell ez a virág. Ha megjavul tőle a szeme, olyan gazdaggá tesz, hogy annakelőtte se különben. — Felébredtem és első dolgom az volt, hogy megkerestem azt a virágot, útra keltem vele és *Allah* segedelmével íme megérkeztem.

Azzal már nyújtja is oda a virágot. Szinte el se mondhatom, hogy milyen nagy volt az öregnek az öröme.

— Gyermekem, — mondja az öreg — jót tettél velem, én se felejtkezem meg rólad.

Előveszi aztán a virágot, kenőcsöt csinál belőle, megkeni vele a szemeit és íme megnyílik tőle a szemevilága. Nagy boldogan siet a legénnyel és benyitnak abba a szobába, ahol a lányka üldögélt.

— Lányom, — szól az öreg — *Allah* megirgalmazott és ezt a legényt küldte hozzánk, hogy visszkapjam a szememvilágát. Meggyógyultak a szemeim és a te rabságodnak is vége. Egymásra akadtatok, legyetek is egymáséi.

Még aznap megkötik a házasságot és boldog pár lett a két fiatalból.

Másnapra lóra ülteti őket az öreg, egy általvetőt drágakővel tölt meg, a legénynek meg egy gyűrűt ad a kezébe :

— Fiam, — mondja neki az öreg — ha bajba találsz jutni, csak ezt a gyűrűt vedd a szádba és legott egy *arab* fog előtted megjelenni. Megmondod neki a kívánságodat és azonnal teljesíteni fogja.

Kezet csókolnak az öregnek és útra kelnek a hazájok felé. — Három nap alatt otthon lesztek —

kiáltja utánuk az öreg és megy vissza ő is a talizmánok szerájába.

Három napon át mentek-mendegéltek, a harmadik nap estéjén megérkeztek. Eltűnt előlük az a két ló, amint leszálltak róla. Megszállnak egy hánban (fogadóban) és másnap az volt a dolguk, hogy egy szerájt vettek maguknak. Egy-egy darabot adtak el a drágakövekből és mindenre telt belőle, felszerelésre, berendezésre meg kiszolgáló rabszolgákra. Ha elfogy a pénzük, egy ékszert vesznek csak elő és a kikiáltónak adják oda. Megpillantják a padisa emberei ezt az ékszert és gyanuba veszik a legényt.

— Ilyen ékszer csak a padisa kincsei közt található. — Bizonyára a kincses kamarából lopták.

Hivatják a kikiáltót és kérdőre vonják. Kitudódik a dolog, elmennek a legényért és odavezetik a padisa elé. Fősvény ember volt a padisa, fáj a foga a sok kincsre.

— Börtönbe azzal a legénnyel, — adja ki a parancsot — a palotáját romboljátok le és ami csak kincs van benne, mind ide hozzátok.

A legényt börtönbe vetik, elmennek a palotájába, feldúlják; a sok kincset, meg drága holmit mind összeszedik, kocsikra rakják, viszik a padisa palotájába.

Gondolkozik eközben a legény a fogságában. Egyszerre csak eszébe jut a gyűrű, lehúzza az újjáról és alighogy a szájába veszi, már ott áll előtte egy fekete arab:

— Parancsolj, mi a kívánságod? — kérdi a legénytől.

— Azt akarom, — mondja a legény — hogy szabadíts ki a fogságomból, a padisát pedig vidd a *Kaff*-hegyre és vedd oda a *dzsinnek* közé.

Csak egyet rúg az *arab* a falon és kettényílik előttök. Kimennek a fogházból és a padisa palotájába térnek. Megragadja az *arab* a padisát, viszi a *Kaff*-hegyre a *dzsinnek* közé, aztán megint visszatér a legényhez :

— Mit parancsolsz még ? — kérdi a legénytől.

— A vezéreket hozd ide — mondja az *arab*nak.

Ott állanak a vezérek a legény előtt és kérdi tőlök :

— Vezérek, tudjátok-e, hogy mért hivattalak benneteket ?

— Nem tudjuk — felelik a vezérek.

Azt mondja nekik a legény :

— A ti padisátok szemet vetett a vagyonomra és engem igaztalan úton börtönbe vettetett. Büntetésül a *Kaff*-hegyre vitettem és én vagyok helyette a padisátok. Hogyha engedelmeskedtek nekem, akkor megmaradhattok a helyeteken ; ha pedig valami rosszban töritek a fejeteket, akkor egyenként öletlek le benneteket ezzel az *arab*bal.

Úgy megrémültek a vezérek az *arabtól*, hogy az ajkuk is felhasadozott.

Ajándékokat kapnak a vezérek és örülnek az új padisának. Öröm meg vígság veri fel az országot és boldogan él a padisa, boldogan él a sok alattvalója is. Elérték a kívánságukat, a mienk is menjen teljesedőbe.

A KOSÁRKÖTŐ MEG A KARAVÁNJA.

Még a régi időkben volt, volt egyszer egy emberke. Kosárkötés volt a mestersége, abból tengette életét. Felesége is volt szegény fejének, de nem volt sok köszönet benne. Ahány nap, annyiszor a civakodás meg a veszekedés, sehogy se fértek meg egymás mellett. Amint megint marakodtak egy nap, odaugrik az asszony a kemencéhez, veszi a szivanót és addig üti vele az urát, míg el nem menekül a házából.

Sírva, sopánkodva bandukol az emberke és egy elhagyatott helyen megint előfogja a bánat.

— Mi lesz velem meg avval az asszonnyal?
— sóhajtozik. — Hogy éppen én kerültem a karmai közé.

Leheveredik nagy bívában és egy fal tövénél szunyókál el. Éjfélre járhatott az idő, amint egyszerre csak kettéreped a fal és egy *dev* jelenik meg előtte :

— Megzavartad az éjtszakámat — szólal meg a *dev*. — Kétszáz esztendeje már, hogy itt lakom, még eddig senki se háborgatott a fészkenben. Mi nyomja a lelkedet, hogy erre vetődtél?

Elpanaszolja az emberke a baját, pedig ugyancsak rémüldözött attól a *dev*től.

— Az asszony elől menekülök, — mondja

— hogy rám ne találjon valahogy. Végem van, ha a kezeügyébe kerülök még egyszer.

Elfogja a nagy kesergés és csak úgy potyognak a könnyei.

Megsajnálja a *dev* azt az emberkét és így szól hozzá :

— Akarod-e, hogy elvigyelek innen, hogy még a nevét se halljad többé a feleségednek ?

Hogyne akarná a szegény kosárkötő.

Megragadja a *dev* a derekánál, felrepül vele, másnap reggelre egy hegy tetejére teszi le és ott hagyja.

Ott üldögél az ember a hegy tetején és amint összeszedi kissé magát, el-elgondolkozik a sorsán.

— Vajjon hová hozott engem az a *dev* ? — és amint jobbfelé nézeget, balfelé nézeget, egy községet pillant meg amoda la.

Fogja magát és elballag a községbe. Látják az emberek, hogy messzi vidékről valósi és odaesődülnek hozzá.

— Földi, — szólítják meg — honnan, merről jöttél ?

— Innen meg innen — feleli a kosárkötő.

— Vajjon hány napi járásnyi lehetett az utad ? — faggatják a községbeliek.

— Tegnap este indultam el — mondja — és ma reggelre már itt voltam.

Egymásra néz a sok ember, azt hiszik, hogy meg van szegény zavarodva.

— Földi, — mondják neki — a könyvekben is az van, hogy három esztendei út ide az a te országod, te meg azt mondod, hogy tegnap indultál el hazulról. Hogy lehet a ?

— Én csak annyit tudok, — feleli — hogy tegnap este elindultam, ma reggelre meg megérkeztem.

Mosolyog a sok ember, hogy meg van zavarodva.

Egy *bej* haladt volt el arrafelé, meglátja a sok embert és odanéz ő is. Meglátja az idegent és meghívja a *konakjába*. Kávával, csibukkal kínálja meg és aztán kérdezi tőle, hogy merről került errefelé. Mondja neki az ember, hogy innen meg eminnen és hogy tegnap este indult el, ma reggelre meg ideérkezett.

— Ne lódíts, — mondja neki a *bej* — hisz három esztendeig is eltart onnan idáig.

Elbeszéli az ember a dolgát, hogy a felesége elől menekült el és hogy egy *dev* repítette idáig.

— Van egy ismerősöm a te országodban, — mondja a *bej* — ismered-e ezt meg azt az embert?

— Hogyne ismerném, — feleli a kosárkötő — épp a tőszomszédságomban lakik. Három fia volt neki, a legkisebbik a pajtásom is volt, egész nap vele lóttottam-futottam. Húsz éve hogy elkerült onnan, mert valami rossz fát tett a tűzre és elkergette az apja a házából.

— Én voltam az a fiú, — mondja a *bej* — a sorsom idevetett és sok kínlódás, küzködés után meggazdagodtam. Most rajtad a sor, te is megelheted a szerencsédet. Még egyszer azonban el ne mondd, hogy egy nap alatt jöttél ide, mert rád fogják, hogy kuruzsló vagy és vége a hitelednek. Ezer aranyat adok most neked meg egy lovat és eljössz utánam a kávéházba, ahová kereskedők járnak el. Ha bejössz, majd köszöntelek és helyyel

kínállak meg. Ha azt kérdik tőled, hogy honnan jössz, mondd, hogy kereskedő vagy és hogy várod a karavánodat a portékával. Megkínálad a vendégeket kávéval; ha szegény ember jön be a kávéházba, annak egy-két *parát* adsz és azt hiszik majd rólad, hogy nagy a vagyoned. Ha majd ezzel az ezer arannyal boldogulsz és kereskedéshez látsz, majd visszaadod a pénzem.

Azzal odaad neki ezer aranyat, egy szép hátsólovat meg egy rend ruhát. Előbb a *bej* megy a kávéházba, a kosárkötő meg nekiöltözködik. A pénzt a zsebébe teszi, lóra ül és indul ő is a *bej* nyomán. Köszönti a *bej* a belépő idegent, helylivel kínálja meg és kávéhoz hoz neki.

— *Agák*, — mondja a *bej* a kereskedőknek — ez az *aga* egy gazdag kereskedő, portékát hozott magával; ha szükségetek van valamire, tőle olcsón kaphatjátok meg.

Körülállják a tőzsérek, az egyik szöveteket akar, a másik másat, mindegyik akar valamit.

— Mindent kaphattok, — mondja nekik — csak jöjjön meg a karavánom.

Egy koldus állít be a kávéházba, mindenki ad neki egy-két *parát*. A mi tőzsérünk is belenyúl a zsebébe és marékkal adja az aranyakat a koldusnak. Jön egy másik szegény, annak is egy marék aranyat nyújt oda. Estig ülnek a kávéházban és úgy elosztogatta az aranyait, hogy egy darabja se maradt belőle. Megint belép egy szegény ember, és kotorász a tőzsér a zsebében, hátha talál még benne valamit. Nem volt biz abban egy árva *para* se.

— Be kár, — mondja — nem tudtam, hogy itt

annyi a szegény ember. Csak ezer aranyat tettem a zsebembe. Ha tudtam volna, egy tarisznya aranyat hoztam volna magammal, hogy jusson belőle a szegényeknek.

Azt mondja neki az egyik szomszédja :

— Nem tesz semmit, jó szóval is elláthatod őket.

— Nem az én szokásom ; — feleli neki a tőzsérünk — ha tudtam volna, több pénzt vettem volna magamhoz.

Megszólal az egyik kereskedő :

— Ha szükséged van valamire, adok én neked ezer aranyat ; visszaadod majd, ha megjön a karavánod.

— Jól van, — mondja az emberünk — ha itt lesz a karavánom, pénzben is visszakaphatod, portékában is ; ha akarod, még akár ékszerekben is.

Haza szalajtja a szolgáját és hozzák a kereskedőnek az ezer aranyat. Átveszi a pénzt a kosárkötő és egy órányi idő se kellett, mind elosztogatta az aranyat. Egy másik kereskedő kínálja oda a pénzét, azt is elfogadja és mikorára rájok esteledett, tízezer aranyak hágott a nyakára.

Egy *konakot* bérel másnap az emberünk és elhelyezkedik benne. Adják neki a sok kölcsönpénzt és fogyasztja az aranyakat, akár csak a vizet. Tíz nap se telt és százezer arany volt a tartozása. Látja a sok kereskedő, hogy se karavánja nem jön, se ördöge.

— Mi lesz, — mondogatják egymásnak — egyre a karavánjait várja és csak szóval tart bennünket. Menjünk el ismerőséhez a *bejhez* és kér-

dezzük meg tőle, hogy mi van avval a karaván-
nal. Hátha csak csalóval van dolgunk.

Elmennek a *bej*hez és előadják neki a dol-
gukat.

Hivatja a *bej* a kosárkötőt és azt mondja neki:

— Mi dolog az földi, összeszeded a világ pén-
zét és a karavánoddal hitegeted őket. Hogy adod
meg nekik azt a sok pénzt?

— Mi az a százezer arany? — feleli a kosár-
kötő — ha itt lesz a karavánom, kétszeresét fize-
tem meg nekik.

Elámul a *bej* ezen a beszéden.

— Még engem is meg akarsz csalni? Nekem
is tartozol ezer aranyammal, követelem a pén-
zemet.

— Sohse heveskedj, — mondja a kosárkötő —
ha itt lesz a karavánom, te is a kétszeresét kapod
meg a pénzednek.

— Gazember, — kiált rá a *bej* a kosár-
kötőre — még szemembe mered vágni a hazugságo-
dat? Végére járok én a dolgodnak, hogy koldulni
fogsz tőle.

Azzal kergeti az embert, hogy kotródják a
szeme előtt.

Jön a *bej*hez a sok tőzsér, hogy megtudják
az igazukat.

— Biz én nem tudom, — mondja nekik a
bej — hogy mi van avval a karavánal. Nekem
is tartozik ezer aranyommal. Cselekedjete-
k belátásotok szerint, én nem avatkozom a dolgo-
tokba. Menjete a padisához és adjátok elő neki
a panaszotokat.

Siet a sok ember a padisához és előadják neki a dolgukat.

Fukar ember volt ennek a vidéknek a padisája, csakúgy reszketett a pénzért. Hivatja a vezérét, és azt mondja neki:

— Ha nem volna ennek az embernek karavánja, nem szedhetett volna ennyi pénzt össze. Odaadom neki lányomat, és ha megjön neki a karavánja, akkor én is megszedem magam a pénzével. Mit szólsz hozzá?

Azt feleli a vezér:

— Padisa uram, ne higgy mindenki szavának, mert sok csaló van a világon.

— Majd én próbára teszem — feleli a padisa. — Van nekem egy gyöngyöm, ezer arany az értéke. Ha érti az ékszert és ismeri az árát, akkor elhiszem a dolgát; ha pedig nem, akkor levágatom a fejét.

Hivatják a kosárkötőt és azt mondja neki a padisa:

— Azt mondják ezek az *agák*, hogy százezer arannyal tartozol nekik. Igaz-e?

— Igaz, — mondja az ember — annyi a tartozásom. Mihelyt megjön a karavánom, kétszerezését adom a pénzöknek.

Előveszi a padisa a gyöngyöt és kérdi az embertől, hogy mennyire becsüli.

A kezébe veszi a kosárkötő a gyöngyöt, és úgy szétmorzsolja az ujjai közt, akár a homokot.

— Mit tettél, te szerencsétlen? — ijedez a padisa.

— Szultánom, — feleli az ember — ezer aragnál nem ér ez a gyöngy többet. Nekem olyan

drágaköveim vannak, hogy egy darabja megéri a hetvenezret. Ha itt lesz a karavánom, kaphatsz belőlük vagy egynéhányat.

Azt mondja erre a padisa a kereskedőknek :

— MenjeteK nyugodtan haza, ha tőle nem, hát tőlem kapjátok vissza a pénzeteket.

A kereskedők megnyugosznak és hazaszélednek.

Hivatja aztán a padisa a vezérét és azt mondja neki :

— Ha nem lenne meg ennek az embernek a karavánja, nem adott volna annyi pénzt a szegényeknek. Keresd fel azt az embert és dícsérgesd előtte a lányomat. Beszéld rá, hogy vegye el.

Mit tehetett egyebet a vezér, mint hogy elment a kosárkötő *konakjába*, és szót szóra, ki tudta belőle, hogy nincs felesége. Azt mondja neki a vezér :

— Úgy megkedvelt téged a padisa, hogy tán még a lányát is hozzád adná. Elvennéd feleségül ?

— Ha *Allah* is úgy akarja, miért ne ? — feleli a legény. — Csakhogy még nem jött meg a karavánom, és ha egy padisa lányát veszem el feleségül, sok pénzre és ajándékoznivalóra lesz szükségem. Várjuk meg, míg itt lesz a karavánom, és akkor aztán legyen meg a padisa akaratja.

Visszatér a vezér a padisához és elmondja a legény kívánságát. Hivatja a padisa a legényt, leülteti, megvendégeli és beszédközben azt mondja neki :

— Ha el akarod venni a lányomat, nem is kell a karavánodra várakoznunk. Itt a kincses kamrámnak a kulcsa, annyit vehetsz ki belőle, amenny-

nyit csak akarsz. Hisz ha megjön a karavánod, úgysis visszaadsz mindent.

Zsebébe teszi a legény a kulcsot és hozzálát-nak az eljegyzéshez. Megkezdik rövidesen a lakodalmat, jut a kincses kamarából mindenkinek és nagy a boldogság a községben, meg a padisa szerájában.

Megtudja a *bej* a földijének a dolgát, fel-keresi és így szól hozzá :

— Szemérmetlen ember, nem volt elég neked a világ pénze, most már a padisa kincseit is ki-kezdted ?

— Mi lelt testvér, — feleli a kosárkötő — holnapra megjön a karavánom és kielégítlek min-dőtöket: Most kotródj a szemem elől.

Másnap vége a lakodalomnak és amint be-lép a *szultán*-lány szobájába, nagy búsán leül.

— Min búsulsz *efendim*? — kérdi a me-nyecske.

— Azon, — feleli az ura — hogy sietett az apád és nem várta be a karavánomat. Ha meg-jött volna az a karaván, csak akkor láttad volna az ajándékaimat, te is meg a *szeráj*beliek is.

— Ezen ugyan ne búsulj, — mondja a *szultán*-lány — várhatok én, míg megjön a karavánod.

Várnak is rá mindnyájan és lesik a karaván jöttét.

Hat hónap múlt el azóta. Nyoma sincs a kara-vánnak, de meg a kincses kamara is kiürült, egy egér maradt csak benne hírmondónak. Gondolko-zóba esik a vezér és így szól a padisához :

— Te még mindig álmodozol, holott már a kin-csesházunk is kiürült. Én megmondtam volt, hogy

csaló kezébe kerültél, de nem hittél a szavamnak. Hat hónap is eltelt és még nyoma sincs a karavánnak.

Eltünődik a padisa, de a vezére nem hagyja abba :

— Tünődésnek semmi helye többé. Hívjuk ide a szultánasszonyt, hogy az járjon annak a karaván-históriának a végére és hogy mi igaz, meg mi nem belőle.

Jön a padisa lánya a kárpit mögé. Csak annyit tud mondani ő is, hogy egyre biztatja az ura a karavánjával. A lelkére köti az apja, hogy tudja ki az urából az igazat. Odamegy aztán az asszony az urához és azt mondja neki :

— Kérdeznék valamit tőled *efendim*. A fejedbe kerül, ha nem mondod meg az igazat ; de ha bevallasz mindent, még segíthetünk rajtad. Mi van a karavánoddal ?

Látja a kosárkötő, hogy nincs tovább. Elmondja az életét, a felesége dolgát, és hogy mikor a *dev* iderepült vele, nemcsak hogy karavánja nem volt, de még csak öt *parája* sem.

Gondolkozik az asszony, hogy mitévő legyen. Így szól az urához :

— Te többé ebben az országban nem maradatsz meg. A padisa se kímélné az életedet, mert csalóhoz került a lánya és szégyent hoztál a fejére. Adok neked egypár ezer aranyat, fogj vele munkához és ha majd meghal az apám, felkerestetlek és megint összekerülhetünk valahogy. Ha pedig én találnék előbb meghalni, szabad előtted a világ.

Azzal odaadja neki a pénzt és a sötétben, hogy

meg ne lássák, kionson a *szera*jából és megy a bűvával világgá.

Búsult a sorsán, sírdogált a felesége után. Napokon át megy, heteken át megy és amint bandukol nagy útjában, leül egy kőre, hogy pihenjen egyet. Oh, sóhajt egyet és ismét elfogja a sírás. Az oh szóra egy arab ugrik elő a kő mellől.

— Miért hívtál? — kérdezi a kosárkötőtől.

Hiába szabadkozik az ember, hogy nem hívott ő senkit.

— Engem *Oh*nak hívnak — mondja az arab — és aki erre a kőre ráül és *oh*ot mond, arra én megjelenek és mindent megteszek, amit parancsolnak velem. Van-e valami kívánságod?

— Volna, — mondja az ember — de nem tudom, hogy teljesíted-e?

— Csak add elő a kívánságod — biztatja az arab.

— Egy karavánt szeretnék, — mondja a kosárkötő — még pedig vagy hétezer mázsányit. Mindegyik mázsásban selymek meg szövetek legyenek, ezer darab gyémánt, ezer darab ékszer és százezerszer százezer arany.

Felemeli az arab azt a nagy kődarabot, hát egy nagy kút van alatta, a kútban egy lépcső vezet lefelé.

— Szálljunk le a kútba — mondja az arab.

Leszállanak és amint leérnek a fenekére, egy kapu nyílik meg előttök. Bemennek rajta, hát halomszámra fekszik a sok arany benne. Előttök egy másik kapu, oda is benyitnak, ott meg csupa gyémánt meg drágakő ragyog fel előttök. Még egy kapuba nyitnak, hát olyan nagy benne a világosság,

akárcsak a napfényen. Csak úgy ragyog benne a sok tojásnyi drágakő. A terem közepén egy szekrényke, a szekrényen meg kristályból egy ládikó. Kinyitja a fedelét a kosárkötő, egy arany gyűrűt vesz ki belőle, ráhúzza az ujjára és azt kérdezi az arabtól, hogy miért van itt ez a gyűrű ?

Azt feleli rá az arab :

— Ennek a gyűrűnek a gazdája hordta össze ezt a sok kincset. Egy szolgája van ennek a gyűrűnek és várja a parancsát, akinek fordul a kezén a gyűrű. Én meg a barlangnak vagyok a szolgája.

Fordít egyet a gyűrűn és előtte a szolgál.

— Azt akarom, — mondja neki a kosárkötő — hogy ami portéka itt együtt van, ládába kerüljön, tevékre rakódják fel és úgy induljon neki a karaván.

— Meglesz, — mondja a szolgál — mindjárt itt leszek megint.

Azzal eltűnik és kis idő múlva egy sereg emberrel tér vissza. Ládákba rakják a sok kincset, felcipelik a szabadba és egy sátrat ütnek a földön. Hímzett kaftánt, arany turbánt, gyöngyös papucsot adnak a kosárkötőre és úgy ültetik be a sátorba, hogy megpihenjen benne reggelig.

Másnap, amint kinéz a sátrából, látja, hogy egy nagy karaván van feléje közeledőben. Odalép hozzá az arab, megcsókolja a kaftánja szélét és kérdi tőle, hogy merrefelé induljanak a karavánnal ?

Azt mondja neki a kosárkötő :

— Egy levelemet viszed el a padisához és tudatod vele, hogy készüljön a fogadtatásomra, mert jövök a karavánommal.

Megy az arab a padisához és átadja neki a levelet, meg az izenetet. Nagy az öröm a *szera*óban és megy ki a rendelet, hogy jön a padisa veje, mindenki ott legyen az érkezésénél. Csak úgy özönlik a sok ember a hírre.

Szól a kosárkötő az embereinek, hogy induljon meg a karaván. Lovat hoz neki az arab, arra ül rá a karaván élén. Megindulnak és rövid idő múltán már fogadja őket a padisa. Összeölelkeznek, bevonulnak a *szera*óba és rakják a sok aranyat meg gyémántot a kincses kamarába.

Összehívják a sok kereskedőt és kétszeresét kapják meg az aranyaiknak. Bemegy aztán a *hárem*jébe és se vége, se hossza a sok ajándéknak. A legszebbje a feleségének jutott, az ő hűségese hitvestársának.

Idő múltán meghal a padisa és vejét, a kosárkötőt választják meg a helyére. Boldog ország lett az országa, boldog asszony a felesége és boldog legyen az is, aki ezt a mesénket végighallgatta.

MESE A TARFEJÜRŐL.

Volt egyszer egy özvegyasszonynak egy nagyon lusta tarfejű fia. Ez a fickó ki se mozdult a házból, hanem napokon át a kemence mellett gubbaszkodott és pattogatott kukoricát rágesált.

Azt mondja neki egy nap az anyja :

— Mi lesz veled, te rusnya? Éjjel-nappal, akárcsak a macska, a kemence mellett lustálkodol. Semmi hasznod a ház körül. Nosza fogd csak ezt a dézsát, meg a targoncát és szaladj a Dunához vízért.

A legény meg se mozdul, hanem egyre csak a kukoricáját pattogtatja. Dühbe gurul az anyja, előkap egy fahusángot és ellátja vele a fiát. Erre összeszedelőzködik a tarfiú, veszi a dézsát, ráteszi a targoncára, ballag vele a Dunához és amint méríti a vizet a dézsába, hogy hogy nem, egy halacska talál belesiklani. Fogja a tarfiú a halat és kezd vele játszadozni. Csak játszik, csak játszik, az esteli imádságnak is itt már az ideje és a fiú még mindig a Duna partján. Hát nem megszólal a halacska?

— Mit akarsz velem, — mondja a fiúnak — hogy reggel óta egyre csak gyötörkélpsz. Ha van valami kívánságod, állj elő vele és meglásd, be fog teljesedni.

Peri-tündér volt ez a halacska. Mit kívánha-

tott volna a lusta fiú egyebet, mint hogy a dézsa magától megteljék, hogy magától pattanjon rá a targoncára, hogy ráülhessen és úgy kerüljenek haza, fáradság nélkül, munka nélkül.

— Meglesz — mondja a halacska. — Te csak annyit mondj, hogy »Allah parancsára és a halacska kérésére : teljék meg a dézsa, kerüljön rá a targoncára, én meg rajta pattanjak és úgy kerüljünk haza«. Meglásd, hogy azonnal teljesül a kívánságod. Csak már engedj engem vissza a Dunába.

— Nem addig a, — mondja a tarfejű — hátha megcsalsz.

— Ejnye fiacskám, — szól rá a halacska — csak mondd el, amire tanítottalak, és meglásd hogy beteljesedik az akaratod.

Csakugyan elmondja a tarfejű és íme gurul a dézsa a Dunába, megtelik vízzel, a tarfiú már rajta is ül a targoncán és miközben a halacskát visszaloccsantja a vízbe, indulnak lassacsán hazafelé.

Csak elképped az anyja, amint meglátja őket.

— Allah hatalmas, — kiáltja el magát — ahelyett, hogy te húznád a targoncát, a targonca húz téged.

— Csitt, anyám, — szól a tarfiú — megtaláltam ám a módját.

Azzal leszáll a targoncáról, odaguggol a kemence mellé és megint hozzálát a kukoricarágáshoz.

Egy-két nap telt el azóta. A harmadik nap ismét előveszi az anyja a fiát :

— Elég legyen már a henyélésből, te tunya.

Vedd csak szaporán azt a dézsát és siess le vele a Dunához.

A tarfejű, hiszen már tudja a módját, csak azt mondja, hogy »Allah parancsára és a halacska kérésére : teljék meg a dézsám, kerüljön a targoncára, én meg rajta pattanjak, úgy érkezzünk haza«.

Hát uramfia, ott már a dézsa a targoncán, a dézsán a tarfiú, úgy nyargalnak a Dunához. A dézsa megtelik és amint visszatérőben vannak, útközben épp a *padisa* palotája előtt halad el. Megpillantja őket a *szultán*-kisasszony és úgy elkacagja magát, hogy a könnye is kicsordul tőle.

— Ilyesvalamit se láttam még, — fulladoz nevéttében — hogy a targonca húzza az embert.

Meghallja a tarfiú, ránéz a leányra és így szól meg :

— *Allah* parancsára, meg a halacska nagy kérére : gyereklányzó gyerekestül, enyém legyen palotástul.

Aztán szépecskén hazaérnek és megint a kucóiban a tarfiúnak a helye.

Idő telik, idő múlik, *szultán*-lánykánk növekedik. Teljesedőben a tarfiú mondása és piros hajnal hasadtával, néhány hónap elmúltával, gyermek van a lányka mellett. Nagy a riadalom a *szeráj*-ban, ámul-bámul a sok ember.

— Honnan ez a cseppség fiú ? — kérdezi a *padisa*.

— Itt termétt az oldalamnál — rebegi a *szultán*-lányka, — úgy szállt, mintha égből szállna, *valláhi*, *billáhi*, Isten engem úgy segéljen.

Elgondolkodik a *padisa* és időkre bízván a

gondját, dajkát fogad a gyermekhez, hadd növekedjék szegényke.

Telik eközben az idő, akárcsak a mesékben. Nő a fiú, nődögél, iskolába kéne már járni; de mert apátlan a legényke, restellik a világ előtt. Összehivatja a *padisa* a tanácsot és vezéreitől kér tanácsot. A vezérek fontolóra veszik a dolgot és azt ajánlják a *padisának* :

— *Padisa* urunk, minden megeshetik a földön, még az is, hogy majd csak előkerül a gyermek sorsa. — Álljon oda a lányod a fiával együtt a *szeráj* ablaka elé, te meg add ki a parancsot, hogy aki ember fia, az haladjon el az előtt az ablak előtt. A fiú kezében egy aranygolyóbis és az lesz a sorsa, akihez oda fogja dobni.

Hírvivők járják be az országot :

— Aki ember fia, jöjjön és haladjon el a *szultán*-kisasszony ablaka előtt. — Jaj a fejének, aki nem engedelmeskedik a szónak.

A kemény szóra gyűlnek, gyülekeznek és kezdődik a járás az ablak előtt. Egyikéhez se dobja a fiú a golyóbisát. Eljut a parancs a tarfiúékhoz is és azt mondja az anyja a fiának :

— Kerülj elő abból a kuckóból te rusnya. *Hajde*, sétálj el a palota előtt te is, hátha *padisa* veje lesz belőled.

— Nem biz én, — szól a tarfiú — hogy még betörje az a golyóbis a fejemet.

Azzal elhallgat és pattogtatja tovább is a kukoricáját. Az anyja megint dühbe gurul, elővesz egy fahusángot és kizavarja a fiút az utcára. Addig jár-kél a városban, míg odatéved a palota elé. Sorjába állanak az emberek és úgy haladnak el a

szultán-kisasszony ablaka előtt. A tarfiú marad utolsónak és bármennyire szabadkozik, hogy véresre találják dobni, odakényszeríti a sok ember a palota ablaka elé. És íme, dobja a fiú a golyóbist, és neki a tarfiú fejének.

— Jaj a fejem — kiáltja a kopasz és inalna már elfelé.

— Tévedés, tévedés — kiáltják az emberek, utána futnak a fiúnak, előkerítik és megint elsétáltatják az ablak előtt. Megint csak őt találja el a golyóbis. Harmadszor is megpróbálják, harmadiknak is az ő fejét éri a golyó. Erre fogják a tarfiút, fürdőbe viszik és mennek vele a *padisa* elé, hogy íme, itt a vőnek való. Restelli a *padisa* a dolgot, egy nagy ládát csináltat, beleviteti a lányát, a tarfiút, meg a gyereket és zsupsz, bele a Dunába.

Hömpölyög a láda a hullámon, a tengerbe sodorja az áradat. Hányódik a láda egy nap, két nap, három nap, amíg csak partra nem veti a szél. Rásüt a nap a ládára, megrepesztí egy-két deszkáját és amint üggyel-bajjal kibúvik belőle a tarfiú, látja, hogy virágos, füves előtte a nagy rétség. Legott eszébe jut a halacska intelme.

— Allah parancsára és a halacska kérésére — kívánja a tarfiú — olyan egy palota támadjon ezen a helyen, hogy különb legyen még a *padisáé*-nál is. Mindene legyen a palotának, még negyven fehér és negyven fekete rabszolgája is.

Abban a minutumban már előtte is a nagy palota.

Fogja a tarfiú a lányt, meg a gyereket, elhelyezkednek a palotában és élük a világukat.

Odavannak a járókelők a nagy ámulattól. Híre kél a csodának, a világszép palotának, a nagy vadaskertjének, eljut a hír egész a *padisa* udvaráig. Nosza, szalajtja a *padisa* a vadászát :

— Lőjj a vadasunkban egy kacsát, kérjed meg őket, hogy süttessék meg szép pirosra és tudd meg valahogy, hogy ki annak a palotának az ura.

Veszi a vadász a puskáját, lelő egy vadkacsát és megy vele a palotába. Örtállók voltak a kapu bejáratánál, előadja nekik a *padisa* kérését.

— Várj, — mondják neki — előbb megkérdezzük az urunktól.

Bemennek és kisvártatva hozzák a hírt, hogy jöhet avval a kacsával. Bemegy a vadász, tüzet raknak neki, odakészíti a kacsát, hogy megsüsse, de közben úgy elbáméskodik a palotán, hogy odaég a kacsá fele.

— Na, most mitévő legyek ? — sóhajt fel a vadász, esvén nagy gondolkozóba.

Figyeli a tarfiú az esetet, odamegy a vadászhoz és megvigasztalja, hogy süttet ő annál a kacsánál sokkal különbet. És »Allah parancsára meg a halacska kérésére« olyan egy sült kacsá tálalódik elő, arany tepsi is volt alatta, hogy az illata akár az ambráé.

— *Szelám* (üdvözet) a *padisátok*nak, — mondja a tarfiú a vadásznak — vidd ezt a kacsát az uradnak és mondd meg neki, hogy holnap estére szívesen látom vendégemnek őt is, a palotabelieket is.

Örvendezve siet a vadász a hírrel, meg a kacsával és amint megízleli otthon a *padisa*, alig

tud vele betelni. Ilyen egy pompás falat még sose volt a szájában.

Másnapra kelve veszi a *padisa* a palotája népét és mennek vendégségbe a csodapalota gazdájához. Fogadja a tarfiú a *padisát*, negyven rabszolga jobbról, negyven rabszolga balról, úgy viszik be őket a palotába. Cifra nagy terembe vezetik a *padisát*, hogy csak elhűl nagy ámulatában. Hozzák a kávét meg a sokféle serbetet és *Allah* parancsára, meg a halacska kérésére olyan nagy asztal terítődik a vendégeknek, olyan édes meg sós, meg illatos ételek roskadoznak rajta, amelyet se azelőtt, se azóta, se nem láttak, se nem ettek. Mindenkinek egy-egy kanalat adnak a leveshez, a *padisáé* gyémántnyelű meg aranyfoglalatú volt. Kínálgatja őket a tarfiú és *Allah* parancsára meg a halacska kérésére azt óhajtja magában, hogy a *padisa* kanala tűnjék el valamerre. Legott eltűnik a drága kanál.

Nagy a megrökönyödése a *padisának*, sehogy se érti a dolgot. Keresi, kutatja, csak nem kerül elő a kanál. Sopánkodik a tarfiú, hogy a legkedvesebbje, meg a legdrágábbja volt ez a kanál. Nincs mit tenni, meg kell hogy motoztassa a vendégeket. Szégyenkezik a *padisa*, feláll a székéről és amint egyet ráz a ruháján, íme előhull a kanál a ruhájából. Nagy a restelkedés az asztal körül.

— Oh *padisa* uram, — szólal meg a tarfiú — ha elhitted hogy eltűnt a kanál, miért nem hitted el, hogy ártatlanul lett gyereke a lányodnak és volt szíved, hogy a tengerbe dobattad gyerekestülvöstül. Íme a gyerek sorsa, meg a vőd én vagyok.

Azzal feláll, kezet csókol a *padisának* és el-

mondja neki, hogy minden ami történt, *Allah* parancsára, meg a halacska kértére lett meg.

Megnyugszik a *padisa* ezekre a szókra és azt mondja a tarfiúnak :

— Ha annyi mindent meg tudtál cselekedni, ám tedd meg azt is, hogy szűnjék meg a tarságod.

A legény csak elmondja a mondókáját és íme olyan deli egy ember áll a *padisa* előtt, akár a felkelő hold. Megint megtartják a lakodalmat, negyven napig, negyven éjig ünnepelnek és holtig élnek boldogságban, örökkéig békességben. Ámen.

ZÖLDIKE, A TÜNDÉRMADÁR.

Hej iharral, iharral, jóllaktam a viharral ; mondok nektek egy mesét, mese mese mesketét ; szépeknek a panaszát, rútaknak a jajszavát. Aki figyel, cukrot eszik ; aki meg nem, hanyatt esik. Belgrádban van *Mahmud-aga*, Adakálén *Bekir* gazda, Fetiszlámban *Hasszán* háza.

Régesrég i időkben, szita volt a szűrőben, hol volt, hol nem volt, anyám fiam lánya volt, ez a világ meg se volt, volt egyszer egy *padisa*. Volt ennek a *padisának* három lánya, meg egy felesége, a legkisebbik lányát szerette a legjobban. Észébe jut egy nap a *padisának*, hogy *Mekkába* kellene zarándokolnia. Hivatja a feleségét, meg a leányait és így szól hozzájuk :

— Rövidesen útra kelek *Mekkába*, mit hozzak onnan nektek ?

A felesége egy arany karperecet akar, a legidősebbik lánya egy arany övet, a középső meg egy gyémánt virágot.

— Hát neked mit hozzak ? — kérdezi a legkisebbik lányától.

— Apácskám, — feleli — én csak azt kívánom, hogy jó egészségben térj vissza.

— Nem, nem, — mondja a *padisa* — neked is akarok valamit hozni.

— Nem apám, — feleli a lány — nekem csak a te egészséged kell.

Belenyugszik a *padisa* és útra kél egy szép nap.

Összeség a két idősebbik testvér és így tanakodnak egymás közt :

— A hógunk csak azért nem akart előttünk semmit, mert titokban már megegyeztek egymással. Ki tudja, mit hoz neki *padisa* apánk ?

Azt tanácsolja a legidősebbik, hogy a hógok nevében ezt írják majd az apjuknak :

— *Padisa* apám, nem kértem tőled ajándékot, mert nem jutott eszembe semmi. Most már tudom, hogy mit szeretnék. Zöldikét, a tündérmadarat. Ha ezt a madarat el nem hozod nekem, kívánom, hogy zátonyra üljön a hajód, hogy megetted szürkület, előtted sötétség legyen, hogy farkas falja a húsodat.

Majd csak megharagszik e levélért a *padisa*, gondolják a lányok, és ha haza kerül, eltéteti láb alól. Megírják a levelet és egy tatárral utána küldetik a *padisának*. Megkapja a *padisa* a levelet, elolvassa és elesodálkozik rajta, hogy levélben kérte ezt a furcsa ajándékot.

— Ha csak lehet, megszerzem neki ezt a madarat — mondja.

Megy, mendegél a *padisa* és sok-sok idő múlva megérkezik a szent városba. Hétszer járja körül a *Kábát* és mialatt visszatérőre gondolna, megvásárolja az ajándékokat. A feleségének a karperecet, a két lányának pedig az arany övet meg a gyémánt virágot. A Zöldike madárról nem tud senki semmit. Hazatérőben *Sziriába* érkezik, keresteti a madarat

ott is, kincset ígér a megtalálójának, nincs, aki rábukkanjon. Hajóra száll a *padisa* és úgy indul hazafelé. Két napja már, hogy vitorláznak, midőn egyszerre csak zátonyra kerül a hajó. Nincs mód rá, hogy leszabaduljanak róla. Előlről sötétség üli meg őket, mögöttük szürkület dereng és kellős közepén a tengernek, ott kell hogy vesztegeljenek. Egy napig ülnek, három napig ülnek, öt napig ülnek, csak nem tisztul ki a sötétség. Azt se tudja már a *padisa*, hogy mihez kezdjen és midőn nagy keservében *Aman Allah*hoz (Oh én Istenem) fohászkodik, egy arab száll ki a tenger habjaiból.

— Segítségért fohászkodtál, — szólalt meg az arab — mondd el a bajod és megjön a segítség.

Előadja a *padisa* az állapotját, hogy mert nem találta meg a Zöldike madarat, utólérte az átok és itt kell hogy pusztuljon, hogy farkas falja fel a húsát.

— *Padisa*, — feleli az arab — az a madár nem a földszínén van, hanem a tenger fenekén él. Utána nézek, hátha rá tudok találni.

Azzal lemerül az arab a tenger színe alá.

Ez az arab egy *peri*-tündérnek volt a szolgája, és a Zöldike madár is ennek a *peri*-lánynak volt a szórakoztatója.

Épp hímezgetett a *peri*-lány, a madár pedig ott röpdösött a hímzőasztalkája körül. Megjelenik az arab a *peri*-tündér előtt.

— Mi újság, *felláh* (paraszt), mit kívánsz? — kérdezi a *peri*.

Azt feleli az arab:

— Arra kérte egy *szultán*-lányka az apját, egy *padisát*, hogy hozza el neki Zöldike madaradat.

Ha el nem hozza, átok alatt kívánja neki, hogy zátonyra kerüljön a hajója, hogy mögötte szürkület, előtte sötétség legyen és hogy farkas falja fel a húsát. A leány átka íme teljesebben. De ha odaadod a *padisának* a madaradat, megmented a haláltól.

Azt mondja a *peri*, hogy biz ő nem adja oda a madarát.

— Ha nem adod, — mondja az arab — negyven éve, hogy szolgállok, itt hagyom a tanyádat.

Szerette a *peri* ezt a szolgáját, nem szívesen vált volna meg tőle.

— Hát ha annyira a lelkesen van, — mondja a *peri* — odaadom a madaramat, hadd induljon a *padisa* az útjára. Ha majd megérkezik a palotájába, küldje a lányát a fürdőbe, mosakodjék, tisztálkodjék, egy csütörtöki napon pedig menyasszonyi ruhát öltjön, nyissa ki az ablakait, hogy berepülhessen rajta a madár.

Siet az arab a *padisához* és alighogy elmondja az izenetet, íme megmozdul a hajó, előtte is viláosság támad, mögötte is és indul ismét útjára.

Megfogadja a *padisa*, hogy ha megérkezik, még tudni se akar többet a lányáról. Egy-két hét és megérkezik az országába. Fogadja a felesége meg a három lánya, de a legkisebbiket elkergeti maga elől, látni se akarja többé. Három nap leltével azt mondja a feleségének :

— Vedd a legkisebbik leányodat, vidd a fürdőbe, mosakodjék, tisztálkodjék, fesse be a körmét *henna*-festéssel, öltjön menyasszonyi ruhát, mert csütörtökre megjön a madara. Nyitott ablakkal várakozzék rá.

Veszi az anyja a leányát, viszi a fürdőbe és akár egy menyasszonyt, úgy hozatja rendbe. Csak annyit tud meg a leányka, hogy egy madár repül majd be hozzá, a várva várt Zöldikéje.

Épp estefelé járt az idő, mikor egy madár röppen az ablakához. Hamar kinyitja és amint be-repül rajta a madár és egyet tolláskodik, deli legénnyé változik át. Megfogja a leányka kezét, leülteti és el-elbeszélgetnek egymással. Másnapra ismét madárrá lesz és elrepül. Aznap este megint megjelenik, reggelre aztán meg elmegy. Egy este így szól a legény-madár a *szultán*-leányhoz :

— Eddigelé még nem tudják, hogy bejáratos vagyok hozzád. Holnap itt maradok és beszélek apáddal, a *padisával*.

Reggelre nem változik át madárrá, hanem fogja a leányt és mennek együttesen a *padisa* elé. Kezet csókolnak neki, hogy *Allah* előtt már egymáséi lettek, az apjuk előtt is azok akarnak lenni.

— Legyetek hát egymáséi — mondja a *padisa* és fogadja őket feleségével és a többi testvéreivel együttesen.

A két idősebbik leány ugyancsak elámul ám, amint a daliás ifjút megpillantják. Forr bennök az irígység, hogy íme a legkisebbiknek van a legnagyobb szerencséje. Azon töprengenek, hogy hogyan árthatnának neki.

Elmennek egy nap a legényhez és így szólnak hozzá :

— Ki nem mozdul a hógunk a házából egy órára se. Engedd meg neki, hogy megsétáltassuk egy kissé.

— Jobb szeretném, ha nem vinnétek, — mondja a legény — de ha nagyon akarjátok, ám Isten neki.

Kieszelte eközben a két idősebbik, hogy hogyan rontják meg a hűgokat. Pamutot kerítettek elő, közéje üvegszilánkokat szórtak és odahelyezték el az ablak mellé, ahol a madár szokott volt berepülni. Mire visszaérkeztek a sétából, már ott volt a pamut az ablak párkányzatán.

Megjött az este, várta a leány a madár-urát. Jön a madár nagy szárnyaacsattogtatva és amint repül befelé az ablakon át, belevágódik az üvegszilánkos pamutba. Csakúgy folydogál a piros vére.

— Ezt érdemteltem én tőled? — szolt rá a feleségére. — Vasbotot a kezedbe, vas-sarut a lábadra. Míg vasbotod fele el nem kopik, míg vas-sarud el nem nyúvik, ne találj a nyomomra.

Úgy elrepült a madár, mintha ott se lett volna.

Csak most jutott eszébe a leánynak, hogy irígység szállhatta meg a testvéreit és hogy csak ők ronthatták meg a szerencsáját. Úgy a szívére vette a dolgot, hogy belebetegedett és ágynak esett.

Megtudja a *padisa*, hogy beteg lett a leánya. Felkeresi és addig tudakolja a baját, míg el nem mondja a leánya, hogy mi történt a Zöldikéjével és hogy belepusztul, ha rá nem talál az urára. Kéri az apját, hadd indulhasson a keresésére.

— Leányom, — mondja a *padisa* — egymagadra hogyan indulhatsz el ilyen nagy útra? Hegyek közé tévedsz, vadállatoknak válhatsz prédájává.

— Bármilyen történjék is, — mondja a leány — meg kell hogy keressem az uramat.

Hiába a kérés, hiába a rábeszélés, menni akar a leány mindenképen. Vasbotot csináltat, vas-sarut készített. Veszi a vasbotot a kezébe, ölti a vas-sarut a lábára, *dervis*nek öltözködik át és úgy indul útjára.

Megyen, megyen, mendegél, vasbotjával lép-degél ; keserveset sóhajtván, jácintokat szakítván, addig-addig, míg hegyek közé téved egy nap. Fel-vánszorog egy nagy hegyre és megpihen egy for-rásnál.

— Oh jaj, — sóhajtozik — nagy utat tettem meg idáig, de emberi halandóval még nem talál-koztam.

Jobbfelé is nézeget, balfelé is nézeget és egy nyárfát pillant meg a közelben, tűz volt mellette megrakva.

— Majd csak előkerül valaki, — gondolja magában — és ha egyebet nem, legalább útbaiga-zítottatom magam.

Pihenni is szeretne egyet, riadoz is a nagy magányosságban. Egyet gondol és felkúszik a fára, hogy a sűrűjében találja meg nyugtát. Álom csak nem akar a szemére szállni. Éjfél felé járhatott az idő, amikor hirtelen olyan szélvihar támadt, hogy a fa is megingott belé.

— Vajjon mi történhetett, — aggodalmasko-dik a lány és amint szétnéz, két vak *devet* lát köze-ledőben, leülnek a fához egy forrás mellé. Az egyik *dev* férfi volt, a másik meg asszony. A férfi *dev* egy boroshordót hengerít le a válláról, a párja meg rőzsét szedeget és élesztgeti a tüzet. Egy-egy embercombót piszkálnak elő a fogaik közül, meg-

sütik a tűznél és hozzálátanak az evéshez. Közben meg a bort iszogatják és mire a végére járnak a hordónak, kábuldozni kezdenek tőle. Beszéd közben azt mondja a *dev*-asszony :

— Azt hallottam, hogy nagybeteg a Zöldike. Tudsz tán róla valamit ?

Feleli a *dev* :

— Bizony annak rosszul áll a sora. Üvegszilánkokkal mérgezték meg a testét, egy ép csont, annyi sem maradt benne.

— Különös — mondja az asszony. — Hát nem tudják meggyógyítani ? Nem kenték be valamiféle kenőccsel ?

— Dehogy nem — mondja a *dev*. — *Lokmán* orvost is elhítták hozzá, az se tudta meggyógyítani.

A leányka a fán, amint az ura nevét hallotta, egész lelkével lesi fent a beszédjököt.

Tovább kérdezi a *dev*-asszony :

— Hát nincs semmi a világon, ami meggyógyítaná a betegségeit ?

— Én tudom az íráját, — mondja a *dev* — de nem merem megmondani. Félek, hogy baj lesz belőle.

— Mitől félsz ? — kérdi az asszony. — Ki van itt, hogy végighallgasson bennünket ?

— Oh, — mondja a *dev* — a földnek füle, a falnak meg szeme van.

— No csak monddad, — biztatja az asszony — se szellem nincs erre, sem *dzsinn*, emberfia meg éppen hogy nem.

Addig beszél a lelkére, míg megmondja a *dev* :

— Ha valaki megölne itt bennünket és a zsírunkat kiszedné belőlünk, ennek a fának leveleit pedig megszáritaná és porrá törné, ha a zsírunkkal Zöldike sebeit megkenné és a falevél porával behintené, három nap alatt úgy meggyógyulna, mint-ha sose lett volna beteg.

Hogy megfigyelte a leány ezeket a szókat!

— Csak megölhetném valahogy ezeket — gondolja magában és tovább lesi a *dev*-pár beszélgetését.

Megint megszólal a *dev*-asszony:

— Hol is lakik az a Zöldike madár?

Azt feleli rá a másik:

— Itt a hegyen túl egy nagy-nagy síkság van, közepében egy palota, abban lakik a beteg. Ott gondozza az anyja meg a cselédsége.

Csak azt várta a lány, hogy elaludják a *dev*-pár.

Fenekig ürítik a hordót és úgy a fejökbe szállt a sok ital, hogy beleszédültek. Mély álomba merültek el. Amint hallja a lány a hortyogásukat, leszáll a fáról és *Allah*ban bizakodva, nagyot üt botjával a két *dev*re. Meg se nyikkantak rá. Veszi a lány a *dev* nagy kardját és *Allah-Allah*-ot kiáltván, lenyisszantja vele a fejüket. Felhasítja aztán a gyomrukát, kiszedi belőlük a zsírt, a nyárfáról meg leveleket szedeget és szárítgatja meg porrá törli. Veszi aztán, beteszi a tarisznyájába és indul egyenesen arrafelé, amerre a Zöldike palotája.

Átmegy a hegyen és ott a nagy palota a síkság közepében. Meg se áll, míg oda nem ér és amint elhalad a palota előtt, elkezd, hogy:

— Javas vagyok, gyógyítgatok, nem tudjátok hogy ki vagyok.

Meghallja e szókat a beteg Zöldike és odaszól az anyjához :

— Nézzétek csak meg, ki kiáltoz odakint ?

Kínéz az asszony és azt mondja, hogy egy *dervis*.

— Hívjátok élém, — mondja a beteg — hátha tud a sebemre valami orvosságot ?

— Oh fiam, — mondja az anyja — ha *Lokmán* nem segíthetett rajtad, hogy segíthetne meg egy *dervis*.

— Hívjátok csak, — mondja a fia — csoda erejük van néha a *derviseknek*. Hátha, hátha . . .

Nem szegi a kedvét a fiának és hívják a *dervist*, hogy nézze meg a beteg legényt.

Ránéz a *dervis* a betegre és így szólal meg :

— Kicsiség az egész. *Allah* segítségével három nap nem sok, annyi idő alatt meggyógyul.

Azzal veszi a tarisznyájából a *dev*-zsírt, megkeni vele a sebeket, a nyárfalevél porával meg behinti. Megcsillapodik aznap a beteg, nagyot enyhülnek a fájdalmai. Másnap ismét megkeni a zsírral, megint behinti a porral és hegedezni kezdenek a sebek. Harmadnap ugyancsak azt csinálja és íme, hulladoz a sok heg a sebekről. Mintha csak még egyszer megszületett volna, olyan egészséges lett a nagy beteg.

Szeretettel, hálával környékezik a *dervist*.

— Mit adjunk neked, *dervis*-apó ? — kérdeztik tőle.

— Ha az ujjadon levő gyűrűdet ideadod, azzal beérem — mondja a *dervis*.

Zöldike inkább aranyat, meg gyöngyöt, meg gyémántot akarna neki adni.

— Én csak egy *dervis* vagyok, — mondja a lány — a *derviseknek* se pénz nem kell, se drágakő. Ha a gyűrűdet ideadod, azt elfogadom; ha pedig nem, hát *Allah* őrizzen meg továbbra is.

Lehúzza erre a gyűrűt az ujjáról és odanyújtja a *dervis*-leányszónak. *Allahnak* ajánlja őket mindnyájukat és indul visszafelé az apja országába. Vasbot a kezében, vas-saru a lábán, úgy érkezik meg nagy-nagy idő multával.

Hírül viszik az apjának, hogy megjött a leánya. Megjött, de a vasbotjának lekopott a fele, a vas-sarujának meg csak darabkái maradtak a lábán. Bekerül a két vasdarab a kincseskamarába, a leányka pedig pihenőre dől le. Az állapotja is változott azóta és olyan egy gyermeket hozott a világra, akárcsak a *Zöldike*-tündérnek a mása. Oda készítik a gyertyákat és belefektetik az asszonyt.

Hetedik napon történt, épp szoptatta az anyja a gyermekét, hogy madár repül az ablakára. Nyitja az asszony az ablakot, hát íme *Zöldike* repül be rajta. Egyet tollászkodik a madár és ott áll a tündérlegény az asszony ágya mellett.

— Kinek innám a vérét, ha nem a tiédet, — kiáltja a legény és már-már nekirohan a lánynak, hogy életére törjön. Megragadja a lány a gyűrűt, lerántja az ujjáról és dobja oda a legény elé.

— Hát te voltál az a *dervis*? — kiált fel a legény és úgy átöleli, úgy átkarolja, akár csak egy test, egy lélek. Üzennek a *padisáért* és ehol már

siet a gyerekeihez. Így szólal meg a *Zöldike-tündér* :

— Fiút hoztál nekem a világra, nem válok meg többé tőled.

Ezzel veszi a tündérruháját, a madártollazatot és bedobja a tűzbe. Nem változhatik át többé, embernek marad mindhalálíg. Negyven napi, negyven éji lakodalom, életfogytig dinom-dánom.

OSZK

Volt egyszer egy *padisa*, ennek a *padisának* meg három fia. A *padisa* is csak ember, megbetegszik, ágynak esik és mert napról-napra rosszabbodott az állapota, érzi, hogy közeledik az utolsó órája. Hivatja a fiait és így szól hozzájuk :

— Halálom után a legidősebbiktek legyen a *padisa*. Ha valami baj vagy vesződség találná érni, induljon vadászatra és ha elérkezik a hármast út határához, csak a jobbfelőli útra térjen. Balfelé vagy a középső útra ne tegye a lábát.

Még egy-két nap és meghal a *padisa*. Siratják a fiai, eltemetik és a legidősebbik kerül az apja helyére.

Jócska idő telt el azóta. Bosszúság éri egy nap a fiatal *padisát* és vesződségében, úgy mint az apja meghagyta volt, vadászatra készül. Ráül egy lóra, egy másikra meg egy vezérje és úgy indulnak útnak. Addig mennek, míg el nem érnek a hármast út határához. Tünődik az apja intelmén, hogy vajjon miért csak a jobbfelőli utat engedte volt meg neki.

— Ki tudja, mi rejlik e megett, — gondolja magában és a balfelőli útra akar rátérni. Inti a vezére, hogy ne rohanjon a bajba, hátha veszedelem lesz belőle. Nem hallgat a *padisa* a szóra és indul balfelé, amerre nem szabadna. Amint megy,

mendegél, egy sárga nefelejtsen akad meg a szeme, pedig még nem is volt más virág a réten.

— Hadd szakítsam le azt a virágot, — mondja a *padisa* és indul lovával a nefelejts felé.

Amint közeledik hozzá, hogy leszakítsa, egyszerre csak megmozdul a virág és távolodni kezd tőle.

— Jól látok? — csodálkozik a *padisa* és megy ő is a virág után.

A nefelejts megint csak távolodik és nem jut el hozzá a *padisa*, hogy leszakíthassa. Megy tovább, mendegél, lován büszkén lépdegél, hát előtte egy barlang, mellette egy kazán, csakúgy rotyog benne a forró *piláv* (rizsétel). Megéhezett volt a *padisa* és leszáll a lováról, hogy kanalazzon az ételből. Amint veszi a kanalat, hogy merítsen egykettőt a kazánból, íme egy *arab* jön elő a barlangból.

— Ember ivadéka, — szólal meg — nem ad-dig van a. Birkózzunk előbb egyet, aztán hozzá-láthatsz a *pilávozáshoz*.

Mit tegyen a *padisa*? Nekiront az *arab*nak és amint birkóznak, bizony az *arab* kerekedett felül. Előveszi a handzsárját és levágja vele a *padisa* fejét. Szegény lova ott nyihorász a gazdája mellett.

Megúnja eközben a vezér a várast, visszatér a palotába és egypár hét elteltével a középső test-vér ül a *padisa* helyére.

Ennek is megjön a bajlódása és vadászni akar rá egyet. Veszi a vezérét, útra kelnek és előttök egy nap a hármás út határa. Ismeri a tilalmat, de azért balfelé megy ő is, hátha ráakad a bátyjára. Előtte is megjelenik a nefelejts, le akarja szakí-

tani ő is, de távolodik tőle a virág. Eljut a *piláv*-hoz és mert időközben megéhezett, hozzá akar látni a kanalizációhoz. Megint megjelenik az *arab* :

— Birkózzunk elébb egyet, azután ehetsz a *piláv*ból — mondja a *padisán*ak.

Nekigyürkőzik a viadalnak, de bizony a fejével lakolt meg érte. Együtt nyihorász a két ló. Ennek a vezére se győzte a várast, visszatért a palotába és egy-két hétig még várnak, a legkisebbik kerül a trónusra. Azon mód járt a legfiatalabbja is. Útra kél a vezérével és választja ő is a balfeleli utat.

— Ne arrafelé indulj, — inti a vezére — két testvéred ott pusztult el ezen az úton. Ha te is arra tévedsz, ki legyen majd a *padisán*ok ?

— Én már csak errefelé megyek, — mondja a *padisa* — hadd tudom meg, mi van a két testvéremmel.

Azzal elvágat balfelé ő is.

Addig megy, addig mendegél, míg meghallja, hogy nyerít a két bátyja két lova.

— Jó helyen járok, — gondolja magában és amint lépdegél még vagy egy-kettőt, ihol előtte is a nefelejt. Utána nyúl, hogy leszakítsa, elsiklik a keze elől. Addig nyargal, addig futkároz a virág után, míg előtte a *piláv*os kazán.

— Jóllakok legalább belőle — gondolja a *padisa* és leszáll a lováról, hogy hozzálasson az evéshez.

Abban a pillanatban már előtte az *arab* :

— *Sehzádem*, — szólal meg — viaskodjunk elébb egyet, aztán ehetsz, amennyi csak beléd fér.

Azzal kap a legény után, hogy megkezdjék a

harcot. Régóta tudta már a *sehzáde*, hogy mi az a *kara-hedzse* (fekete ábécé). Amint ráolvassa az *arabra* és amint feléje lehel az imádsága után, megmerevedik az *arab* és kihull a handzsár a kezéből. Kapja a *sehzáde* a fegyverét és levágja vele az *arab* fejét. Nyomban ott terem előtte a nefelejts. Leszakítja a virágot és odatűzi a turbánjára. Aztán lovára kap, veszi a két testvére lovát is és visszatér, ahol a vezére várakozik rá. Elmondja neki a viaskodását, az *arab* vesztét és a két testvére sorsát.

Visszatérnek a palotájukba, veszi a turbánjáról a nefelejtsét, beteszi egy pohár vízbe, hogy ott legyen mellette a polcon. Pihenőre tér aztán a *sehzáde*. Az volt a szokása a fiatal *padisának*, hogy mielőtt lefeküdt, a szolgálival *lokumot* (édességet) meg *serbetet* (édes italt) tétetett az ágya mellé. Hadd egyék, hadd igyék, ha felébred. Fejnél arany gyertyatartóban, lábánál meg ezüst gyertyatartóban égett a gyertya. Aznap este is ott volt a *lokum*, meg a *serbet*, meg a két gyertyatartó.

Éjfélre járhatott már az idő, édesdeden aludt a *padisa*. Egyszerre csak kilép a nefelejts a pohárból és amint egyet rázkódik, olyan szépséges szép egy lány lett belőle, hogy keresni is hiába keresnéd a párját. Odalép a *padisa* mellé, a *lokumot* megeszi, a *serbetet* kiissza, a fejnél levő arany gyertyatartót a *sehzáde* lábához, a lábánál levő ezüst gyertyatartót pedig a *sehzáde* fejéhez teszi; jobb arcán is megcsókolja az ifjút, a bal arcán is és nefelejtsé válik ismét. Ott díszeleg a pohárban az ágy polca felett.

Ébred ez a *padisa* és csodálkozik, látván, hogy

a *lokum*ját megették, a *serbet*jét megitták és a két gyertyatartóját kicserélték. Felkél az ágyából, hivatja a szolgálait és vallatóra fogja őket, hogy ki jött be éjszaka a szobájába.

— Ki jött volna be, senki, — erősködik a sok szolgál.

Még ha agyon is ütik őket, akkor se vallhatnak máskép. Másnap este megint lefekszik a *padisa*, ott a *lokum*, meg a *serbet*, a gyertyatartókban is ott ég a két gyertya. Magára marad a *padisa*. Éjfélkor, mire már elaludt volna a *padisa*, előlibben a nefelejts, egyet rázkódik és leány formában eszi a *lokum*ot, issza a *serbet*et, a gyertyatartókat megint felcseréli, az alvó *padisát* megcsókolja és mint nefelejts száll ismét vissza a poharába.

Reggelre megint hivatja a *padisa* a szolgálait.

— Ki járt megint a szobámban? — kérdezi.

Annyira indulatoskodott a *padisa*, hogy véresre verte a szolgálait.

Vigyázott rá a *padisa*, hogy a harmadik éjszakára el ne aludjék valahogy. Úgy összekötözi az ujjait, hogy a selyem fonál belevágódik a húsába és nem tud tőle aludni. A *lokum* meg a *serbet*, meg a két gyertyatartó, minden ott volt a maga helyén. Lefekszik a *padisa* és úgy tesz, mintha aludnék.

Alighogy itt az éjfél és már száll ki a nefelejts a pohárból. Egyet rázkódik és ott a világszép leány a *padisa* közelében. Eszi szépecskén a *lokum*ot, issza a *serbet*et, cseréli fel a gyertyatartókat és amint odahajlik a *padisa* felé, felugrik a legény és derékon ragadja a lánykát. *Peri-tündér* volt ennek a lánynak az eredetje.

Könyörög a *padisának*, hogy engedje szabadjára.

— Hogy engednék, — mondja a *padisa* — mikor majd hogy meg nem öltem miattad a szolgálóimat.

Azzal ragadja a lánynak a nefelejts ruháját és dirib-darabokra szaggatja. Most már vége a *periségének*, ott marad a *padisa* mellett mindörökkre. Negyven napig, negyven éjig lakodalmaznak, holtig élnek, mulatoznak.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

Lusta egy legényke volt az egysleri. Úgy el tudott renyhélkedni, hogy még az ételt is a szája széléig vitte neki az anyja. Hallja egyszer az asszony, hogy *Csinimácsinba* utazik a szomszédjuk. Azt mondja a fiának :

— Idegenbe készülődik a szomszédunk. Adok neki vagy hatvan *parát*, hogy portékát hozzon érte. Itthon majd eladod, hátha nyersz valamicskét rajta.

Meg se moccan a fiú az ültőhelyéből.

— Kell is nekem az a portéka, — mondja — hogy én még a szomszédhoz menjek és megkérjem valamire. Nem én.

Mit tegyen a szegény asszony, maga megy el a szomszédjához és hatvan *parát* ad oda neki :

— Hozz holmi-egymást ezért a pénzért, — kérleli az apót — hátha segít a fiam lustaságán.

Szívesen vállalkozik rá a szomszéd. Egy-két nap alatt összeszedelődzködik és többedmagával száll rá egy hajóra. Feszül a vitorla és indul a hajó.

Keveset mennek, sokat mennek, vitorláznak, evezgetnek, míg el nem jutnak *Csinimácsinba*. Eladják az eladni-valójukat, megveszik a megvenni-valójukat és hajóra szállnak ismét, hogy hazafelé vitorlázzanak rajta. Három napja már, hogy úton

voltak, amikor eszébe jut az embernek, hogy nem vett azért a hatvan *paráért* semmit. Azt mondja a pajtásainak a hajón :

— Hatvan *parát* adott egy szegény asszony, hogy vegyek miegymást rajta. Megigértem neki és elfelejtkeztem róla. Csak most jutott eszembe a dolog. Fordulnánk tán vissza *Csinimácsinba*, hogy jóvátegyem a hibámat.

— Még csak az kellene, — mondják az úti-társai — hogy hatvan *paráért* visszaforduljunk. Inkább a magunk zsebéből rakjuk össze, amit az a fiú megkeresett volna.

Azzal összeszednek egy pár *gurust* (garast) és haszon fejében odaadják a pajtásuknak.

Egy szigeten kötöttek ki néhány nap múlva. Mindenki kiszáll, hogy megvásárolja az elemózsiáját. Jártukban-keltükben a *csársi*hoz érnek, épp majmokat kínált egy öreg ember. Egy véznácska volt a sok közt, a többi majom mind ezt az egyet ütötte-verte. Megsajnálja az apó a szegény majmot és kérdi, hogy mennyiért volna eladó.

— Eh, — mondja a kereskedő — ezen az egyen nem igen akarok nyereszkedni. Hatvan *parát* ha adsz érte, odaadom.

— Jó lesz annak a buta fiúnak ez is, — gondolja az ember — hátha megtalálja vele a szerencsését.

Azzal veszi a hatvan *parát*, amit az asszonytól kapott volt és megveszi rajta azt a ványyadt majmot. Mindenki elkészült eközben a dolgával és térnek vissza a hajóra.

Nekifeszül a vitorla, evezget az evező és néhány nap múlva íme egy másik sziget elé érkeznek

meg. Gyöngyhalászok laktak volt azon a szigeten, gyöngyököt halászgattak a tengerből. Kapja magát az a vézna majom és beleveti magát a tengerbe. Alig egypár perc és amint ismét előmerül, egy gyöngyszem van a kezében és nyújtja oda a gazdájának.

— Ez is annak a lusta fiúnak a szerencséje — gondolja az ember és elteszi a gyöngyöt a pénz mellé.

Néhány napig evezgetnek ismét és egy harmadik szigethez jutnak el. *Devek* laktak volt ezen a szigeten. Amint megpillantották a hajót, legott megrohanják, kicipelik róla a sok embert és összekötözik őket. Aztán tüzet raknak, egy-két embert nyársra húznak, azon elevenen megpörkölik és szöröstül-bőröstül megeszik. Amint beesteledik az idő, előkúszik a majom a hajóról, és kikötözi az összefogdosott embereket. Szaladnak vissza aztán a hajóra, kifeszítik a vitorlákat és siklanak el a veszedelmes helyről. Odavannak a majom nagy ügyességétől, és mert ép bőrrel szabadulhattak meg, ezrivel szórják a majom gazdájának az aranyakat.

— Azé a lusta fiúé ez a sok pénz, — mondják — az ő majma mentett meg bennünket.

Még néhány nap és szerencsésen megérkeztek. Látja a lusta fiú anyja, hogy megjött a szomszédjuk. Azt mondja a fiának :

— Szedelődzködj fiú és menj át a szomszédékhoz, hátha neked is hozott az útbjáról valamit.

Síróra áll a fiú szája, hogy ő bizony nem mozdul a fektéből. Nagynehezen mégis csak felkászálódik, és nyögve-nyögdecselve átvánszorog a

szomszédhoz. Kérdi tőle, hogy hozott-e neki valamit a hatvan parájáért.

— Íme fiam, — mondja a szomszéd — egy majmot vettem neked a pénzedért.

Amint megpillantja a fiú a majmot, nagy dühösen otthagyja és hazamegy. Kezdi az anyjával a veszekedést:

— Nem hagysz nyugton egy percre se, úgy-e? Egyre csak azt hallom, hogy kereset után láss, kereset után láss. Megvan íme a kereset, egy nyápic majom lett belőle. Nekem ugyan nem kell, otthagytam a szomszédék nyakán; edd meg, ha főzted, — mondja az anyjának és már fekszik is vissza a kuckójába.

Kis idő múlva veszi a szomszéd a sok aranyat, a kihalászott drágagyöngyöt, beteszi egy ládikóba és a majommal együtt küldi őket a szomszédasszonyához.

— Mindez a sok kincs a fiadé — üzenteti neki.

Odalép a fiú a ládikóhoz és amint kinyitja, hát arannyal van teli. Megörül a fiú a sok pénznek és kiáltja az anyját, hadd lássa az is.

— Most már, — mondja az anyja — hagyd abba a lustaságot és járj-kelj a világban te is, mint más emberfia.

Hallgat a fiú a szóra, feláll és megy a *csár-siba*, boltot bérel és hozzálát a dologhoz. Nem tágít a majom a gazdája mellől, együtt mennek a boltba, együtt jönnek ki belőle.

Eltűnik egy nap a majom és amikor vissza kerül, egy zacskó arany a kezében, egyenesen a gazdájának adja oda. Nagy lett a becsülete a majomnak. El-eltűnik a majom mindennap, és addig

hordja a sok aranyat, míg fel nem veri a pénz a gazdáját. Palotát épített magának, kertet hozzá és úgy megszaporodott a vagyona, hogy nem volt párja a községben.

Üldögél egy nap a boltjában és simogatja a majmát. Egyszerre csak megszólal a majom :

— A kezedre jártam eddig gazdám, nincs náladnál gazdagabb a környéken. Még csak egy tenni-valód marad és akkor engedhetsz engem is világgá.

Megrémült a boltos, hogy íme ember módjára beszél az a majom. Nézi, hogy merre van az ajtó.

— Ne félj, — bátorítja a majom — nem lesz éntőlem bántódásod. Idefigyelj és majd megtudod hogy ki-, miféle vagyok én.

Leül a boltos, a majom pedig elkezdí :

— Egy *dzsinnnek* (szellemnek) vagyok én az ivadéka és amint megláttam egyszer a szegénységedet, megsajnálalak és megkedveltelek. Nem mertem a közeledbe jönni, mert féltem, hogy visszarettensz tőlem és egyre csak vártam az alkalomra. Megtudtam aztán, hogy hatvan *parát* adott volt az anyád a szomszédjának. A nyomában jártam azóta a szomszédotoknak. Utána mentem *Csinimácsinba* és én voltam az oka, hogy megfelejtkezett arról a hatvan *paráról*. Majom-ábrázatot öltöttem és eladattam magam neki. Hogy mi mindent cselekedtem azóta, azt te magad tudod a legjobban. Még csak azt az egyet szeretném, hogy megházasodnál. Van egy ország, annak egy kereskedője, annak meg egy lánya. Hozzáfogható szépet nem egyhamar fogsz találni. Szeretném, ha ezt a lányt elvennéd.

Húzódózik az emberünk, de a nagy biztatásra megembereli magát. Másnap már útra is kél háztűznézni és addig jár-kél, addig vándorol, míg megérkezik abba az idegen városba. Megkeresi a kereskedőt, benyit a boltjába és *Allah* parancsa szerint megkéri a lánya kezét.

— Jól van, — mondja a kereskedő — de tizenötezer arany a jegypénz. Ha kifizetheted, odaadom a lányomat.

Előveszi a legény a tizenötezer aranyat és hivatják az *imámot*, hogy megtörténjék az eljegyzés. Megállapodnak a lakodalomban és aztán visszamegy a legény a maga boltjába. Már várja a majom és kérdezi a legénytől, hogy megegyeztek-e?

— Meg, — mondja — az eljegyzés is megtörtént.

Rövidesen hozzálátnak a lakodalomhoz is és az eszem-iszom után azt mondja a majom :

— Jó szívvel szolgáltalak eddig, gazdaggá tettelek és feleséghez juttattalak. Most már nyugodtan és bőségben élhetsz mindhalálodig. Egy kéréssem volna csak hozzád, ha megteszed, akkor visszafizetted vele a jóságomat.

— Nagyon szívesen, — mondja a legény — kinek tenném meg, ha nem neked.

Így szólal meg a majom :

— Egy szekrényke van a feleséged szobájában, rézzel van kiveretezve. Mikor bemész a szobába, kinyitod azt a szekrényt és egy vasládikót találsz benne. Kinyitod a ládikót, abban meg egy csészt találsz, a csészére egy kígyó van rátekerőzve. A csészében egy kakas van, és ha le is veszed a csésze fedelét, ne félj, nem fog az a kígyó

bántani. Kapd ki a csészéből azt a kakast, vágd le a fejét, a csészét pedig törd szét darabokra. Akkor aztán szóba állhatsz a feleségeddel és nekem is beteljesedik a kívánságom.

Nem sokat gondolkozik a legény, hanem fogja magát és amint vége a lakodalomnak, bemegy a menyasszonyához és mielőtt letakarná az arcáról a fátyolt, kinyitja a szekrényt, kiveszi belőle a vasládikót, kinyitja, előveszi belőle a csészét, leveszi a fedelét, megöli a kakast és széttöri a csészét.

Rémülten kiált egyet a menyasszonya :

— Mit csináltál te szerencsétlen ? Megölted a talizmánomat, most majd a *dzsinn*ek ragadnak el tőled.

Csak egy pillanat és amint ketté hasad a föld, egy szörnyeteg törtet elő a mélyből, megragadja a lányt és a föld alá süllyed el vele.

Aj, de megrémült a szegény fiatal ember. Alighogy csak odafuthatott a kereskedőhöz és elhebeggette neki, hogy mi történt a lányával.

— Oh jaj! — kiált fel a kereskedő — *dzsinn*ek ragadták el a lányomat, mit tegyek, mihez kezdjek ?

Ragad egy botot és kiveri a legényt a házából.

Indul a szegény ifjú hazafelé és gondolja, hogy majd csak segít a majom a baján. Hazaér a boltjába, hát se majom, se portéka, se vagyon a házban. Most eszmélt csak rá a legény, hogy a majom műve volt az egész és hogy csak azért szolgálta oly nagy hűséggel, hogy azt a *talizmánt* pusztíttassa el vele.

— Nincsen e helyen többé maradásom — só-

hajtja a legény — és vagy a feleségemet találom ismét meg, vagy én is belepusztulok.

Azzal veszi a botját és indul világgá.

Keveset megy, sokat megy, hegyen megy, völgyön megy, éhen megy, szomjan megy, míg hegyek közé téved egy nap. Amint letelepszik a földre, hogy megpihenjen, két kígyót pillant meg, egy fehéret, meg egy feketét, halálra viaskodnak egymással. Egy követ kap fel a legény és megöli vele a fekete kígyót. Mi történik erre? Egyet rázkódik az a fehér kígyó és legott emberré változik át.

— Megszabadítottál az ellenségemtől — mondja a kígyólegény. — Szólj, mi a kívánságod?

Amint feleszmél a legény, a majom jut ismét az eszébe és így szól a társához:

— Mondd meg előbb, hogy ki vagy, aztán én is megmondom a magamét.

Elmondja a kígyó, hogy ő a *dzsinnnek* padisájának a fia, az a fekete kígyó pedig az apja *vezérjének* volt a fia. Haragosai voltak egymásnak, irígy szemmel nézett rá a pajtása. Véletlenül összekerültek e helyen, a feketelelkű rátámadt és meg akarta ölni, de a legény jóvoltából ő pusztult el. Aztán a mi legényünk beszélte el a sorsát és hogy nem nyugszik addig, míg rá nem talál a feleségére.

A *dzsinnnek* padisájának a fia ismerte azt a majmot, és így szólt a megmentőjéhez:

— Ha akarod, eljuttatlak én arra a helyre, ahova a feleségedet vitték. Messze van az a hely nagyon. Ráültetlek egy *dzsinnre* és ha bajba találsz kerülni, akkor is melletted leszek én.

Előszólít egy *dzsinn*-szellemet és ráülteti a legényt.

— Arra nagyon vigyázz, — mondja a legénynek — hogy míg a *dzsinn* hátán vagy, el ne mondd valahogy a *beszmelét* (imádságot), mert rögtön leejt a hátáról.

Repül a *dzsinn* a legénnyel, és amint felérnek az ég legelső rétegjéhez, egy emberformájú szellem állja el az útjokat és karddal a kezében úgy kiált rá a legényre :

— Mondd el a *beszmelét*, különben tüstént levágom a fejed.

Megijed a legény a nagy kardtól és amint félelmében rákezd a *beszmelére*, ledobja a *dzsinn* a hátáról. Zuhan a legény, zuhan, és egy hegy tetején terül el a teste. Napokig hevert ott eszméletlenül.

Meghallotta a *dzsinn-sehzáde*, hogy mi történt a legénnyel. Siet fel a hegyre, élesztgeti a legényt, aztán ráülteti a lovára és — nyisd ki a szemed, hunyd be a szemed — egy forráshoz ér el vele. Azt mondja ott a legénynek :

— Íme közelébe jutottunk annak a majomnak. Rézhegy veszi körül a palotáját, csak a forrásra át juthatni el hozzá. Ha nem félsz és ha bele mersz ugrani ebbe a forrásba, ott kerülsz megint elő a palota belsejében. Ott megtalálod a feleséged és kettesben jösztek ide vissza.

Behunyja a legény a szemét és — egy életem egy halálom — beleugrik a forrásba, annak is a kelős közepébe. Amint kinyitja megint a szemét, ott a nagy palota körülötte, a közepében megint egy forrás, abból kúszik elő a legény. Benyit a palotába, hát csak halomszámra a sok arany meg a gyémánt.

Sorra járja a sok szobát és amint benyit az utolsóba, egy aranytrónust pillant meg benne. Egy világszép leányzó ült rajta, megnézi, hát nem az ő felesége? A biz az volt. Örül egymásnak a két lélek, ki se fogynak az ölelésekből.

— Most pedig — mondja a lány — meneküljünk, mert ha megjön a majom, vége az életednek, de meg az enyémnek is. Talizmánja van a majomszellemnek, abban van az ő nagy ereje. Ha megkaparinthatjuk ezt a talizmánt, akkor vége a hatalmának és a *dzsinnek* is a mi szavunkra fognak hallgatni.

Egy madárka üldögélt ott egy aranyoszlopon, az volt a majom talizmánja. Aki megfogja azt a madarat, egy-két tollát kitépi és meggyújtja, legott előtte teremnek a *dzsinnek* és minden kívánságát teljesítik. Felkapaszkodik a legény az oszlopra és leveszi róla a madarat. Kitépi egy-két tollát és alighogy elégeti, akár a hangyák, úgy gyülekeznek eléje a *dzsinnek*.

— Mit parancsolsz, gazdánk? — kérdezik a legénytől.

— Kerítsétek elő azt a majom-szörnyeteget, kötözzétek meg és úgy hozzátok ide.

Eltűnnek a parancsszóra a *dzsinnek* és kisvártatra már hozzák is az összekötözött majmot. Meglátja a majom a volt gazdáját és könyörgésre fogja a dolgot. Nem kegyelmez a legény, hanem becsukatja egy szobába és őrt állat az ajtaja elé, hogy meg ne szökhessék egykönnyen.

Azután odamegy a lánnyal a forráshoz, beleugranak és kint kerülnek elő a másik nagy forrás közepéből. A *dzsinn*-királyfi már várta őket a víz-

nél. Amint megpillantotta őket, ráülteti a lovára és — hunyjátok be a szemeteket, nyissátok ki a szemeteket — ott vannak a lány szüleinél, a kereskedő palotájában.

Megörül az apja a lányának és elbeszéli a legénnyel, hogy mi minden történt velök. Előveszik aztán a madarat, két tollát elégetik és nyomban ott a sok *dzsinn*.

— Mit parancsolsz, gazdánk? — kérdik a legénytől.

— Menjetek a majom palotájába — szól a parancs — és ami arany meg gyémánt meg drágakő, azt mind hozzátok ide.

Elszélednek a *dzsinn*ek és már jönnek is a temérdek arannyal meg egyéb drágaságokkal. Megtöltik vele a szobákat és negyven napi, negyven éji lakodalom, örökkéig dínom-dánom.

Még a régi világban volt, volt egy *padisán*nak egy leánya. Úgy szerette az apja ezt a leányát, hogy ki se engedte a házából és egy olyan kristálykioszkban őrizte, hogy negyvenszeresek voltak a falai. Tizenhárom-tizennégy éves lehetett már a *szultán*-kisasszony. Azt mondja egy nap a *dadi*-jának (nevelő dajkájának) :

— *Dadi* lelkem, nagyon megúntam már ezt az én kioszkomat, tán mennénk egy kicsit a kertbe, jól esnék egy kis sétálás.

— Nem bánom, — feleli a *dadi* — csak apád meg ne tudja valahogy.

— Honnan tudná meg? — feleli a leányka. Azzal kilopózkodnak a házukból, lemennek a kertbe és egy szökőkút volt a közepében, a mellé ülnek le.

Amint ott üldögélnek, egyszerre csak prr... negyven galamb szálldos a levegőben, le a szökőkút kávájára. Mind beszáll a medencébe és megmosakszik benne, csak a negyvenedik nem. Ránéz a leány arra a galambra és rajta felejtette a szemét meg a szívét.

— *Dadikám*, — kiált fel a leány — jaj de szép szemei vannak a galambnak, de meg szeretném fogni.

— Könnyen megfogható — mondja a *dadi*.

— Dobd feléje a kösöntyűdet és ha megragadja a galamb, megfogjuk.

Lerántja a leány a kösöntyűjét és ahogy dobja a madár felé, megragadja a galamb és mind a negyvenen elrepülnek. Nyitva marad a leány szája és elpityeredik.

— Ne sírj, leánykám, — vigasztalja a *dadi* — ha ma nem, holnap majd csak megfogjuk valahogy.

Megvigasztalódik a leányka.

Visszatérnek a *szera*jba, lefeküsznek és egész éjjel csak az a madár motoszkált a leányka fejében. Alig várja a reggelt, hogy felkelhessen és ismét lemelessen a kertbe. Másnap már ott ültek megint a szökőkút mellett. Kis idővártatra ihol a negyven galamb ismét, lubickolgatnak a medencében, csak a negyvenedik nem száll be a vízbe.

— *Dadikám*, — kiáltja a leányka — megint itt van a galamboeskám, jaj csak megfoghatnám.

Azt mondja neki a *dadi* :

— A fejkötőd nehezebb, ezúttal azt dobd oda neki. Nem bírja majd felemelni és akkor megfoghatjuk.

Veszi a leány a fejkötőjét és odadobja a madárnak. Megragadja a galamb és prrr... elrepül, a többi harminckilenc utána. Ájultan esett le a lány a földre. Felemeli a *dadija* és karjai közt felviszi a *szera*jba, lefekteti. Annyira a szívére vette a galambját, hogy belebetegedett, jártányi ereje se maradt szegénynek.

Megtudja a *padisa*, hogy nagybeteg a lánya. Hivatja az orvosokat, ráolvasókat, egyike se segíthet a baján. Azt mondják neki, hogy csak a lánya

tudja a baját, kérdezze meg tőle. Oda megy a *padisa* a lányához és tudakolja tőle a baját. Azt mondja a *szultán*-lány :

— *Padisa* apám, ha egy *hamamot* (fürdőházat) csináltatsz nekem és mindenki megfürödhetik benne, ha annak a *hamamnak* én leszek a gondozója, akkor talán elmulatok rajta és meggyógyulok.

Hivatja a *padisa* az építőmestereit és elkészíteti velök a *hamamot*. Ingyen fürödhetik meg benne mindenki, csakhogy épp a gondozóhoz kell elmenniök. Azt kell nekik elmondani, hogy mi minden történt velök.

— Hátha megtudom, — gondolta magában a *szultán*-kisasszony — hogy látta-e valaki azokat a galambokat.

Egy pásztorasszony lakott volt abban a városban. Egy reggel, mint rendesen, kimegy a fiával a rétre, hogy legeltesse a juhait. Letelepesznek egy forrás mellé és úgy őrzik a juhokat. Azt mondja az asszony a fiának :

— Fáradt vagyok, hadd hajtom a fejemet a térdedre.

Azzal leheveredik a földre, a fejét a fia térdére hajtja és édesdeden elalszik. Egyszerre csak mit látnak a szemei ? Két vizeskorsó gurul a forráshoz, megtelnek vízzel és azután megint elgurulnak. Nagyot nyílnak a fiú szemei és egyet gondol. Kihúzza a térdét az anyja feje alól, helyébe egy követ tesz oda és utána a két korsónak. Egy portához gurul a két korsó, a porta kinyílik, begurul rajta a két korsó, nyomában a fiú és látja,

hogy egy medencébe ürül ki a két edény. Elrejtőzködik a pásztorfiú.

— Hadd látom, hogy mi lesz, — gondolja magában és amint leskelődik, negyven galamb repül lefelé, rászállnak a medencére és lubickolni kezdenek benne.

Egyet rázkódik az egyik galamb, amire egy deli legénnyé változik át. Egy ládikát húz elő a kebléről, egy kösöntyút, meg egy fejrevalót vesz ki belőle és addig simogatja, csókolgatja, míg aléltan össze nem rogy. A fiú végignézi, aztán kapja magát, visszasiet az anyjához, hát még mindig alszik azon a kövön. Felkölti az anyját, összetereklik a juhaikat és indulnak vissza, hazafelé.

Igy szól aznap este az anyjához :

— Anyám, még nem fürödtünk meg a *szultán*-kisasszony fürdőjében, reggel menjünk és fürödjünk meg benne mi is.

Másnap reggel elmennek a *hamamba* és megmosakosznak. Fürdő után viszik őket a *padisa* lánya elé és kérdezik tőlük, hogy történt-e valami különös dolog velök.

Elbeszéli az asszony, hogy gyerekkora óta, mi minden történt vele. Azután a fiára kerül a sor. Az is elbeszéli az élete folyását és elmondja a minapi esetét is azzal a negyven galambbal.

— El tudnál engem oda vezetni ? — kérdi hirtelen a *szultán*-lány.

— El, — mondja a fiú és már indulnak is ahhoz a forráshoz, ahol tegnap megpihentek volt.

Alig egy-két perc és íme gurul a két vizeskorsó, megtelik vízzel és aztán megint elgurulnak. Fogja magát a lány meg a fiú és mennek a korsók

után. Megint a portához gurul a korsó és amint kinyílik a porta, azt mondja a fiú a lánynak :

— Te menj be ezen a portán és amit én látam, azt te is látni fogod.

A fiú elmegy, a lány pedig indul a medencéhez és elrejtőzködik egy bokor mögé.

Jön kisvártatra a negyven galamb és kezdik a lubickolásukat. Egyikük a kioszkba repül, meg-rázkódik és egy deli legénnyé változik át. Kihúzza a ládikájából a kösöntyút meg a fejrevalót, simogatja, csókolgatja és addig sír, addig zokog, míg eszméletét nem veszíti. Beszalad a lány a kioszkba és leül a legény mellé. Kinyitja az ifjú a szemeit és amint meglátja a lányt, így szól hozzá :

— Hogy tudtál idejönni, mi itt a keresnivalód ?

Azt feleli a lány :

— Téged kereslek, a szívem hajtott hozzád — és elmondja neki, hogy mért dobta neki a kösöntyűjét meg a fejrevalóját.

Jegyet vált a legény a lánnyal és a *szeráj* egy szobájában rejtegeti el. Mindennap felkeresi a legény, madárnak repül be hozzá, legénnyé változik át és madárnak repül el tőle.

Jócskán telik el az idő és változik a lány állapota. Amint üldögélnek egy nap szép kettecskén, nekibúsulja magát a legény és így szólal meg :

— Egymagadra voltál, el tudtalak eddig rejtegetni. Ha majd meglesz a gyerekünk és ha megtudják a társaim, az a harminckilenc galamb, téged is meg akarnak majd ölni, engem is. Én is egy *padisának* vagyok a gyermeke, akár csak te. Egy-egy *peri*-szellem az a sok galamb, gyermek-

koromban ragadtak ki az ágyamból és idehoztak. Se apámat nem láttam azóta, se anyámat. Ha már én itt rekedtem, te legalább szabadulj meg innen. Megmutatom neked az utat, azon indulj el az apám *szarájába*. Tövises út vezet odáig, a tüskék összeszurkálnak és ha meg is véreznek, te csak folytasd az utadat rajta. Eljutsz a *szarájba* és bekopogtatsz az ajtaján. Csak akkor nyílik meg előtted, ha azt mondod, hogy : »Murád sáh szerelmére, nyissatok nekem ajtót.« Bemész és ott maradsz a szüleimnél.

Nehéz szívvel indul a lány útnak és míg átvergődik a tüskéken meg a csalitoson, lerongyolódik a ruhája, összevérződik a teste. Megpillantja egy nap a *szarájt*, odamegy és kopog az ajtaján.

— Ki vagy ? — kérdezik bentről — idegennek nem nyílik meg ez az ajtó.

— *Murád sáh* kedvéért, — könyörög a lány — nyissatok ajtót és fogadjatok be vendégeiteknek.

Mennek a szolgák a *szultán-asszonyhoz* és jelentik neki a dolgot.

Azt mondja a *szultán-asszony* :

— Negyven éve, hogy nem hallottam a fiám nevét. Nyissatok ajtót neki, meghúzódhatik a konyha mellett.

Kinyitják a szolgák az ajtót és bevezetik a lányt a konyhába. Kenyeret, sajtot adnak neki és a kemence mellett a sutban vetnek neki vackot. Lefekszik és másnap reggelre megszületik a gyereke, akár csak egy égi fényesség. Jönnek a szolgák és hírt adnak a *szultán-asszonynak*. Azt mondja a *padisa* felesége :

— Adjatok neki egy tányér levest és egy-két bőrdarabból vessetek neki ágycat.

Mennek a szolgálók, egy bőrdarabot alája terítenek, egy másikkal betakarják, párna helyett követ tesznek a feje alá, a gyermekét pedig egy pokrócba göngyölgetik és odafektetik az anyja mellé.

Alighogy beesteledett, egy galamb repül a gyerekágyas asszony ablakához. Szárnyaival zörgeti meg az ablakot és bekiáltja az ébredezőnek :

— Virágszálam ?

— Te vagy az, *Murád sáh* ? — kérdi az asszony.

— Nyoszolyád mért bőrdarab, takaród mért bőrdarab, vánkosod mért kődarab, gyermekem meg pokrócban ? Ha tudná az anyám, hogy fiának a gyermeke, gyöngyös nyoszolyában aludnál, fiamat meg gyöngyös bölcsőbe fektetné és *ninni* (altató) dalokkal altatná.

Azzal meglibbenti a szárnyait és elrepül.

Meghallotta egy szolgáló a madárka szavát, megy másnap reggel a *szultán*-asszonyhoz és elmond neki mindent. Nem adnak hitelt a szavának :

— Talán csak álmodtál, — mondják neki — és valóságnak gondoltad.

Azt feleli a szolgáló :

— Ha nem hiszed el asszonyom, jöjj el oda estére és a magad fülével fogod hallani.

Bevárja a *szultán*-asszony az estét és alighogy elhangzott az esteli imádság s elhallgatott a *müezzin*, belép a *sáh* anyja a konyhába és letelepszik az ajtó mellé. Előrepül a galamb, bezörget az ablakon és ismét bekiáltja :

— Virágszálam ?

— Te vagy az, *Murád sáh*? — kérdi az aszszonyka.

— Nyoszolyád mért bőrdarab, takaród mért bőrdarab, vánkosod mért kődarab, gyermekem meg pokrócban? Ha tudná az anyám, hogy fiának a gyermeke, gyöngyös nyoszolyában aludnál, fiamat meg gyöngyös bölesőbe fektetné és *ninni* dalokkal altatná.

Azzal meglibbenti a szárnyait és ismét elrepül.

Dobogó szívvel hallgatja az anyja és siet a hírrel a *padisá*hoz. Még aznap este fogják az aszszonykát és a *szeráj*ba vezetik fel. Megmosdatják, megfürösztik, gyöngyös nyoszolyába fektetik, aranszálas takaróval takargatják, a gyermeket meg hímes bársonyokba göngyölgetik és gyémántos bölesőbe fektetik be. A nagyanyja meg odaül a böleső mellé és *ninni* dalokat dúdolgat, úgy ringatja az unokáját.

Estefelé megint megzörgeti a galamb az ablakot.

— Virágszálam?

— Te vagy az, *Murád sáh*? — kérdi az aszszonyka.

— Mi van alattad, miben fekszel?

— Gyöngyös nyoszolyában.

— Hol a gyermekem?

— Gyémántos bölesőben. *Ninnivel* altatja el a nagyanyja.

— Aludjék szép csendesen — mondja a galamb és elrepül.

Minden este megjelenik a galamb és el-elbeszélget a feleségével.

Egy éjjel végighallgatja őket a *szultán*-aszszony. Másnap reggel így szól a menyéhez :

— Lányom, te mindennap beszélgetsz a fiammal ; mondd neki, hogy velünk is beszélgessen egyszer.

Estére, amint megjelenik a galamb, így szól hozzá a felesége :

— *Murád sáh*, jőjj be hozzám, emberi formában mutatkozz, anyád, apád is hadd beszélgessen veled.

Azt feleli a galamb :

— Oh virágszálam, be szívesen mennék, be szívesen beszélgetnék a szülőimmal. De ha bemegyek, azonnal itt terem az a sok *peri*-galamb, szétrombolják a *szerájt* és mindnyájunkat elpusztítanak. Az életemet nem is bánom, csak a gyermekemet sajnálnám.

— Nincs rá mód, hogy megszabadulj azoktól a *periktől* ? — kérdi a felesége.

Azt feleli rá a galamb :

— Van rá mód, elmondhatod az apámnak. Ahány cserepe csak van a *szeráj* tetejének, annyi éles kést helyeztessen rájuk, az ablakod alatt meg tüzet rakasson jó bőven. Az ablakaidat nyisd ki, hogy berepülhessek hozzád. Amint megérkezem a szobádba és levetem a madárburkot, siessenek elő a szolgálid és dobják be a tűzbe azt a burkot. Megérik a szagát a *perik* és azt hiszik, hogy veszedembe jutottam. Előrepülnek majd, hogy megmentsenek és ahogy rászállanak a cserepekre, az a sok kés mind megvágja a szárnyukat és azzal vége az erejüknek. Csak így szabadulhatok meg tőlök.

Elmondja másnap a lány, hogy mit izent *Murád sáh* a *padisának*. Legott elkészítetteti a késeket és rárakatja a cserepekre. Megrakják a tüzet, az ablakot kinyitják és így várják a *sehzáde* érkezését.

Megjön estére a galamb és amint berepül az ablakon, ledobja magáról a burkot. Megragadják a szolgálók és beledobják a tűzbe. Égni kezd a burok, a *perik* megérik a szagát és siet a sok galamb a *szeráj* felé, hogy megkeressék a társukat. Mind nekirepül a sok késnek és csakúgy folyik a vérök, kinek a lábából, kinek a szárnyából. Megtörik az erejük és úgy eltűnnek a földről, mintha sose lettek volna.

A *sehzáde* megszabadult és apja, anyja ölegeti, csókolgatja, szinte elalélnak a nagy boldogságtól. Vígság veri fel a *szerájt*, se vége, se hossza a nagy ünnepségeknek.

A FAVÁGÓ MEG A FARKAS.

Volt is, nem is volt, volt egyszer egy ember. Abból éldegélt, hogy fát vágott a hegyen, lecipelte és hol jól, hol rosszul eladogatta. Vágja egy nap a fát a hegyen, hát látja, hogy egy juhnyáj közeledik felé.

— Tán nincs is gazdájok, — gondolja az ember — hátha vagy egyet elkaparinthatnék a sokból. Eközben kiválik egy juh a nyájból és egy kút volt a közelében, hát hogy hogynem, beleesett. Odasiet az ember, és amint betekint a kútba, íme egy vak farkas ül benne, előtte meg ott kucorog a juhocska.

— Ejnye, a teremburáját, — fakad ki az ember — lám ennek a vak állatnak a lába elé gurul a szerencséje, én meg favágással emészttem az életemet. Majd csak nekem is a lábam elé gurul a szerencsém. — Ezzel veszi a baltáját, meg a kötelét és megy vele haza.

Azzal fogadja otthon a felesége :

— Tán fát se vágtaal, hogy ennivaló nélkül jössz haza.

— Asszony, — mondja a favágó — egy farkast láttam ma, amint a lába elé gurult a szerencséje. Aki azt megcselekedte vele, az állattal, nem fog megfélekedezni én rólam se. Én innen egy tapodtat se megyek többé sehová.

Azzal fogja magát és lekuporodik a földre.

Elmúlik egy nap, elmúlik két nap, csak nem gurul a szegény ember szerencséje. A harmadik nap, úgy éjfél felé, egy *dervis* jelenik meg az álmában és azt mondja neki :

— A hegy tetején egy nagy tisztás van, egy fazék arany van elásva benne ; menj és ásd ki magadnak.

Felébred a favágó és elmondja az álmot a feleségének.

— *Aman* (oh) uracskám, szaladj és ásd csak ki sebtibe.

— Nem én, — mondja a favágó — ha szerencse, hát guruljon a lábam elé.

Azzal lekuporodik ismét a helyére.

Egy szomszédjok volt a favágóéknak. Meghaltotta valahogy a favágónak az álmát és ihol egy ásó, ihol egy lapát, sietnek a hegyre és megkeresik azt a tisztást. Ásna benne, ásna, hát íme, csakugyan előkerül a fazék. Viszik nagy lelkenedezve hazafelé, és amint széttörik az edényt, oh nagy Allah, kígyókkal volt tele. Összeszedik az edényt, meg a sok kígyót, odalopózkodnak a favágóékhoz és a kéményen át dobálgatják be hozzájuk.

Felriad az asszony az álmából és odaszól az urának :

— Kelj fel apjuk, mintha bedobáltak volna valamit.

— Nem én, — mondja a favágó — ha szerencse lesz, hát csak guruljon a lábam elé.

Felkél az asszony, gyertyát gyújt és amint nagy óvatosan kinéz a konyhába, hát tele a kemence a sok arannyal.

— Siess ember, — kiált be az urának — tele a házunk arannyal.

— Nem én, — szól a favágó — ha annak a dögfarkasnak a lába elé gurulhatott a szerencse, guruljon ide én elibém is.

Csak visszakuporodik a helyére.

Mitévő legyen az asszony? Kimegy a konyhába, behoz vagy egynéhány darab aranyat és viszi oda az urához.

— Itt van a lábad előtt, kelj fel már no.

Erre felugrik az ember, összesepri a sok aranyat és elhelyezi egy nagy ládába. Amikor előáll a szükség, elővesznek egy-egy darabot, és jólétben, meg boldogságban telik-múlik az idejük. Elérték az elérendőt, nekünk is jusson belőle.

Volt egyszer egy padisának három fia. Még életében akart a vagyonával rendelkezni és maga elé parancsolja a három fiát. A legidősebbiknek azt mondja :

— Vereshajú, kékszemű embertől óvakodjál. Íme neked egy láda arany, meg egy ló.

A középsőnek azt mondja :

— A gyérszakállú embert kerüld. Íme neked ez a kötőfék.

A legkisebbiknek azt mondja :

— Gyügyü emberrel ne barátkozz. Íme neked ez a kengyel.

Egy kis ideig még élt a padisa, aztán meghalt. Apa nélkül maradt a három *sehzáde*.

Egy vereshajú ember jön egyszer a *szeráj*ba és így szól a legidősebbik *sehzáde*hoz :

— *Sehzádém!* Megfeledkeztél rólam, pedig padisa apád szokott volt engem pénzzel ellátni és az ő jóvoltából éldegéltem. Te vagy az egyik örököse, neked illenék rólam gondoskodnod.

Bohókás ember volt az a vereshajú, eszébe se jutott a *sehzáde*nek az apja intelme és azt mondja az embernek :

— Gyere a *szeráj*ba, itt élhetsz az udvaromban, mindenről fogok gondoskodni.

Elhelyezkedik a vereshajú a *szeráj*ban.

Másnap egy gyérszakállú ember állít be a másik *sehzáde*hoz :

— *Sehzádém*, — könyörög neki — éhes vagyok, nincs miből éljek.

A középső fiú is megfélekedzik az apja szavairól és a *szeráj*ban ad neki helyet, hadd éljen ott szegény feje.

A harmadik napon épp a *csársiban* sétálgatott a legkisebbik *sehzáde*. Egy törpe kis emberke toppan eléje és így szól hozzá :

— *Sehzádém*, könyörülj rajtam, odavagyok az éhségtől. Nincs elég erőm, hogy dolog után láthassak.

Ez a harmadik is elhelyezkedik a *szeráj*ban.

Összekeverült a három jóféle és egyebet se tesznek, mint esznek, isznak, dorbézolnak és mókáikkal mulattatják a három *sehzádét*. Éjjel-nappal együtt vannak és egyéb dolguk sincs, csak a mulatozás.

Legelőbb is a legidősebb *sehzáde*nek fogynak el az aranyai. Egész vagyona az a láda arany volt. Nem marad más hátra, veszi a lovát, viszi a *csársiba*, hogy túladjon rajta. Amint viszi a lovát, találkozik a vereshajúval.

— Hová mész *sehzádém* ? — kérdezi tőle.

— Hová mennék, — mondja — elfogyott a pénzem, hát a lovamat adom el.

Azt feleli rá a vereshajú :

— Ne add el a lovadat, hanem ha hazudhatsz vagy negyvenet, adok én neked húszezer garast.

— Nem tudok én hazudni még egyet se, — mondja a *sehzáde* — nem tanítottak rá az iskolában, sem otthon.

A vereshajú, se szó, se beszéd, kapja a *sehzáde* lovát és elmenekül vele. Csak a hült helye maradt utána. Mit tegyen a szegény *sehzáde*, visszatért ő is a palotájába.

Nagy volt a nyomorúság a *szerájban*. Veszi a középső *sehzáde* a kötőfékjét és viszi a *csársiba*, hogy eladja. A gyérszakállúval találkozik az úton. Azt mondja a *sehzáde*nek, hogy ha negyvenet hazudik neki, húszezer garas lesz a jutalma. Nem tud a *sehzáde* egyet se. Kikapja a kezéből a kötőféket és se pénz, se posztó, üres kézzel kerül haza.

A legkisebbik *sehzáde*n a sor. Veszi a kengyelt ő is és viszi a vásárra, hogy eladja. Találkozik a törpével, az is így szól a *sehzáde*hoz :

— Ha tudsz vagy negyvenet hazudni, nemesak hogy húszezer garast kapsz érte, hanem még a lovat, a kötőféket, meg a kengyelt is visszkapod tőlem.

Azt mondja rá a *sehzáde* :

— Hazudni azt nem tudok, de figyelj ide, hogy mi minden történt velem. Ahogy kijöttem tegnap a *szeráj*ból, egy ember jön elém és így szól hozzám : — *Sehzáde* ! Jó hírt hozok, megszületett az anyád. — Gondolkodtam, tanakodtam, hogy lehetséges-e ; nem hittem el, de hátha igaz. A hónom alá nyúltam a kezemmel, egy drágakő akadt belé és odaadtam az embernek. Aztán tovább mentem, egy másik ember jön elém és így szól hozzám : — *Sehzáde* ! Jó hírt hozok, megszületett az apád. — Megint gondolkodtam, tanakodtam ; nem hittem el, de hátha igaz. A másik kezemmel nyúltam a hónom alá, egy drágakő akadt bele, odaadtam annak az embernek. Aztán elmentem a vásárra, épp egy zsák

darát vásárolt egy *bozadzsi*. (savanyú ital készítő). Azt mondja nekem ez a *bozakészítő* :

— Vedd ezt a zsákot és vidd a boltomba.

Nehéz lesz ez a zsák, gondoltam magamban, pénzem meg nincs, hogy szekeret fogadjak. Megint a hónom alá nyúltam, hát egy kakas szállt ki belőle. A kakas hátára tettem a zsákot és úgy mentem vele a boltba. Amint leemelem róla a zsákot, látom, hogy sèbes lett a kakas háta. Barackfa levelét meg meszet zagyváltam össze és rákentem a kakas hátára. A boltban töltöttem el az éjtszakámat. Reggel amint felkelek, látom, hogy egy veteményes kert nőtt a kakas hátán. Elővettem a bicskám és felvágtam rajta egy dinnyét. Beleesett a bicskám a dinnyébe, utána ugrok hogy megkeressem. Három darab üstöt pillantottam meg benne. Az egyiknek az oldala volt korhadt, a másiknak a közepe volt lyukas, a harmadiknak meg fenéke nem volt. Megöltem a kakast, a korhadt oldalú üstben leforráztam, a lyukas üstben megfőztem és a fenéke-hiányzó üstben megettem.

Megsokallja a törpe a sok hazugságot, visszaadja a *sehzádnak* a lovat, a kötőféket, a kengyelt és a húszezer garast odaadja neki. Siet a *sehzáde* a holmival meg a pénzzel, viszi haza a *szerájba* és megmutatja a testvéreinek.

Megesküsznek, hogy vereshajú emberrel, gyérszakállúval, meg törpével nem állanak többé szóba. A legkisebbik öcsüket ültetik a trónusra és boldogan élnek mindhalálukig.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

